

**ΑΝΤΙΑΛΗΨΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.
ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ
ΑΡΚΑΔΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ.**

της Αγγελικής Δ. Κότσουφα

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία που υποβάλλεται στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή για τη μερική εκπλήρωση των υποχρεώσεων απόκτησης του μεταπτυχιακού τίτλου του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Οργάνωση και Διαχείριση Αθλητικών Δραστηριοτήτων για Άτομα με Αναπηρίες (Α.μεΑ.)» του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού της Σχολής Επιστημών Ανθρώπινης Κίνησης και Ποιότητας Ζωής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Σπάρτη

2024

Εγκεκριμένο από την Εξεταστική Επιτροπή:

i)Επιβλέπων: Αθανάσιος Στρίγκας, Επίκ. Καθηγητής

ii)Μέλος : Ουρανία Βρόντου, Επίκ. Καθηγήτρια

iii)Μέλος : Ανδρέας Παπαδόπουλος, Επίκ. Καθηγητής

Copyright ©Κότσυφα Αγγελική, 2024

Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ABSTRACT.....	6
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	7
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι – ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
1.1 Σκοπός της έρευνας.....	12
1.2 Ερευνητικά Ερωτήματα.....	12
1.3 Οριοθετήσεις – Περιορισμοί.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	16
2.1 Θεωρητικό πλαίσιο.....	16
2.1.1 Διοίκηση και ηγεσία ενός εκπαιδευτικού οργανισμού.....	16
2.1.2 Σχολική ηγεσία, αποτελεσματική επικοινωνία και σχολικές κρίσεις.....	17
2.1.3 Θεσμικό Πλαίσιο - Άτομα με Αναπηρία και Εκπαίδευση.....	18
2.1.4 Μοντέλα και ομάδες διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία.....	19
2.1.5 Θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης διαφόρων μορφών κρίσεων στις σχολικές μονάδες.....	22
2.1.6 Σχολικές κρίσεις και παιδιά με αναπηρία.....	23
2.1.7 Πρόληψη κινδύνων και ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες που θα πρέπει να επικρατούν στις σχολικές μονάδες (ΟΣΚ).....	24
2.2 Έρευνες στα πλαίσια των σχολικών μονάδων εντός κι εκτός Ελλάδος.....	28
2.2.1 Εισαγωγή.....	28
2.2.3 Συμπέρασμα.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	35
3.1 Εισαγωγικά.....	35
3.2 Επιλογή της ποιοτικής προσέγγισης και της μελέτης περίπτωσης.....	36
3.3 Συνέντευξη.....	37
3.4 Πληθυσμός μελέτης.....	37
3.5 Δημογραφικά στοιχεία.....	38
3.6 Η προετοιμασία και η διεξαγωγή της έρευνας.....	38
3.7 Φερεγγυότητα και αξιοπιστία της έρευνας.....	39
3.8 Ανάλυση των αποτελεσμάτων.....	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	40
4.1.Περίληψη.....	40
4.2. Οι κατηγορίες ανάλυσης της έρευνας.....	41

4.3 Δημογραφικά στοιχεία.....	43
4.4 Ετοιμότητα των εκπαιδευτικών ως προς την αντιμετώπιση κρίσιμων περιστατικών ..	43
4.5 Ενημέρωση των εκπαιδευτικών.....	44
4.6 Αντιλήψεις εκπαιδευτικών.....	46
4.7 Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας	51
4.8 Κρίσεις υγειονομικής μορφής.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V-ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	57
5.1 Ετοιμότητα εκπαιδευτικών	57
5.2 Αντιλήψεις εκπαιδευτικών.....	58
5.3 Εγκαταστάσεις σχολικών μονάδων	60
5.4 Κρίσεις υγειονομικής μορφής.....	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI- ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΙΡΕΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ.....	62
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	70

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κότσυφα Δ. Αγγελική : Αντιλήψεις εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διαχείριση κινδύνων σε σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι περιπτώσεις των σχολείων των νομών Αρκαδίας και Αργολίδας.

(Με την επίβλεψη του κ. Στρίγκα Αθανασίου, καθηγητή ΤΟΔΑ)

Η παρούσα μελέτη στοχεύει στη διερεύνηση μέσω των απόψεων των εκπαιδευτικών, του βαθμού ετοιμότητας που παρουσιάζουν οι διάφορες ειδικότητες, την καταλληλότητα και ετοιμότητα των σχολείων ειδικής αγωγής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναφορικά με τη διαχείριση κινδύνων.

Κεντρικοί στόχοι της παρούσας έρευνας, μέσα από μια μελέτη περίπτωσης, είναι να παρατηρηθεί και να διερευνηθεί η ετοιμότητα των εκπαιδευτικών και των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης των νομών Αρκαδίας και Αργολίδας κατά την εμφάνιση κρίσιμων περιστατικών.

Ταυτόχρονα, αποτυπώνει την τρέχουσα κατάσταση μέσω ευρημάτων και των συμπερασμάτων της, προκειμένου να παρθούν τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλιστεί ότι τα σχολεία αποτελούν κατάλληλο περιβάλλον τόσο για τους μαθητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς. Η παρούσα μελέτη διεξήχθη σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από ειδικά σχολεία των διαμερισμάτων Αρκαδίας και Αργολίδας και τα συμπεράσματα που εξάγονται βασίζονται στις απόψεις όλων των εκπαιδευτικών. Ο κύριος στόχος είναι να τονιστούν τα προβλήματα που προκύπτουν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στα σχολεία και η ανάγκη ικανοποιητικού σχεδιασμού τόσο για την πρόληψη όσο και για τη διαχείριση. Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί και η σημασία της κατάρτισης των εκπαιδευτικών στη διαχείριση εκτάκτων αναγκών και η ανάγκη εκμάθησης πρώτων βοηθειών. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη χρήση ημιδομημένης συνέντευξης με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου.

Λέξεις-κλειδιά: σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, διαχείριση κινδύνων, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ετοιμότητα

ABSTRACT

Kotsifa D. Angeliki: Perceptions of teachers regarding risk management in special education primary education units. The cases of schools of the prefectures of Arcadia and Argolis.

(Under the supervision of Mr. Strigas Athanasios, TODA professor)

The present study aims to investigate, through teachers' opinions, the degree of preparedness presented by the various specialties, the appropriateness and preparedness of special education primary schools in relation to risk management. The main objective of this study is to observe and investigate, through case studies, the preparedness of teachers and special needs schools during crisis situations in special needs schools in the province of Arcadia and Argolis. It is tom concern the nation through its results and conclusions in order to take right measures to provide safety and mental health to both students and teachers. The present survey will be conducted with primary teachers in special needs schools in the Arcadia and Argolis provinces, and conclusions will be drawn from the opinions of all teachers. The main purpose is to find the problems that came up when emergencies occur in schools and the need for a satisfactory plan for their prevention and management. Also it's very important for teacher to train in emergency management and the need to learn first aids. The research instrument used is a semi-structured interview with closed and open-ended questions.

key-words: special education school units, risk management, primary education, readiness

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στα πλαίσια εκπόνησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέπων καθηγητή Κ. Στρίγκα Αθανάσιο για την άρτια συνεργασία και την στοχευόμενη καθοδήγησή του καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας μου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους εκπαιδευτικούς των ειδικών δημοτικών σχολείων Αρκαδίας και Αργολίδας για την πολύτιμη βοήθεια τους και καταλήγοντας θα ήθελα να αφιερώσω αυτή μου την προσπάθεια στην μητέρα μου, χωρίς την στήριξη της και την βοήθεια της τίποτα δε θα ήταν εύθικτο.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας	Τίτλος	Σελ.
1	Βασικές και σχετικές κατηγορίες της έρευνας	49
2	Ετοιμότητα εκπαιδευτικών	54
3	Ενημέρωση εκπαιδευτικών	57
4	Αντιλήψεις εκπαιδευτικών	60
5	Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας	65
6	Επιμόρφωση υγειονομικής μορφής	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι – ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το γνωμικό του Ρωμαίου αυτοκράτορα Μάρκου Αυρηλίου :«*Η βιωτική τη παλαιστική ομοιοτέρα ηπέρ τη ορχηστρική κατά το προς τα εμπύπτοντα και ού προεγνωσμένα έτοιμος και άπτως έσταντα*»(Μάρκος Αυρήλιος, 2024). Που σημαίνει : «Η ζωή μπορεί συχνά να μοιάζει περισσότερο με μια μάχη παρά με έναν χαριτωμένο χορό, καθώς κάποιος πρέπει να παραμείνει προετοιμασμένος και σταθερός απέναντι σε απρόβλεπτες συνθήκες».

Το Σύνταγμά μας αποτελεί το θεμέλιο του νομικού συστήματος και της οργανωτικής δομής της χώρας. Η πρόσβαση του κάθε ατόμου στην παιδεία και στην υγειονομική περίθαλψη ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητες του καθενός, είναι κάτι παραπάνω από υποχρεωτική και προστατεύεται νομικά από το Σύνταγμα και τα αντίστοιχα άρθρα του. Η προστασία της ανθρώπινης ζωής και υγείας αποτελεί συχνά προτεραιότητα σε αρκετές από τις διατάξεις του. Σύμφωνα με το άρθρο 5§2 του Συντάγματος: «*“όλοι όσοι βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους χωρίς διάκριση”*»(Σύνταγμα της Ελλάδας, 2024).

Η προστασία της ανθρώπινης ζωής και υγείας αποτελεί συχνά προτεραιότητα σε αυτές τις διατάξεις. Αυτό μπορεί να συμπεριλαμβάνει την αναγνώριση του δικαιώματος στην ζωή, την προστασία από βία, την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υγείας και άλλα σχετικά θέματα. Αυτές οι διατάξεις αντανακλούν την ανθρωποκεντρική προσέγγιση του Συντάγματος, η οποία θέτει τον άνθρωπο και τα δικαιώματά του στο επίκεντρο του νομικού συστήματος και της κοινωνίας.

Όλοι οι άνθρωποι είτε σαν σύνολο είτε σαν μονάδες, αλληλοεπιδρούμε και συνυπάρχουμε μεταξύ μας μέσα σε διάφορους οργανισμούς της κοινωνίας μας. Η αντιμετώπιση διαφόρων μορφών κρίσεων αποτελεί μέρος της καθημερινότητάς μας, όχι μόνο σε προσωπικό επίπεδο μα και σε όλους τους επιμέρους κοινωνικούς οργανισμούς. Σ' αυτούς τους οργανισμούς εντάσσονται και οι σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ανεξαρτήτως του είδους της εκπαίδευσης (γενική ή ειδική αγωγή), οι οποίες αναλαμβάνουν έναν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της γνώσης, της κριτικής σκέψης, των κοινωνικών δεξιοτήτων και των αξιών.

Το σχολείο λειτουργεί σαν ένα δεύτερο σπίτι για πολλούς μικρούς μαθητές. Εκτός από την απόκτηση γνώσεων σε διάφορους τομείς όπως η μαθηματικά, η επιστήμη, η γλώσσα, και άλλα, το σχολείο προσφέρει ένα πλήθος από άλλες σημαντικές εμπειρίες και δεξιότητες στους μαθητές.

Ένα ασφαλές εκπαιδευτικό περιβάλλον έχει μείζονα σημασία και διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο, ιδιαίτερα για τα παιδιά με αναπηρίες, καθώς εντός του περιβάλλοντος των σχολικών μονάδων διακινδυνεύετε η σωματική και ψυχική ακεραιότητα των μαθητών. Σε γενικές γραμμές, τα παιδιά έχουν ανεπαρκείς σωματικές και αναπτυξιακές δεξιότητες και ανάλογα με την ηλικία τους και τα κοινωνικά και πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά, ποικίλει η εξάρτηση τους από τους ενήλικες. Τα ατυχήματα στο σχολικό περιβάλλον είναι δυνητικά προβληματικά και μπορούν να προκαλέσουν κρίσεις τόσο σε μαθητές όσο και σε εκπαιδευτικούς. Η αύξηση της ηλικίας συχνά συνδέεται με αλλαγές στις δραστηριότητες και τις συμπεριφορές των μαθητών, οι οποίες μπορεί να αυξήσουν τον κίνδυνο ατυχημάτων (Δεδούκου, 2013). Η κρίση προκαλεί συναισθηματική δυσφορία στα παιδιά και επηρεάζει την ικανότητα τους να μαθαίνουν (Σαΐτη & Σαΐτης, 2012).

Για να επιτευχθεί η ομαλή λειτουργία των σχολικών μονάδων, είτε γενικής είτε ειδικής αγωγής και να αντιμετωπιστούν πιθανά προβλήματα που μπορεί να προκύψουν, είναι απαραίτητη η διαρκής αλληλεπίδραση και η αρμονική συνεργασία αρκετών συνόλων ατόμων όπως είναι ο διευθυντής, οι εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων και το υπόλοιπο προσωπικό, οι μαθητές, οι γονείς, οι φορείς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι φορείς της δημόσιας διοίκησης. Είναι λοιπόν σχεδόν αναμενόμενο, ότι σ' αυτό το χώρο συνύπαρξης και διαρκούς επιρροής διαφορετικών συνόλων ατόμων, θα παρουσιαστούν διάφορες καταστάσεις κρίσεων, που διαταράσσουν την ευρυθμία της λειτουργίας μιας σχολικής μονάδας.

Βασικός παράγοντας στη αποτελεσματική διαχείριση μιας κρίσης αποτελεί ο διευθυντής ο οποίος θα πρέπει να αναλάβει ενεργό ρόλο σχολικού ηγέτη, σε συνεργασία με την υπόλοιπη σχολική κοινότητα. Η ικανότητα του διευθυντή να διαχειρίζεται οποιαδήποτε κρίση, περιλαμβάνει μια πληθώρα δράσεων που θα πρέπει να πραγματοποιήσει κατά την εκδήλωση της κρίσης με σκοπό την αντιμετώπισή της (Philpott & Serluko, 2010).

Επιπρόσθετα, οι παιδαγωγοί πράγματι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Είναι συχνά οι πρώτοι που θα προσέξουν την ιδιαιτερότητα ή τις ανάγκες των παιδιών αυτών, καθώς είναι άμεσα ανάμεσα σε αυτά και έχουν στενή επαφή μαζί τους καθημερινά. Ειδικότερα για τα σχολεία ειδικής αγωγής, όπου φοιτούν μαθητές που μπορεί να παρουσιάζουν κάποια προβλήματα υγείας, ελλοχεύουν κίνδυνοι που μπορεί να είναι καταλυτικοί για την ζωή τους. Όπως αναφέρουν οι Καλογιαννίδης, Τόσκα, Χατζηθεοδωρίδης και Κάλφας (2022), καθήκον της κοινωνίας είναι να παρέχει ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον υψηλής ποιότητας όπου εφαρμόζονται σύγχρονες παιδαγωγικές μέθοδοι, προσφέροντας νέες δεξιότητες και γνώσεις. Με βάση αυτή την έννοια, η διασφάλιση μιας προηγμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας και μάθησης από την κοινωνία σε παιδιά σχολικής ηλικίας και νέους αποτελεί ζωτικό στήριγμα για το μέλλον τους.

Η προσέγγιση της εκπαίδευσης των μαθητών με αναπηρία πράγματι πρέπει να βασίζεται σε ένα σύνολο πρακτικών και αντιλήψεων που εστιάζουν στην αρχή της ισότιμης πρόσβασης στην εκπαίδευση. Αυτό σημαίνει ότι όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως των διαφορών τους, έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν μια εκπαίδευση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις δυνατότητές τους (Onaga & Martoccio, 2008).

Έχουν γίνει αρκετές ερευνητικές μελέτες στην Ελλάδα, όπως της Αλεφαντινού (2021), της Σύρου (2013), του Κασουλίδη (2011), που να αφορούν τις κρίσεις και την διαχείριση κρίσεων στο χώρο των σχολικών μονάδων γενικής αγωγής, αναφορικά με την ετοιμότητα, τις αντιλήψεις και τον ρόλο των εκπαιδευτικών. Όσο αφορά τις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, οι ερευνητικές μελέτες στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι αρκετά περιορισμένες, όπως της Γαλανάκη (2022), της Αθανασιάδη (2022), των Ελευθεράκη και Μποτονάκη (2022). Αυτός ήταν και ένας από τους λόγους που επιλέχθηκε και το συγκεκριμένο θέμα προς μελέτη.

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος είναι θεωρητικό και περιλαμβάνει τα κεφάλαια στα οποία αναλύονται κάποιες βασικές έννοιες που αφορούν την κρίση και την διαχείριση της σε σχολικό επίπεδο, καταγράφεται η ελληνική πραγματικότητα και αναφέρονται ανάλογες μελέτες από τη διεθνή βιβλιογραφία. Ακολουθεί το ερευνητικό μέρος που εμπεριέχει μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε με χρήση ημι-δομημένων συνεντεύξεων σε δείγμα εκπαιδευτικών

διαφόρων ειδικοτήτων. Στο ερευνητικό μέρος τεκμηριώνεται η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της μελέτης και συζητούνται τα συμπεράσματα που εξήλθαν.

1.1 Σκοπός της έρευνας

Όπως παρατηρήθηκε στην Ελλάδα, δεν έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια αρκετές έρευνες που να απευθύνονται στους εκπαιδευτικούς των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής σχετικά με τις απόψεις τους για τους κινδύνους και τις κρίσεις, την διαχείριση των κρίσεων και την ετοιμότητα των ιδίων. Σκοπός του παρούσας εργασίας, είναι ο εντοπισμός των προβλημάτων και των κινδύνων, οι οποίοι υπάρχουν στα σχολεία ειδικής αγωγής και συγκεκριμένα της πρωτοβάθμιας δημοτικής εκπαίδευσης των νομών Αρκαδίας και Αργολίδας, καθώς και η ολοκληρωμένη παρουσίαση της σημαντικότητας του θέματος της σχολικής ασφάλειας στην ειδική αγωγή.

Επομένως η παρούσα έρευνα, μέσα από μια μελέτη περίπτωσης, στα ειδικά δημοτικά σχολεία των νομών Αρκαδίας και Αργολίδας, έχει σαν σκοπό να καλύψει μέρος του κενού που παρουσιάζεται στη βιβλιογραφία τα τελευταία χρόνια με την προσφορά καινούργιας γνώσης, ώστε να πραγματοποιηθούν μελλοντικά αντίστοιχες μελέτες και να ενημερώσει για τις απόψεις των ίδιων των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής. Για την εξαγωγή των συμπερασμάτων θα πραγματοποιηθεί ημι-δομημένη συνέντευξη με ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου, σε διάφορες ειδικότητες εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής των νομών Αρκαδίας και Αργολίδας.

1.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Σ' αυτό το υποκεφάλαιο καταγράφονται τα ερευνητικά ερωτήματα:

- Σε ποιο βαθμό είναι προετοιμασμένο το εκπαιδευτικό προσωπικό ως προς την αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης;

- Σε ποιο βαθμό το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής, είναι προετοιμασμένο για την αντιμετώπιση μιας έκτακτης ανάγκης υγειονομικής μορφής;
- Ποιες είναι οι απόψεις και οι προτάσεις των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής σχετικά με την διαχείριση κινδύνων;
- Είναι οι εγκαταστάσεις των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής κατάλληλες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κάθε είδους κρίσιμων καταστάσεων.

1.3 Οριοθετήσεις – Περιορισμοί

Πριν γίνει καταγραφή των συμπερασμάτων της παρούσας μελέτης, θα πρέπει να επισημανθεί ότι υπάρχουν κάποιοι περιορισμοί όσον αφορά τη δυνατότητα γενίκευσης των ευρημάτων στο γενικό πληθυσμό από τον οποίο αντλήθηκε το δείγμα της μελέτης. Θα πρέπει βέβαια, να σημειωθεί ότι η παρούσα έρευνα στο πλαίσιο διπλωματικής εργασίας δεν επιτρέπει την εις βάθος εξέταση του ζητήματος της ετοιμότητας των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας δημοτικής εκπαίδευσης στην αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών εντός των σχολείων.

Άλλοι περιορισμοί της έρευνας σχετίζονται με τις μεθόδους και τις τεχνικές που επέλεξε ο ερευνητής. Καθώς δεν επιδιώχθηκε αντιπροσωπευτικό δείγμα, δεν καθίσταται δυνατή η γενίκευση των ευρημάτων της παρούσας μελέτης, αλλά μπορούν να μεταφερθούν σε παρόμοια πλαίσια.

Τα παραπάνω αποτελέσματα, λοιπόν, προέρχονται από ένα περιορισμένο δείγμα εκπαιδευτικών από περιορισμένο αριθμό σχολικών μονάδων της Αρκαδίας και της Αργολίδας και δεν μπορούν να γενικευτούν για όλο το φάσμα του πληθυσμού εκπαιδευτικών σε εθνικό επίπεδο.

1.4 Εννοιολογική αποσαφήνιση των όρων της θεματικής

Παρακάτω γίνεται αναφορά των θεωρητικών και λειτουργικών ορισμών που χρησιμοποιούνται στην έρευνα:

Η έννοια του Κινδύνου

Σύμφωνα με τον Ζαβλανό (1999:407) ως κίνδυνος ορίζεται: « η συνάρτηση της πιθανότητας να συμβεί ένα ανεπιθύμητο γεγονός και της σοβαρότητας των συνεπειών που μπορεί να προκύψουν από αυτό το γεγονός». Ακόμη ένας άλλος ορισμός από το (HEFCE) το εκπαιδευτικό συμβούλιο Χρηματοδότησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης της Αγγλίας ορίζει τον κίνδυνο ως: «μία απειλή ή μία αρνητική πιθανότητα κατά την οποία συντελούμενες πράξεις ή γεγονότα μπορούν να επιφέρουν αρνητικά αποτελέσματα ή και να επηρεάσουν θετικά την εκπλήρωση των στόχων ενός οργανισμού».

Η έννοια της Κρίσης

Αρχικά, ο όρος κρίση εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Ιατρική Επιστήμη. Κρίση στον τομέα αυτό σημαίνει τη δυσλειτουργία του ανθρώπινου σώματος για κάποιους λόγους κάθε φορά (Singer, 1950). Γενικότερα η χρήση του όρου κρίση έχει διάφορες χρήσεις.

Κατά τον Barton (1993:2) κρίση είναι «ένα μεγάλο, ξαφνικό γεγονός, το οποίο μπορεί να έχει πιθανώς αρνητικά αποτελέσματα. Το γεγονός και οι επιπτώσεις του μπορεί να βλάψουν σοβαρά έναν οργανισμό αναφορικά με το προσωπικό του, τα αγαθά, τις υπηρεσίες, τα οικονομικά και το κύρος του». Κατά τους Φιλολιά, Παπαγεωργίου και Στεφανάτο (2005), «κρίση είναι η κατάσταση η οποία διαταράσσει τις συνήθεις διαδικασίες και απαιτεί άμεσες ενέργειες και παρεμβάσεις, προκειμένου να περιοριστούν οι βλάβες που ενδέχεται να προκληθούν σε πρόσωπα, περιουσία και περιβάλλον. Έχει το χαρακτήρα της εξάπλωσης και πιθανότητα να γενικευθεί, έχει αντίκτυπο στο κοινό αίσθημα και προκαλεί την αίσθηση της ανεπάρκειας, της ακαταλληλότητας και του γενικευμένου κινδύνου».

Η έννοια της Σχολικής κρίσης

Σύμφωνα με τους Brock, Sandoval και Lewis (2005) ο ορισμός που ισχύει για τις σχολικές μονάδες είναι ότι: «Μια σχολική κρίση είναι ένα ξαφνικό και απροσδόκητο γεγονός το οποίο επηρεάζει μεγάλο αριθμό μαθητών ή/και εκπαιδευτικών και μπορεί να επηρεάσει την υγεία, την ασφάλεια και την κοινωνική

και συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών» Οι κρίσεις αποτελούν ξαφνικά, απροσδόκητα γεγονότα που έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν ολόκληρη τη σχολική κοινότητα.

Η έννοια του Ατύχηματος

«Κάθε απροσδόκητη και συγκεκριμένη αιτία και χωρίς πρόθεση υλική, σωματική ή ψυχική βλάβη στον ανθρώπινο οργανισμό, που έχει συνέπεια την ολική ή μερική, μόνιμη ή προσωρινή αναπηρία ή τον θάνατο ορίζεται το ατύχημα» (Μπενέκος, 1989). Ο Μπαμπινιώτης (2002) τονίζει ότι το ατύχημα είναι κάθε «τυχαίο συμβάν που προκαλεί τραυματισμό, θάνατο ή ζημιά».

Η έννοια της Διαχείρισης Κινδύνου

Η διαχείριση κινδύνου χαρακτηρίζεται ως «μία διαδικασία κατά την οποία παρέχεται η διαβεβαίωση ότι θα εκλείψουν ή θα μειωθούν τα αρνητικά γεγονότα στον οργανισμό ή αντίστοιχα ότι θα πραγματοποιηθούν οι οργανωτικοί στόχοι που έχουν τεθεί» (Παπαδαντωνάκης, 2016:24).

Η έννοια του Σχολικού Σχεδιασμού Εκτάκτων Αναγκών

Συγκεκριμένα, ο σχολικός σχεδιασμός εκτάκτων αναγκών, αποτελεί «συνεχή διαδικασία που απαιτεί συνεργασία, επιμονή και αφοσίωση από όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας και αποτελείται από συγκεκριμένες ενέργειες όπως είναι η δημιουργία του, η εκπαίδευση όλων, η υλοποίηση ασκήσεων ετοιμότητας αλλά και η αξιολόγηση και την διαδικασία αναθεώρησης του σχεδίου και των διαδικασιών σε τακτική βάση» (Γουρνέλος, 2019).

Η έννοια των Μαθητών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες

Σύμφωνα με τον νόμο 3699/2008 της εφημερίδας της κυβερνήσεως: «Μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες θεωρούνται όσοι για ολόκληρη ή

ορισμένη περίοδο της σχολικής τους ζωής εμφανίζουν σημαντικές δυσκολίες μάθησης εξαιτίας αισθητηριακών, νοητικών, γνωστικών, αναπτυξιακών προβλημάτων, ψυχικών και νευροψυχικών διαταραχών οι οποίες, σύμφωνα με τη διεπιστημονική αξιολόγηση, επηρεάζουν τη διαδικασία της σχολικής προσαρμογής και μάθησης» (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2008).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Θεωρητικό πλαίσιο

2.1.1 Διοίκηση και ηγεσία ενός εκπαιδευτικού οργανισμού

Ο Κουτούζης (2008) αναφέρει ότι :«η διοίκηση ενός οργανισμού είναι μία διαδικασία συντονισμού των μαθητών, εκπαιδευτικών και λοιπού προσωπικού, δραστηριοτήτων αλλά και μέσων τα οποία χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση της εκπαίδευσης πιο αποτελεσματικά». Οι πιο σημαντικές λειτουργίες της διοίκησης είναι :

- Ο σχεδιασμός
- Η διοικητική και λειτουργική οργάνωση
- Ο σωστός προγραμματισμός με σκοπό την κατάκτηση των στόχων του
- Η οργάνωση για τον τρόπο πραγματοποίησης κάποιου στόχου
- Ο καθορισμός στόχων
- Καθορισμός και βελτίωση των οργανωτικών λειτουργιών του
- Οργάνωση των διαθέσιμων πηγών, όπως του χρόνου, των υλικών, των πόρων αλλά και των εργαζομένων σε αυτόν.
- Διαρκής έλεγχος της όλης διαδικασίας που απαιτείται για την ολοκλήρωση κάποιου σχεδίου.

Σύμφωνα με τους Κριεμάδη και Θωμοπούλο(2012), υπάρχουν και κάποια πρόσθετα χαρακτηριστικά που απαιτούνται για μια αποτελεσματική διοίκηση :

- Η οικοδόμηση αληθινών στη σφαίρα όσων συμμετέχουν στη λειτουργία μιας σχολικής μονάδας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για κάθε καινοτόμο αλλαγή.

- Η κατανόηση των αρχών μετασχηματισμού, έτσι ώστε να είναι ρεαλιστικός ο ηθικός στόχος .
- Η παραγωγή γνώσης, δηλαδή η κάθε πληροφορία να μετατρέπεται σε γνώση μέσα από τη κατανόηση της διδασκαλίας του μετασχηματισμού, τον ηθικό σκοπό καθώς και τις διαπροσωπικές σχέσεις.
- Η προσπάθεια για θετικά αποτελέσματα για βελτίωση της ποιότητας ζωής, δηλαδή ο ηθικός σκοπός.

2.1.2 Σχολική ηγεσία, αποτελεσματική επικοινωνία και σχολικές κρίσεις

Η εκπαιδευτική ηγεσία παίζει κρίσιμο ρόλο στην αποτελεσματική λειτουργία ενός σχολείου (Σαϊτής, 2007). Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας καλείται να συνδυάσει τα προσωπικά του πιστεύω και τους στόχους του, με την εσωτερική κουλτούρα του σχολείου και το εξωτερικού περιγύρου. Είναι αυτός που έχει το όραμα και αναλαμβάνει την ηγεσία της σχολικής μονάδας και δεν καθυστερεί απλά και μόνο στα τυπικά του καθήκοντα. Ο διευθυντής του σχολείου αποτελεί τον συντονιστή, καθοδηγητή και ως συνδετικό κρίκο για όλους όσους εμπλέκονται στην σχολική μονάδα. Επίσης, είναι αυτός που φροντίζει για τη δημιουργία των σχολικών προγραμμάτων και την διακίνηση των βιβλίων, τη δημιουργία ενός καλού σχολικού κλίματος, την αξιολόγηση των μαθητών, την αξιολόγηση των συνθηκών μάθησης σε επίπεδο ασφαλείας και να προωθεί τις προτάσεις του με σκοπό την βελτίωση τους, φροντίζει για την ενημέρωση των εκπαιδευτικών. Τέλος, φροντίζει για την επικοινωνία και συνεργασία τόσο με τους γονείς, όσο και με τους τοπικούς φορείς (Γουναρόπουλος & Κοντάκος, 2003).

Ο διευθυντής είναι αυτός που πρωτοστατεί στην επικοινωνία και αυτός που την κατευθύνει κατά την διάρκεια κρίσιμων περιστατικών, όπως και πριν και μετά το πέρας του (Jacobsen, 2010). Επίσης, πρέπει να διασφαλίζει την οργάνωση και ομαλή λειτουργία του σχολείου και ενημερώνει όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας για τα ζητήματα που δημιουργούνται. Η επικοινωνία αποτελεί ένα βασικό συστατικό για την διαχείριση κρίσεων μέσα στα πλαίσια της σχολικής μονάδας και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της (Bouvier, 2011). Η επίγνωση της κατάστασης περιλαμβάνει τη συλλογή πληροφοριών από διάφορες πηγές, την ανάλυση των δεδομένων αυτών για

την κατανόηση των τρεχουσών συνθηκών και τη λήψη αποφάσεων βασισμένων σε αυτή την κατανόηση. Ο ηγέτης θα πρέπει να διακινεί μέσα στην κοινότητα τις απαραίτητες πληροφορίες (Coombs, 2006).

Οι διευθυντές θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι το προσωπικό του σχολείου λαμβάνει επαρκή εκπαίδευση από ειδικούς επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων (ψυχολόγους, νοσηλευτές, πυροσβέστες κ. α) για να μπορέσει να προετοιμαστεί σε περίπτωση εμφάνισης κρίσης.

2.1.3 Θεσμικό Πλαίσιο - Άτομα με Αναπηρία και Εκπαίδευση

Το άρθρο 4 του Ελληνικού Συντάγματος θεσπίζει την αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου για τους πολίτες της Ελλάδας. Αναφέρει ότι όλοι οι Έλληνες είναι ίσοι και έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις με βάσει τους νόμους. Αυτή η διάταξη επιβεβαιώνει την αρχή της ισότητας των ατόμων ενώπιον του νόμου, ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, θρησκείας ή άλλων χαρακτηριστικών.

Η Διακήρυξη της Σαλαμάνκα είναι ένα σημαντικό έγγραφο που υιοθετήθηκε το 1994 στη Σαλαμάνκα της Ισπανίας σε διεθνές συνέδριο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Αυτό το έγγραφο εστιάζει στην προώθηση της ισότητας των ευκαιριών για την εκπαίδευση όλων των πολιτών, στους οποίους εμπεριέχονται και τα άτομα με αναπηρίες .

Η Σύμβαση του ΟΗΕ με το άρθρο 24 για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία αναφέρει για την εκπαίδευση των ΑμεΑ :

1. Τα Κράτη που συμμετέχουν στην παραπάνω σύμβαση θεωρούν αναπόσπαστο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες την εκπαίδευση. Για να μπορέσει να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, απαιτείται ένα εκπαιδευτικό σύστημα ένταξης.

2. Τα άτομα με αναπηρίες να συμπεριλαμβάνονται χωρίς διάκριση από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρίες να διδάσκονται δεξιότητες ζωής και κοινωνικής ανάπτυξης, προκειμένου να διευκολύνουν την πλήρη και ίση συμμετοχή τους στην εκπαίδευση και ως μέλη της κοινωνίας.

4. Για την καλύτερη άσκηση του δικαιώματος της ίσης εκπαίδευσης, τα Κράτη της σύμβασης παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα, ώστε το εκπαιδευτικό προσωπικό, να κατέχει κάποια βασικά προσόντα στη νοηματική γλώσσα είτε στη γραφή τυφλών Μπράιλ και ακόμα με σκοπό να παρέχουν εκπαίδευση στο εκπαιδευτικό και το λοιπό προσωπικό.

5. Διασφαλίζεται ακόμα η ισότιμη συμμετοχή των Α. μ .ε .α στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στα προγράμματα δια βίου μάθησης, στην κατάρτιση (Ηνωμένα έθνη, β).

Οι διακηρύξεις περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και οι διακηρύξεις που εστιάζονται στο δικαίωμα στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία, έχουν έναν σημαντικό ρόλο στην αλλαγή του πλαισίου προσδιορισμού της αναπηρίας και στην εξέλιξη της εκπαιδευτικής πολιτικής. Αυτές οι διακηρύξεις έχουν επηρεάσει πως η κοινωνία αντιλαμβάνεται και αντιδρά απέναντι τα άτομα με αναπηρία.(Kiurppis & Hausstatter, 2015).

2.1.4 Μοντέλα και ομάδες διαχείρισης κρίσεων στα σχολεία

Τα μοντέλα διαχείρισης των σχολικών κρίσεων αναπτύχθηκαν για να παρέχουν στα σχολεία δομημένες και αποτελεσματικές διαδικασίες για την αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων και από τα σημαντικότερα θεωρούνται το μοντέλο του Υπουργείου Παιδείας των ΗΠΑ το 2007, το μοντέλο Caplan και το μοντέλο PREPaRE.

Σύμφωνα με το μοντέλο του Υπουργείου Παιδείας των ΗΠΑ του 2007 αναφέρονται τέσσερις φάσεις σχολικής διαχείρισης κρίσης, οι οποίες είναι : η ελάττωση του κινδύνου και η πρόληψη, η ετοιμότητα, η απόκριση και η αποκατάσταση. Οι ενέργειες που πραγματοποιούνται σε κάθε φάση είναι συνδεδεμένες με τις άλλες φάσεις. Το σύνολο των φάσεων αυτών αποτελούν τη βάση για ένα σχέδιο ετοιμότητας, απόκρισης και αποκατάστασης (Zantal-Wiener & Horwood,2010).

1) Η πρόληψη απαιτεί τη επικοινωνία ανάμεσα στα σχολεία και την κοινότητα. Η φάση της πρόληψης περιλαμβάνει επίσης εκτιμήσεις κινδύνου, εκτιμήσεις ασφάλειας κτιρίων και αξιολογήσεις σχεδίων δράσης (Hill, 2015).

2) Η ετοιμότητα σχετίζεται με την ικανότητα παροχής αποτελεσματικής ανταπόκρισης σε ένα συμβάν με έγκαιρο και οργανωμένο τρόπο (Zantal-Wiener & Horwood, 2010). Ο κατάλληλος προγραμματισμός συμβάλει στην αντιμετώπιση μιας κρίσης κατά την εκδήλωσή της. Η ετοιμότητα περιλαμβάνει ασκήσεις ετοιμότητας από εκπαιδευτικούς και μαθητές. Ένα παράδειγμα είναι η εκκένωση κτιρίου (Hill, 2015).

3) Η φάση της απόκρισης αναφέρεται στην εκτέλεση ενός ήδη σταθμισμένου σχεδίου δράσης και δεν αναπτύσσεται τη στιγμή που εκδηλώνεται η κρίση. Η απόκριση αφορά τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων, όπως η εκκένωση, η άτυπη λήψη αποφάσεων, η ενεργοποίηση πρωτοκόλλων επικοινωνίας και η ενημέρωση των μελών της σχολικής κοινότητας και τους αρμόδιους φορείς (Zantal-Wiener & Horwood, 2010).

4) Η επαναδημιουργία ενός κατάλληλου σχολικού περιβάλλοντος που να παρέχει ασφάλεια, είναι ο στόχος αυτής της φάσης η οποία σχετίζεται τόσο με την επαναφορά της κανονικότητας στην μαθησιακή διαδικασία όσο και με την παροχή συναισθηματικής υποστήριξης στους μαθητές και το προσωπικό (Zantal-Wiener & Horwood, 2010). Η αποκατάσταση πρέπει να επιτρέψει στον μαθητή να επιστρέψει στη διδασκαλία και μάθηση το συντομότερο δυνατό (Hill, 2015).

Σύμφωνα με το μοντέλο διαχείρισης κρίσεων του Caplan (1964), το λεγόμενο «τριμερές εννοιολογικό μοντέλο», η διαχείριση κρίσεων αποτελείται από τρία επίπεδα πρόληψης, πρωτογενές, δευτερογενές και το τριτογενές (Klingman, 1988).

1) Η πρωτογενής πρόληψη συμβαίνει όταν γίνει ένα στρεσογόνο γεγονός, και ο πληθυσμός δεν είναι σε θέση να απεξαρτηθεί από τις πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις λόγω έλλειψης προηγούμενης προσαρμογής σ' αυτό.

2) Η δευτερογενής πρόληψη βασίζεται στη θεραπεία για την πρόληψη της επιδείνωσης λόγω της έλλειψης προσαρμογής στην αρχική φάση. Σκοπός είναι ο προσδιορισμός και η αντιμετώπιση μιας κρίσης στα αρχικά στάδια προσαρμογής.

3) Η τριτογενής πρόληψη εφαρμόζεται μετά από τη φάση εκφόρτισης της κρίσης για την ελαχιστοποίηση των υπολειμματικών επιπτώσεων και την πρόληψη της επανεμφάνισης (Klingman, 1986b).

Κατάλληλο για το σχολικό περιβάλλον θεωρείται το μοντέλο «PREPaRe» το οποίο περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

- Πρόληψη
- Έλεγχος της ασφάλειας του χώρου και γνώση από το σύνολο των εκπαιδευτικών
- Αξιολόγηση ψυχικών παρεμβάσεων
- Φροντίδα για άμεση δράση
- Δράσεις ετοιμότητας και παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς τους

Αντίστοιχα κατά τους Knox και Roberts (2005) ένα άλλο μοντέλο που αφορά τα σχολεία έχει τα παρακάτω στάδια:

- Πρωτογενής πρόληψη: Ασφάλεια, επιμόρφωση, επίλυση διαφορών, πρόληψη αυτοκτονιών
- Δευτερογενής πρόληψη: Ελάττωση των επιπτώσεων της κρίσης, διατήρηση της ασφάλειας των μαθητών και ενημέρωση των γονέων
- Τριτογενής πρόληψη: Παροχή συμβουλευτικής (Knox & Roberts, 2005).

Ομάδες διαχείρισης κρίσεων :

- ⊙ Στο σχολείο,
- ⊙ Ανά διεύθυνση εκπαίδευσης.
- ⊙ Σε επίπεδο περιφέρειας.

2.1.5 Θεσμικό πλαίσιο αντιμετώπισης διαφόρων μορφών κρίσεων στις σχολικές μονάδες

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (Γ.Γ.Π.Π), συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1 του νόμου 2344/1995(ΦΕΚ212 Α) έχει να ερευνήσει, να δημιουργήσει το σχέδιο, να οργανώσει και τον συντονίζει τις δράσεις με σκοπό την πρόληψη, την ετοιμότητα, την ενημέρωση και την αντιμετώπιση των διαφόρων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Η Γ.Γ.Π.Π. είναι η πολιτική προστασία που είναι υπεύθυνη για όλα τα στάδια της προετοιμασίας, της κινητοποίησης και του συντονισμού των δραστηριοτήτων.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Π.Ε.Θ) οι οδηγίες σχεδιασμού έκτακτης ανάγκης έχουν διανεμηθεί σε όλες τις περιφερειακές διευθύνσεις εκπαίδευσης και τις σχολικές μονάδες σε όλη την χώρα. Στο πλαίσιο του Υπουργείου Παιδείας υπάρχει η Διεύθυνση Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης (ΔΣΕΑ), ώστε να ικανοποιήσει και να ενεργοποιήσει το Υπουργείο Παιδείας σε περίπτωση πολέμου ή έκτακτης ανάγκης.

Περίπου κατά τα μέσα Σεπτεμβρη, ο Διευθυντής του σχολείου και ο Σύλλογος των εκπαιδευτικών εκσυγχρονίζουν το «Σχέδιο Μνημονίου Ενεργειών για τη Διαχείριση του Σεισμικού Κινδύνου στη σχολική μονάδα» σύμφωνα με τον Ο.Α.Σ.Π. και στη συνέχεια σχεδιάζουν και πραγματοποιούν τις κατάλληλες ενέργειες που απαιτούνται για την διαχείριση ενός σεισμού πριν από ένα σεισμό και των ασκήσεων ετοιμότητας κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Επίσης, εκσυγχρονίζουν τον «Εσωτερικό Κανονισμό Σχολικής Μονάδας και το Μνημόνιο Ενεργειών για τη διαχείριση πυρκαγιών, ακραίων καιρικών φαινομένων, τεχνολογικών καταστροφών και ΧΒΡΠ περιστατικών». Τέλος, προσφέρουν την απαραίτητη ενημέρωση στους μαθητές και τους γονείς στο πως θα πρέπει να ενεργήσουν κατά την εκδήλωση ενός φαινομένου (Υπουργείο Παιδείας , 2022).

Το σύνολο των εκπαιδευτικών του σχολείου να είναι καλοί γνώστες του σχεδίου έκτακτης ανάγκης και να το έχει κάνει οικείο του, ώστε να μπορεί να εφαρμόζεται αποτελεσματικά όποτε και όπου χρειάζεται. Ο τόπος στον οποίο θα μαζευτούν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί μετά από τον σεισμό θα πρέπει να γνωστοποιείται εγγράφως στους γονείς των μαθητών, ώστε να γνωρίζουν εκ των

προτέρων από θα παραλάβουν τα παιδιά τους σε περίπτωση εκκένωσης έκτακτης ανάγκης,

Όσον αφορά τον εμβολιασμό των μαθητών ισχύουν οι διατάξεις της εγκυκλίου (αριθ. Φ.6/451/115136/Γ1/16- 09-2010) του ελληνικού Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Σε περίπτωση που απαιτείται φαρμακευτική αγωγή των μαθητών κατά τη διάρκεια του σχολείου, ισχύουν οι διατάξεις της εγκυκλίου (αριθ. Φ.6/451/115136/Γ1/16- 09-2010) /495/123484/Γ1/4-10-2010 γνωστοποίηση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού Φ.7/929/196238/Γ1/20-12-2013 Εγκύκλιος.

Μια απροσδόκητη κατάσταση έκτακτης ανάγκης πανδημίας υγειονομικής μορφής, ήταν αυτή του κοροναϊού (COVID-19), που συνέβη στη χώρα μας πριν λίγα χρόνια. Σχετικά με το θέμα της πρόληψης της εξάπλωσης του COVID-19 στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά το σχολικό έτος 2022-23, ισχύει το αριθ. πρωτΔ1α/Γ.Π.οικ.50908/7-9-2022 (Υ.Π.Ε.Π.Θ, 2022).

2.1.6 Σχολικές κρίσεις και παιδιά με αναπηρία

Κάθε ειδικό σχολείο για να έχει ένα διαφορετικό και ενεργό ρόλο και να μπορεί να ακολουθήσει τις απαιτήσεις της εποχής πρέπει να αλλάξει λειτουργικό τρόπο και κουλτούρα η οποία πλέον είναι ανάγκη να στηρίζεται στην αξιοποίηση των εμπειριών και των δυνατοτήτων όλων των μελών του και στη συνεργασία με δυνατότητα εφαρμογής νέων πρακτικών και ιδεών (Πολυχρονοπούλου, 2012). Η κάθε σχολική μονάδα με τη βοήθεια του συλλόγου των εκπαιδευτικών πρέπει να λαμβάνει σημαντικές αποφάσεις που αφορούν την εσωτερική της δομή της, να προγραμματίζει και να οργανώνει τις λειτουργίες της για την ικανοποίηση των αναγκών της.

Τα περισσότερα σχολεία διαθέτουν σχέδια διαχείρισης κρίσεων και επικεντρώνονται στην ασφάλεια του μαθητικού πληθυσμού, αλλά απ' αυτά λίγα ανταποκρίνονται στις πολύπλοκες ανάγκες των μαθητών με αναπηρίες. Τα σχέδια διαχείρισης κρίσεων για τα ειδικά σχολεία θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τις ατομικές ανάγκες κάθε μαθητή με βάση την αναπηρία του. Οι συστάσεις περιέχουν την ανάπτυξη εξατομικευμένων σχεδίων έκτακτης ανάγκης και απομόνωσης για την σαφή καθοδήγηση και των απαραίτητη υποστήριξη των μαθητών με αναπηρία σε

περίπτωση κρίσης. Οι περισσότερες σχολικές μονάδες έχουν αναπτύξει και σταθμίσει σχέδια κρίσης σε ότι αφορά την ασφάλεια των μαθητών, αλλά ελάχιστα σχέδια ανταποκρίνονται τις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών με αναπηρία. (Clarke, Embury, Jones & Yssel, 2014).

Τα παιδιά με αναπηρίες έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να αντιμετωπίσουν κάποιο τραυματισμό στο σχολείο και να θεωρηθεί ως μια κατάσταση κρίσης (Ramirez, Peek-Asa & Kraus, 2004). Χωρίς ένα μοντέλο ετοιμότητας σε εθνικό επίπεδο για τη διαχείριση κρίσεων στις σχολικές κοινότητες, η ετοιμότητα και τα προγράμματα έκτακτης ανάγκης των σχολικών περιφερειών μπορεί να είναι ανεπαρκή (Chung, Danielson & Shannon, 2008). Σε επίπεδο σχολείου θα πρέπει να αναθεωρηθούν τα σχέδια αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης ώστε να καλυφθούν τις ανάγκες των μεμονωμένων μαθητών με αναπηρία που δυσκολεύονται να ακολουθήσουν τις διαδικασίες αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης στο σχολείο (Boonκ.ά, 2011). Τα γενικά σχέδια αντιμετώπισης καταστροφών που δεν λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες για την εφαρμογή του σχεδίου μπορεί να θέσουν ορισμένους μαθητές σε μεγαλύτερο κίνδυνο (Boon, Pagliano, Brown & Tsey, 2012).

2.1.7 Πρόληψη κινδύνων και ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες που θα πρέπει να επικρατούν στις σχολικές μονάδες (ΟΣΚ)

Σύμφωνα με τους MacNeil και Topping (2007), «ως πρόληψη μπορεί να θεωρηθεί ως η λήψη μέτρων για τον εντοπισμό και στη συνέχεια την εξάλειψη ή τη μείωση των πιθανών πηγών κινδύνου». Αρκετοί κίνδυνοι είναι εμφανής, όπως η πυρκαγιά σε ένα κτίριο. Υπάρχουν σαφή μέσα που θα πρέπει να υπάρχουν και σημεία που θα πρέπει να προσέξουν. Οι εκπαιδευτικοί αρκετές φορές δεν διαθέτουν απαραίτητη ετοιμότητα, με σκοπό τη διαχείριση ενός σεισμού ή κατά τις ασκήσεις ετοιμότητας, εάν και αρκετό ποσοστό διαθέτει αντίστοιχη επιμόρφωση (Κούρου, Ιωακειμίδου, & Χρυσανθοπούλου, 2014). Ο Ο.Α.Σ.Π. και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων μέσω κάποιων δράσεων του σε σχολεία, επιθυμεί να κινητοποιήσει το εκπαιδευτικό προσωπικό να συμμετάσχει άμεσα και αποδοτικά έτσι ώστε να

μπορούν να ανταποκριθούν και να εφαρμόσουν τις απαραίτητες ενέργειες πρόληψης και ετοιμότητας (ΟΑΣΠ, 2018).

Στην Ελλάδα, τα σχολεία είναι κόμβοι κοινοτικής ανάπτυξης. Παρ' όλα αυτά τα προγράμματα σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης περιέχει σχετικά μικρή μείωση του κινδύνου καταστροφών, σύμφωνα με την ανάλυση του προγράμματος σπουδών. Συγκεκριμένα, δεν υπάρχει υλικό μείωσης του κινδύνου καταστροφής στο βασικό πρόγραμμα σπουδών (Diakakis, Damigos & Kallioras, 2020). Ομοίως, υπάρχει σχετικά λίγο αναλυμένο υλικό μείωσης κινδύνου καταστροφών στο γυμνάσιο. Επιπλέον, η γνώση δεν παρέχεται και δεν ενσωματώνεται συστηματικά για την επίτευξη του στόχου της διδασκαλίας της μείωσης του κινδύνου καταστροφής και της ευάλωτης θέσης τους (Selby & Kagawa 2012).

Το πιο σημαντικό είναι ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές και διαδικασίες πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε να ληφθεί υπόψη η μείωση των κινδύνων καταστροφών και κρίσεων. Συγκεκριμένα, αυτό συνεπάγεται την αναδιοργάνωση της κυβέρνησης για τις τρέχουσες εκπαιδευτικές έννοιες, κανονισμούς και κατευθυντήριες γραμμές για την επίτευξη ενός μακροπρόθεσμου εκπαιδευτικού στόχου. Ως εκ τούτου, σκοπός της εκπαίδευσης είναι να αναπτύξει ένα ανθρώπινο δυναμικό ικανό να αντιμετωπίζει εθνικά ζητήματα και δυσκολίες. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ενσωμάτωση της μείωσης του κινδύνου καταστροφών σε όλους τους τομείς της σχολικής εκπαίδευσης, θα παρήγαγε ένα εργατικό δυναμικό ικανό να συμβάλει αποτελεσματικά στις πρωτοβουλίες μείωσης του κινδύνου καταστροφών στην κοινότητα (Diakakis, Damigos & Kallioras, 2020).

Σύμφωνα σε τον οδηγό μελετών χώρους εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (ΟΣΚ) του 2008, ανάλογα με την αναπηρία των μαθητών απαιτούνται ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες στη σχολική μονάδα, για την καλύτερη και ασφαλέστερη κίνηση των μαθητών μέσα σ' αυτό.

- ο **Για άτομα/μαθητές με κινητικές αναπηρίες** ένα σημαντικό στοιχείο της προσβασιμότητας είναι η ασφάλεια που παρέχεται από το σχεδιασμό, υλικά που χρησιμοποιούνται και τις μεθόδους κατασκευής. Συγκεκριμένα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η κλίση του δαπέδου σε σχέση με την απόσταση και η ολισθηρότητα σε ότι έχει να κάνει την υφή των υλικών. Ο σωστός σχεδιασμός των υλικών του δαπέδου είναι απαραίτητος, αποφεύγοντας περιοχές όπου τα αναπηρικά αμαξίδια και άλλα βοηθήματα

(μπαστούνια, πατερίτσες) μπορούν να παρεκκλίνουν ή να προσκρούσουν σε εμπόδια. Για τους μαθητές με κινητικά προβλήματα, είναι επίσης απαραίτητο να αποφεύγονται οι αρμοί δαπέδου που είναι αρκετά μεγάλοι ώστε να προκαλούν δονήσεις στα αναπηρικά αμαξίδια ή να τους κάνουν να πέφτουν κατά το περπάτημα. Όλα τα κτίρια που χρησιμοποιούνται για σχολεία πρέπει να είναι χωρίς εμπόδια σε όλα τα επίπεδα, τόσο οριζόντια όσο και κάθετα (ΟΣΚ, 2008).

- **Για άτομα/μαθητές με δυσκολία στην αντίληψη και την επικοινωνία,** υπάρχει ανάγκη απλοποίησης των χώρων κυκλοφορίας, χρήση πινακίδων με χρωματική αντίθεση και χρήσης ηχητικών πινακίδων που δημιουργούν μια καλή σχέση των ατόμων με τον φυσικό περίγυρο τους (ΟΣΚ, 2008).

- **Για τα άτομα/μαθητές με δυσκολία στην όραση** διευκολύνονται από οδηγούς δαπέδου με διαφορετικές υφές και έντονες χρωματικές αντιθέσεις με άλλα στοιχεία. Απαραίτητο είναι να υπάρχουν ειδικά κιγκλιδώματα με σημεία έναρξης και λήξης, πινακίδες με κατάλληλο ύψος. Ακόμα, θεωρείτε αναγκαίο να υπάρχουν καθαρές ηχητικές οθόνες και οι χώροι να μην δημιουργούν αντήχηση. Ο θόρυβος αποτελεί εμπόδιο για τα άτομα με διαταραχές όρασης (ΟΣΚ, 2008).

- **Για τα άτομα/μαθητές με προβλήματα στην ακοή**
Η μετακίνηση αυτών των ατόμων διευκολύνεται από την παρουσία ισχυρής και σαφής σήμανσης. Η επαρκής φωταγώγηση των χώρων εξασφαλίζει την δημιουργία μιας άρτιας επικοινωνίας καθώς οι κωφοί μπορούν να διαβάζουν τα χείλη των ομιλητών και να επικοινωνούν στη νοηματική γλώσσα (ΟΣΚ, 2008).

Στην Ελλάδα, οι διατάξεις του Οδηγού Μελετών του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.), αναφέρει τα παρακάτω μέτρα ασφαλείας στο σχολικό περιβάλλον και αφορούν τα ακόλουθα:

- Σκάλα και πάτωμα, μέσα και έξω από την σχολική εγκατάσταση.

- Σχολικοί χώροι, εσωτερικά και εξωτερικά, καθώς και τον εξοπλισμό τους.
- Εγκαταστάσεις και μέτρα πυρασφάλειας, κατά τον Οργανισμό Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας.
- Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις.
- Αθλητικές εγκαταστάσεις και αθλητικές δράσεις,
- Χώρο ξεκούρασης και εργαστήρια (Ο.Α.Σ.Π, 2008).

Στον **εξωτερικό χώρο των σχολικών μονάδων** ενδεικτικά θα πρέπει:

- Οι σκάλες χρειάζεται να έχουν δάπεδο με αντιολισθητικό υλικό και συνδυασμούς χρωμάτων χωρίς προεξοχές και διαβρώσεις στην επιφάνειά τους.
- Σωστή κατασκευή των δαπέδων, ώστε να μην μαζεύεται το νερό σε συγκεκριμένα σημεία.
- Προσοχή στους χώρους ύδρευσης σε περιπτώσεις βλαβών να μην συσσωρεύεται ποσότητα νερού, η οποία μπορεί να προκαλέσει ολισθηρότητα και ατυχήματα.
- Στα τεχνητά δάπεδα να μην υπάρχουν σημεία επικίνδυνα για ατυχήματα.
- Να είναι ομαλό το έδαφος στα σημεία των σχαρών αποχετεύσεως στο σημείο σύνδεσης με το υπόλοιπο δάπεδο.
- Σε περίπτωση που υπάρχουν στο χώρο κολώνες, να μην υπάρχουν ακάλυπτα και επικίνδυνα σημεία.

Στον **εσωτερικό χώρο των σχολικών μονάδων** ενδεικτικά θα πρέπει:

- Να αποφεύγεται η τοποθέτηση των θυρών η μια απέναντι από την άλλη, όπου δεν υπάρχει επαρκής χώρος.
- Οι θύρες των τάξεων να ανοίγουν εξωτερικά και αυτές που είναι έξοδοι κινδύνου να κλειδώνουν εσωτερικά.
- Τα παράθυρα να ασφαλίζονται με κάποιο ενδεδειγμένο μέσο.
- Οι πόρτες με γυαλί και γενικότερα οι γυάλινες επιφάνειες, χρειάζεται να περιέχουν διάφανη πλαστική ύλη με ειδικό σήμα.
- Στο εσωτερικό του σχολείου όπου κινιούνται οι μαθητές να μην υπάρχουν αντικείμενα που μπορεί να χτυπήσουν πάνω τους.

- Οι άκρες του εξοπλισμού να μην είναι αιχμηρές και να είναι στρογγυλεμένες.
- Οτιδήποτε προεξέχει σε εξοπλισμό να είναι ασφαλισμένο.
- Στους τοίχους του σχολείου να μην υπάρχουν σημεία που μπορεί να χτυπήσουν οι μαθητές και τα αντικείμενα πάνω τους να στεριώνονται σταθερά.
- Στα παράθυρα των τάξεων να υπάρχει επαρκής σκίαση και στον τεχνητό φωτισμό να μην έχει έντονες αντιθέσεις και εναλλαγές φωτεινότητας.
- Να υπάρχει αλεξικέραυνο που να είναι συνδεδεμένο με όλα τα μεταλλικά μέρη του κτιρίου
- Τα καλώδια να είναι καλυμμένα ώστε να μην υπάρχει πρόσβαση τους μαθητές και οι πρίζες να είναι ασφαλισμένες (ΟΣΚ).

2.2 Έρευνες στα πλαίσια των σχολικών μονάδων εντός κι εκτός Ελλάδος

2.2.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με μια έκθεση της UNESCO του 2013, οι τρεις πυλώνες των ασφαλών σχολείων θεωρούνται οι άρτιες σχολικές εγκαταστάσεις, η διαχείριση σχολικών καταστροφών και η μείωση κινδύνου και ανθεκτικότητας. Άλλωστε το σχολείο είναι το σπίτι κάθε παιδιού. Οι περιστάσεις αφαίρεσαν μεγάλο μέρος της ζωής του και είχαν ακόμη μεγαλύτερη επιρροή στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του. Επομένως, τα σχολεία θα πρέπει να έχουν τις κατάλληλες συνθήκες για να μπορούν να βοηθήσουν όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως φύλου, καταγωγής, οικονομικής κατάστασης, κινητικών, νοητικών και αισθητηριακών αναπηριών και επικράτησης κάθε είδους ιδιαιτερότητας.

Τα παιδιά διαθέτουν λιγότερη εμπειρία σε θέματα διαχείρισης κρίσιμων περιστατικών και πιο περιορισμένο ρεπερτόριο απαντήσεων αντιμετώπισης τους, από τους ενήλικες. Η αίσθηση ελέγχου τους και η αυτό-αποτελεσματικότητα είναι πιθανό να μειωθεί, μετά την έκθεση τους σε ένα τέτοιο περιστατικό. Τα παιδιά χρειάζονται διαρκή υποστήριξη, καθοδήγηση, κατεύθυνση και ηγεσία για να συνεχίσουν να αλληλοεπιδρούν και να λειτουργούν ομαλά εντός της σχολικής μονάδας (MacNeil & Topping, 2007). Η έκθεση των παιδιών σε μια κρίση, προκαλεί είτε φυσιολογικές, είτε αυξημένες και ισχυρές αντιδράσεις και γενικότερα τα επηρεάζει. Η κατάλληλη

υποστήριξη και τα κατάλληλα μοντέλα διαχείρισης μπορεί να ελαχιστοποιήσουν τη διάρκεια και την ένταση τέτοιων αντιδράσεων. Τα τελευταία χρόνια, οι σχολικές μονάδες σε όλο τον κόσμο, καλούνται όλο και περισσότερο να ανταποκριθούν σε έκτακτα περιστατικά.

2.2.2 Κυρίως μέρος βιβλιογραφικής ανασκόπησης

Τα σοβαρά ατυχήματα που μπορεί να συμβούν εντός του σχολείου, σχετίζονται είτε με την καταστροφή των σχολικών κτιρίων, είτε με την καταστροφή των εγκαταστάσεων και των υποδομών των σχολικών κτιρίων λόγω φυσικών φαινομένων (π. χ σεισμός, πυρκαγιά), είτε με ατυχήματα που προκαλούνται από κακές συνθήκες (διάδρομοι, σκάλες) (Μπουλούτζα, 2006). Οι καταστροφές συχνά καταστρέφουν σχολικά κτίρια, ειδικά σε τοποθεσίες όπου δεν επιβάλλονται τα πρότυπα μηχανικής και οι οικοδομικοί κώδικες ή όπου τα κτίρια έχουν μικρότερη δομική ακεραιότητα. Απόδεδομένα ερευνών σε διάφορες χώρες παρατηρήθηκε ότι το 10 έως 25 τοις εκατό των τραυματισμών παιδιών σχολικής ηλικίας συμβαίνουν στο σχολικό περιβάλλον και γύρω από αυτό (ΠΟΥ, 2008).

Σύμφωνα με τους Peek και Stough (2010) και Alexander, Gaillard και Wisner (2012) μέσα από τις έρευνες τους περιγράφουν τις εμπειρίες των παιδιών με αναπηρίες και τονίζουν την πιθανή ευάλωτη θέση τους σε φυσικούς κινδύνους και καταστροφές. Οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης θέτουν προκλήσεις για όλα τα παιδιά και ειδικότερα για τα παιδιά με αναπηρίες, καθώς πολλά μπορεί να δυσκολεύονται ιδιαίτερα να αντιμετωπίσουν το περιβάλλον εφόσον τα συστήματα υποστήριξής τους αλλάζουν δραματικά.

Όπως αναφέρεται μέσα από τις έρευνες των Balbus και Malina (2009), Kailes και Enders (2007) και των Scotti κ.ά. (2007), τα παιδιά συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αναπηρίες, είναι ιδιαίτερα ευάλωτα κατά τη διάρκεια φυσικών καταστροφών και ακραίων καιρικών φαινομένων. Ανάλογα με την αναπηρία των παιδιών μπορεί να παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυσκολία να λάβουν προστατευτικά μέτρα ή να εκκενώσουν ένα χώρο ή να ακολουθήσουν οδηγίες και να αναγνωρίσουν σημάδια κινδύνου. Επίσης, σύμφωνα ο Hewitt καταγράφει δεκάδες χιλιάδες σχολεία που κατέρρευσαν από τους σεισμούς τις τελευταίες δύο δεκαετίες στο Πακιστάν και

την Ινδία, Νεπάλ, Αίγυπτο, Τουρκία, Αρμενία, Κίνα και άλλες χώρες. Η απώλεια των σχολείων μπορεί να αφήσει τα επιζώντα παιδιά με λίγες εναλλακτικές λύσεις για επαρκή εκπαίδευση και αυτό το ζήτημα μπορεί να είναι ιδιαίτερα προβληματικό για τα παιδιά με αναπηρίες, καθώς αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια στην πρόσβαση στην εκπαίδευση σε περιόδους μη καταστροφών τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, 2007).

Σύμφωνα με τον Φώτου (2017), τα σχολεία αποτελούν χώρους πρόκλησης ατυχημάτων και οι πρώτες βοήθειες παρέχονται από κάποιο μέλος του διδακτικού προσωπικού ή μετά από τον εφημερεύοντα εκπαιδευτικό. Άρα, το εκπαιδευτικό προσωπικό θα πρέπει να είναι ενημερωμένο για να ανταπεξέλθει σε πιθανή περίπτωση ανάγκης. Εδώ έρχεται να προσθέσει ο Σαΐτης (2014), οι Cornell και Mayer (2011), πως είναι αναπόφευκτο, οι αρνητικές καταστάσεις που δημιουργούνται μέσα στη σχολική κοινότητα, θα έχουν επιπτώσεις στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στους μαθητές και στην ψυχοσυναισθηματική κατάστασή τους.

Αρκετές έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί για να μπορέσει να ελεγχθεί και να αποτυπωθεί η εικόνα που επικρατεί στις σχολικές μονάδες γενικής και ειδικής αγωγής, μέσα από τις απόψεις των διαφόρων ειδικοτήτων εκπαιδευτικών που εργάζονται μέσα σ' αυτές τις δομές. Όλες αυτές οι έρευνες γενικότερα, αφορούν την διαχείριση κινδύνων, την ετοιμότητα των εκπαιδευτικών την αντιμετώπιση πιθανών κρίσεων, την γνώση πρώτων βοηθειών, την πρόληψη ατυχημάτων και τη σχολική ασφάλεια.

Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήσαμε ως προς τις κρίσεις στα σχολεία γενικής αγωγής, μέσα από τις έρευνες των Αλεφανινού (2021), Σύρου (2013), Καμπά (2016), Δημόπουλου (2015) και Μουλέλη (2015), εξήλθαν ένα σύνολο αποτελεσμάτων. Τα κοινά σημεία σύγκλισης των ερευνών αυτών αναφέρουν, ότι το σύνολο των εκπαιδευτικών των εκάστοτε σχολικών μονάδων παρουσιάζουν σύμφωνα με τις απόψεις τους ελλιπή κατάρτιση σε θέματα σχολικής ασφάλειας και πρόληψης ατυχημάτων. Επίσης, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων στις έρευνες δεν έχουν καλή γνώση είτε παρουσιάζουν ελλείψεις στη γνώση παροχής πρώτων βοηθειών, ενώ κάποιοι δεν έχουν καθόλου τέτοιου είδους γνώσεις. Επιπρόσθετα, σαν κοινό αποτέλεσμα των παραπάνω ερευνητών, αναγνωρίστηκε η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης με υλοποίηση προγραμμάτων που αφορούν την υγεία

και αντίστοιχων προγραμμάτων διαχείρισης κρίσεων. Στο παραπάνω αποτέλεσμα που εξήλθε για την αναγκαιότητα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε θέματα υγείας και παροχής πρώτων βοηθειών, συμφώνησε και μια έρευνα του Υπουργείου Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων το 2010, ότι συνήθως οι εκπαιδευτικοί δεν διαθέτουν τις απαραίτητες και πιστοποιημένες γνώσεις πρώτων βοηθειών που θα έπρεπε να κατέχουν.

Μια σειρά ερευνών που διεξήγαγαν οι Adamson (2007), Σύρου (2013) και Σουγλέ (2020), προστίθενται στα παραπάνω αποτελέσματα και ανέδειξαν φυσικά την σημασία της επιμόρφωσης που θα πρέπει να πραγματοποιείτε στους εκπαιδευτικούς, σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων και την αναγκαιότητα σχεδιασμού και υλοποίησης επιμορφωτικών προγραμμάτων υγείας και την ανάγκη για πρόσθετη εκπαίδευση και πρακτική.

Την γενικότερη κατάσταση που επικρατεί ως προς την εκπαιδευτική κοινότητα παραθέτει και η έρευνα που διεξήγαγε η Ρεντούμη (2020) και ένα από τα αποτελέσματα που εξήγαγε ήταν από την αναφορά των ίδιων των εκπαιδευτικών ότι υπήρχε στέρηση σε ότι αφορούσε τις ασκήσεις ετοιμότητας. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών θεώρησε αναγκαία την ύπαρξη ενός σχεδίου έκτακτης ανάγκης για σεισμό και πλημμύρα. Επίσης, ένα ποσοστό των εξεταζόμενων αγνοούσε αν υπάρχει τέτοιο σχέδιο.

Μέσα από τις έρευνες των Αθανασοπούλου (2019) και Σιμιτζή (2021), στην ετοιμότητα και τη διαχείριση κρίσεων σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν : το σύνολο των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων όλων των ειδικοτήτων και η εκπαίδευση-επιμόρφωση πάνω σε θέματα σχολικής ασφάλειας και αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών.

Όταν αναφερόμαστε τώρα στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, μέσα στις οποίες αλληλεπιδρούν και συνυπάρχουν παιδιά με αναπηρία, η κατάσταση είναι πιο ιδιαίτερη. Όπως αναφέρει και το Ερευνητικό Κέντρο Πρόληψης Τραυματισμών του Πανεπιστημίου της Άιοβα (2010), η αναπηρία αυξάνει τον κίνδυνο τραυματισμού. Τα παιδιά με σωματικές αναπηρίες (ορθοπεδικές και αισθητηριακές) είναι πιο πιθανό να υποστούν τραυματισμούς. Επίσης και το φύλο είναι ένας σημαντικός παράγοντας τροποποίησης.

Οι ερευνητές καταστροφών συμφωνούν ότι, για τα παιδιά με αναπηρίες, η ευάλωτη θέση τους στην αντιμετώπιση φυσικών κινδύνων μπορεί να επιδεινωθεί από παράγοντες που περιλαμβάνουν κινητικές δυσκολίες, προϋπάρχουσες ιατρικές καταστάσεις και υπάρχουσες κοινωνικές και φυσικές δομές και πολιτικές (King κ.ά, 2003, Peek και Stough 2010, Boon κ.ά. 2011). Μερικά παιδιά με αναπηρίες μπορεί να έχουν προϋπάρχουσες ιατρικές παθήσεις, να υποφέρουν από απειλητικές για τη ζωή συνέπειες λόγω αποχωρισμού από τους φροντιστές και να είναι επιρρεπή σε ασθένειες, υποσιτισμό και κακοποίηση όταν χτυπήσει η καταστροφή (Boonet al, 2011). Μπορεί να αποκτήσουν πρόσθετες αναπηρίες και να αντιμετωπίσουν πρόσθετα προβλήματα υγείας ως αποτέλεσμα ανεπαρκώς στελεχωμένων καταφυγίων που δεν είναι προετοιμασμένα να καλύψουν τις ιατρικές τους ανάγκες (Lemyre et al, 2009). Τα παιδιά με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού έχουν προβλήματα αισθητηριακής ολοκλήρωσης που μπορεί να περιλαμβάνουν υψηλή ευαισθησία στο φως, τους ήχους, τις οσμές, τις γεύσεις και την αφή, καθιστώντας τα ιδιαίτερα ευάλωτα κατά τη διάρκεια καταστροφών (Boon κ.ά. 2011). Επίσης και στα παιδιά με κάποιου είδους σωματική αναπηρία, αυτή μπορεί να περιορίσει την αποτελεσματική αντίδρασή τους στην καταστροφή. Όπως αναφέρθηκε και από μια έρευνα των Chen, Ma, Lee και Chuang (2022) που έγινε στην Ταϊβάν, οι μαθητές με διαφορετικούς τύπους αναπηριών απαιτούν διαφορετική αντιμετώπιση και φροντίδα κατά τη φάση εκκένωσης, όταν πρόκειται για φυσικές καταστροφές (πλημμύρα, πυρκαγιά, σεισμό), γεγονός που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά το σχεδιασμό ενός σχεδίου πρόληψης.

Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που έχει διεξαχθεί για τις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής και σύμφωνα με τις μελέτες που πραγματοποίησαν οι Γαλανάκη (2022), Αθανασιάδη (2022) και Ελευθεράκη και Μποτονάκη (2022) βρέθηκε σαν κοινό συμπέρασμα, ότι άρχει ελλιπής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πάνω στην αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών.

Επίσης και από αντίστοιχες έρευνες του εξωτερικού των Brito κ.ά (2020), των Bonet κ.ά. (2011) και (2012), το συμπέρασμα που εξήλθε μέσα από τα αποτελέσματα των μελετών τους, ήταν ότι δεν έχει δοθεί επαρκής προσοχή στο σχεδιασμό και τη διαχείριση ετοιμότητας έκτακτης ανάγκης όσο αφορά την ικανοποίηση των αναγκών των μαθητών με αναπηρία. Υπάρχουν πολιτικές αντιμετώπισης αλλά δεν είναι

ολοκληρωμένες, ούτε περιεκτικές. Αντίστοιχα λοιπόν, παρατηρούμε και στα ειδικά σχολεία μια σχεδόν όμοια εικόνα μ' αυτή που επικρατεί και στα γενικά σχολεία.

Οι σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής αποτέλεσαν ένα οργανισμό της κοινωνίας μας, που κατά την εμφάνιση της πανδημίας του ιού SARSCoV-2, έπρεπε να αντιμετωπίσει αρκετές καταστάσεις κρίσης, καθώς οι μαθητές που πήγαιναν στα σχολεία παρουσίαζαν διάφορα προβλήματα υγείας. Η σχολική κοινότητα δεν φάνηκε να ήταν προετοιμασμένη να αντιμετωπίσει την υπάρχουσα κρίση στα σχολεία. Το κλείσιμο των σχολείων θεωρήθηκε αναγκαία λύση για τον έλεγχο της εξάπλωσης της πανδημίας. Φυσικά, αυτό οδήγησε στην εξ αποστάσεως διδασκαλία, η οποία αποδείχθηκε ανέφικτη και τα σχολεία 15 μέρες πριν από το κλείσιμο θερινών διακοπών και την λήψη ειδικών επαναλειτούργησαν εφαρμόζοντας ειδικά προληπτικών μέτρων.

Σύμφωνα με τις έρευνες που διεξήγαγαν οι Ρούσσου (2021) και Σαμάκου (2022) στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής τα συμπεράσματα που εξήλθαν σχετικά με την διαχείριση της υγειονομικής κρίσης από τους εκπαιδευτικούς παρουσίασαν τις σχολικές μονάδες απροετοίμαστες για την αντιμετώπιση μιας τέτοιας πρωτόγνωρης και έκτακτης υγειονομικής κρίσης. Σαν αποτέλεσμα της μη οργάνωσης ήταν να μην επιτευχθεί η απαραίτητη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών. Το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτικών παρουσίασε αναστάτωση και αβεβαιότητα με τις ραγδαίες αλλαγές που επέφερε η πανδημία.

Παρακάτω παρουσιάζεται η ειδικότητα του σχολικού νοσηλευτή μέσα από τις έρευνες των Αλεξανδρόπουλου (2010), Θεοδωρακόπουλου (2022) και Παπαδόπουλου (2022), τόσο στις σχολικές μονάδες γενικής όσο και ειδικής αγωγής. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερευνητών, οι σχολικοί νοσηλευτές είναι αυτοί που μπορούν να αξιολογήσουν τις ανάγκες υγείας της σχολικής μονάδας, να σχεδιάσουν, να εφαρμόσουν ειδικά προγράμματα. Είναι στην αρμοδιότητα τους να προωθούν ένα υγιές σχολικό περιβάλλον και να ηγούνται των προγραμμάτων υγείας. Επιπρόσθετα, να φροντίζουν για την επικοινωνία όλων των εμπλεκομένων, γονέων και εκπαιδευτικού προσωπικού. Και τέλος, να φροντίζουν για την αντιμετώπιση επειγουσών καταστάσεων εντός της σχολικής μονάδας.

Σε σχέση με την σχολική ηγεσία, μέσα από τις έρευνες των Ζαρκαδούλια (2022), Σακέλλη (2021), Καραμφυλλίδου (2021), Γιαουρτοπούλου και

Κουβάτσου(2022) επισημάνθηκε ότι, η επιτυχής ηγεσία επιτυγχάνεται μέσα από το ρόλο του διευθυντή, ο οποίος θα πρέπει να διαθέτει κάποια απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Απαιτείται συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων μελών και κοινό όραμα από όλους. Θεωρείται σημαντική η συμμετοχή του διευθυντή για την αποτελεσματική διαχείριση της κρίσης. Επίσης, και η Παπαγγελούλου (2022) με την έρευνα της για την πρωτόγνωρη έκτακτη κατάσταση της πανδημίας, έρχεται να προσθέσει τον σημαντικό ρόλο της προσωπικότητας του διευθυντή της σχολικής μονάδας και την ανάγκη δημιουργίας ενός συνεργατικού κλίματος για την επίλυση των κρίσιμων περιστατικών.

2.2.3 Συμπέρασμα

Μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση τόσο στον ελλαδικό χώρο, όσο και σε διεθνές επίπεδο, οι κρίσεις που παρουσιάζονται στην σχολική κοινότητα είναι καταστάσεις που απαιτούν κατάλληλους χειρισμούς ως προς την πρόληψη και την αντιμετώπιση τους. Τα κρίσιμα αυτά περιστατικά διογκώνονται στα σχολεία ειδικής αγωγής, καθώς οι μαθητές που φοιτούν σ' αυτά παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες(κινητικές, αισθητηριακές, ψυχικές κ. α). Απαιτείται πλήρης συνεργασία μέσω μιας αποτελεσματικής ηγεσίας με τους εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων, καθώς και με τους υπόλοιπους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αναδείχθηκε ο σημαντικός ρόλος του σχολικού νοσηλευτή, ο οποίος είναι επιστημονικά καταρτισμένος να αντιμετωπίσει καταστάσεις που πιθανά επηρεάζουν την υγεία των μαθητών και την σωματική τους ακεραιότητα. Όταν φυσικά αναφερόμαστε σε μαθητές με αναπηρίες η κατάσταση είναι ακόμα πιο κρίσιμη και πιο επιτακτική η παρουσία του νοσηλευτή.

Επίσης, αναδείχθηκε μέσα από την παρούσα ανασκόπηση η επιτακτική ανάγκη της ενημέρωσης και της διαρκούς εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα πρώτων βοηθειών και ειδικών σεμιναρίων πρόληψης ατυχημάτων, ώστε να είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι για την αντιμετώπιση ανάλογων περιστατικών. Ανάλογης σημασίας με την ανάγκη ενημέρωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού, είναι η αναγκαιότητα ασφαλών και κατάλληλων κτιριακών εγκαταστάσεων των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής, μέσα στα οποία λειτουργούν και αλληλοεπιδρούν οι μαθητές

και το εκπαιδευτικό προσωπικό. Επιπρόσθετα, είναι επιτακτική η ανάγκη μιας αποτελεσματικής ηγεσίας η οποία θα βρίσκεται σε απόλυτη συνεργασία με το σύνολο των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας.

Βασικό μέλημα αποτελεί η δημιουργία ενός ασφαλούς και κατάλληλου σχολικού περιβάλλοντος, που να ικανοποιεί, να υπερασπίζεται και να καλύπτει τις ποικίλες ανάγκες των μαθητών και του εκπαιδευτικού προσωπικού. Κρίνεται επιτακτικής ανάγκης λοιπόν, οι κτιριακές εγκαταστάσεις και υποδομές να έχουν την κατάλληλη δομή και τη μορφολογία, ώστε να μπορούν να εξυπηρετήσουν τις παραπάνω ανάγκες των μαθητών και να αναβαθμίσουν την ποιότητα και αποτελεσματικότητα του ευρύτερου εκπαιδευτικού έργου.

Τα σχολεία πρέπει να φροντίζουν για την προετοιμασία των μαθητών και θεωρείτε ζωτικής σημασίας ώστε να αντιμετωπίσουν με αποτελεσματικό τρόπο τις προκλήσεις της ζωής. Αυτό περιλαμβάνει τόσο γνωστικά όσο και συναισθηματικά μέτρα προετοιμασίας (Σαϊτή & Σαϊτής, 2012). Οι σχολικοί ψυχολόγοι και το λοιπό σχολικό προσωπικό πρέπει και να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και τα παιδιά σε καταστάσεις κρίσης, αλλά και επίσης να είναι προετοιμασμένοι και να ενεργούν προληπτικά, ώστε να ανταποκρίνονται κατάλληλα στις κρίσεις που συμβαίνουν στη ζωή των παιδιών (Sandoval, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Εισαγωγικά

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναφερθούμε στα ερευνητικά ερωτήματα, στην ποιοτική προσέγγιση της έρευνας, το δείγμα, οι συνεντεύξεις, καθώς και στην παρουσίαση των ερευνητικών δεδομένων. Η έρευνα διεξήχθη μεταξύ 02 Μαΐου 2023 ως 2 Ιουνίου 2023 και συμμετείχαν εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων ειδικών σχολείων της Πρωτοβάθμιας Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Η καταγραφή και η ανάλυση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με την ετοιμότητα της διαχείρισης των σχολικών κρίσεων, παρέχει ένα μέσο για την έκφραση των απόψεων, των ανησυχιών και της ετοιμότητας των εκπαιδευτικών

σχετικά με τις καταστάσεις εκτάκτων αναγκών και την αντιμετώπισή τους, στο σχολικό περιβάλλον των ειδικών σχολείων Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

3.2 Επιλογή της ποιοτικής προσέγγισης και της μελέτης περίπτωσης

Η επιλογή της έρευνας είναι η πράξη με την οποία οι ερευνητές καλούνται να επιλέξουν, να αλληλοεπιδράσουν, να αξιολογήσουν και να καθορίσουν τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσουν σε μια μελέτη (Wellington, 2000). Είναι επομένως κατανοητό ότι η επιλογή των ερευνητικών μεθόδων σε μια μελέτη δεν μπορεί να είναι μια τυχαία διαδικασία.

Η ποιοτική έρευνα χρησιμοποιεί όλα τα είδη δεδομένων (Braun & Clarke, 2013). Ανάλογα με τα ερευνητικά ερωτήματα που πληροφορούν μια μελέτη, μπορεί να είναι ποιοτικά εμπειρικά υλικά που λαμβάνονται μέσω της χρήσης ποιοτικών σχεδίων ή προσεγγίσεων, όπως η μελέτη περίπτωσης (τοποθετημένη γνώση), η ιστορική έρευνα (γνώση της ιστορίας), η θεμελιωμένη θεωρία (γνώση της διαδικασίας και το αποτέλεσμα), η εθνογραφία (γνώση του πολιτισμού), η ανάλυση περιεχομένου (γνώση του περιεχόμενου), η φαινομενολογία (γνώση βιωμένης εμπειρίας), η έρευνα δράσης (γνώση διαδικασίας, αποτελέσματος και αλλαγής), η ερμηνευτική (γνώση και ερμηνεία των γραφών ή κειμένου) και ανάλυση λόγου (γνώση του λόγου) (Mills, 2014:35).

Οι σχεδιασμοί ή οι προσεγγίσεις της ποιοτικής έρευνας είναι τόσο διαφορετικοί όσο και οι πηγές ποιοτικών δεδομένων. Οι κύριες πηγές ποιοτικών δεδομένων μπορεί να είναι παρατηρήσεις, συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια, φυσικά ίχνη, ανασκόπηση εγγράφων και οπτικοακουστικό υλικό (Patton, 2002; McMillan & Schumacher, 2014). Ωστόσο, οι περισσότερες ποιοτικές έρευνες βασίζονται κυρίως σε δεδομένα συνεντεύξεων (Perakyla & Ruusunen, 2011). Όσον αφορά την ποιοτική έρευνα, παρέχει μια εις βάθος ματιά στο τι πραγματικά συμβαίνει σε έναν οργανισμό και τι πιστεύουν τα ίδια τα άτομα που εμπλέκονται σε ένα φαινόμενο (Gillham, 2000).

Η συγκεκριμένη έρευνα, ήταν μια μελέτη περίπτωσης και επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα, γιατί θεωρήθηκε σωστότερη για τη συλλογή δεδομένων και στοιχείων σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχολικών μονάδων

Πρωτοβάθμιας Δημοτικής Εκπαίδευσης. Όπως περιγράφετε και από τον Yin (2002), η μελέτη περίπτωσης ορίζεται ως «ένα σύγχρονο φαινόμενο μέσα στις συνθήκες της πραγματικής ζωής, ειδικά όταν τα όρια μεταξύ του φαινομένου και των συνθηκών μέσα στο οποίο συμβαίνει δεν είναι ξεκάθαρα και ο ερευνητής έχει πολύ μικρό έλεγχο πάνω στο φαινόμενο και τις συνθήκες.

3.3 Συνέντευξη

Η ποιοτική συνέντευξη αναφέρεται σε μια ερευνητική μέθοδο που χρησιμοποιείται για τη συλλογή ή την παραγωγή ποιοτικών ερευνητικών δεδομένων. Απαιτείται κατάλληλη προετοιμασία και σχεδιασμός, όπως συμβαίνει σε κάθε δημιουργική εργασία. Κατά τη διάρκεια μιας ποιοτικής συνέντευξης, οι ερευνητές συχνά επικεντρώνονται στην καταγραφή των απόψεων, των εμπειριών και των ερμηνειών των συμμετεχόντων σε σχέση με το ερευνητικό θέμα. Παρόλο που η ποιοτική συνέντευξη παρέχει πολύτιμα δεδομένα, υπάρχουν και ορισμένοι περιορισμοί. Η πρόσβαση στον εσωτερικό κόσμο των συμμετεχόντων είναι περιορισμένη, καθώς οι ερευνητές δεν μπορούν πάντα να έχουν πλήρη κατανόηση ή πρόσβαση σε όλες τις διαστάσεις της εμπειρίας (Ισαρη & Πούρκος, 2016).

Η ημι-δομημένη συνέντευξη αποτελείται από ένα σύνολο ερωτήσεων που είναι κατά κάποιο τρόπο προκαθορισμένες ερωτήσεις και χρησιμοποιούνται συχνά από καινούργιους ποιοτικούς μελετητές για να λάβουν καθοδήγηση σχετικά με σημαντικά θέματα που πρέπει να αποδώσουν οι συνεντεύξεις. Αυτός ο τύπος συνέντευξης δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να μετατρέψει τις ερωτήσεις, να εμβαθύνει σε ορισμένα θέματα, να αλλάξει ακόμα και τη σειρά των ερωτήσεων και να προσθέσει ή να διαγράψει ερωτήσεις.

3.4 Πληθυσμός μελέτης

Στην ποιοτική έρευνα, σκοπός δεν είναι η γενίκευση των αποτελεσμάτων στον πληθυσμό, αλλά να δούμε πώς μπορεί να μελετηθεί σε βάθος ένα φαινόμενο. Κατά συνέπεια, ο ποιοτικός ερευνητής επιλέγει συγκεκριμένα άτομα ή περιοχές ώστε να υπάρξει βαθύτερη κατανόηση του υπό διερεύνηση φαινομένου (Creswell, 2011).

Οι συμμετέχοντες της συγκεκριμένης έρευνας, είναι όλοι εκπαιδευτικοί διαφόρων ειδικοτήτων, των ειδικών δημοτικών σχολείων των νομών Αρκαδίας και Αργολίδας. Το σύνολο των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις είναι δώδεκα (12) και επιλέχθηκαν με σκόπιμη δειγματοληψία και κατόπιν δική τους αποδοχής. Όπως έχει γίνει αναφορά και παραπάνω, ο πληθυσμός της έρευνας είναι δώδεκα (12) εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που εργάζονται στα ειδικά δημοτικά σχολεία της Αρκαδίας και της Αργολίδας. Αξίζει να αναφερθεί ότι στο νομό Αρκαδίας υπάρχει ένα (1) ειδικό δημοτικό σχολείο στην Τρίπολη και δυο (2) στο νομό Αργολίδας στο Άργος και στο Κρανίδι. Οι συμμετέχοντες στη μελέτη ανήκαν σε διάφορες ειδικότητες, όπως διευθυντής-ια, γυμναστής-α, κοινωνικός λειτουργός, δάσκαλος-α. Πιο συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες ήταν δυο (2) διευθυντές-τριες, δυο (2) κοινωνικοί λειτουργοί, δύο (2) γυμναστές-τριες, πέντε (5) δάσκαλοι-ες και ένας (1) νοσηλευτής-ια.

3.5 Δημογραφικά στοιχεία

Αναφορικά με το φύλο από τους συμμετέχοντες της έρευνας, οι πέντε (5) ήταν άνδρες και οι επτά (7) γυναίκες. Αναφορικά με την ηλικία τους, οι συμμετέχοντες κατανεμήθηκαν τρεις (3), τέσσερις (4), τρεις (3) και δυο (2), στις ηλικιακές κατηγορίες 20-30 31-40 41-50 51 και πάνω, αντίστοιχα.

Ως προς την οικογενειακή κατάσταση οι οκτώ (8) ήταν έγγαμοι και οι τέσσερις (4) ήταν άγαμοι.

3.6 Η προετοιμασία και η διεξαγωγή της έρευνας

Η πρώτη επαφή πραγματοποιήθηκε αρχικά μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας μας με τους διευθυντές των ειδικών σχολείων, όπου και μας δόθηκε η άδεια προσέλευσης στον χώρο και καθορίστηκε μια συγκεκριμένη ημερομηνία όπου θα επισκεπτόμασταν τις σχολικές μονάδες. Κατά την προκαθορισμένη ημερομηνία, ήρθαμε σε επαφή με τους συμμετέχοντες της έρευνας και έλαβαν ενημέρωση για την ιδιότητα μας, το αντικείμενο της μελέτης, τη διάρκεια της συνέντευξης και την

εχεμύθεια ως προς την χρήση των προσωπικών τους δεδομένων. Επίσης, δόθηκε στους συμμετέχοντες ειδικό έντυπο συναίνεσης τους στην έρευνα.

3.7 Φερεγγυότητα και αξιοπιστία της έρευνας

Η φερεγγυότητα στην ποιοτική έρευνα συνεισφέρει στην ενίσχυση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και σημαίνει ότι το ερευνητικό εργαλείο πράγματι ανιχνεύει και μετρά με άρτιο και ακριβή τρόπο τους στόχους για τους οποίους σχεδιάστηκε (Βάμβουκας, 1998; Mason, 2003).

Η αξιοπιστία στην ποιοτική έρευνα αφορά την εμπιστοσύνη και την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων και των ερμηνειών που προκύπτουν από τη μελέτη. Η αξιοπιστία επειδή επικεντρώνεται στην κατανόηση των εμπειριών των ανθρώπων χαρακτηρίζεται ως αναπόσπαστο στοιχείο που καθορίζει την εγκυρότητα των ερευνητικών ευρημάτων (Lincoln, 2001). Για την επίτευξη της αξιοπιστίας απαιτείται από την μεριά του ερευνητή οι ερωτήσεις να είναι με απλό και κατανοητό τρόπο διαρθρωμένες, ώστε να γίνονται κατανοητές από όλους τους συμμετέχοντες. (Silverman, 2014).

Η ποιοτική έρευνα διαφέρει από την ποσοτική γεγονός που έχει αναφερθεί από αρκετούς ερευνητές. Μάλιστα έχει κατηγορηθεί ότι δεν χρησιμοποιεί αυστηρά πλαίσια ερευνητικά με συνέπεια τα ευρήματα να αποτελούν προϊόν φαντασίας και όχι επιστήμης (Robson, 2011).

Για την διασφάλιση των ορθών αποτελεσμάτων ο ερευνητής ελέγχει τους συμμετέχοντες στην έρευνα και μετά ζητά από έναν ή και περισσότερους να ελέγξουν την ακρίβεια της έρευνας. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο προσπαθεί να εξαφανίσει οποιαδήποτε υποψία μεροληψίας που μπορεί να σημειωθεί από τον μελετητή. (Creswell, 2011).

3.8 Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Στην ποιοτική έρευνα ο τρόπος που πραγματοποιείται η ανάλυση των συλλεγόντων στοιχείων βασίζεται είτε στην παραγωγική μέθοδο (deductive method)

είτε στην επαγωγική μέθοδο (inductive method) (RitchieJ & Lewis J, 2004). Στην παραγωγική μέθοδο, για την ανάλυση των δεδομένων υπάρχει ένα συγκεκριμένο θεωρητικό πλαίσιο (Williams C, Bower EJ & Newton JT,2004).

Αντίθετα, στην επαγωγική μέθοδο η ανάλυση πραγματοποιείται χωρίς την ύπαρξη ενός σταθερού και συγκεκριμένου θεωρητικού πλαισίου. Επομένως τα δεδομένα που συλλέγονται από τους συμμετέχοντες είναι αυτά που οδηγούν τους ερευνητές ως προς τον τρόπο ανάλυσης τους. Στην ποιοτική έρευνα χρησιμοποιείται η επαγωγική μέθοδος. Η θεματική ανάλυση (thematic analysis) είναι η πιο διαδεδομένη μέθοδος της επαγωγικής μεθόδου (Ritchie J & Lewis J, 2004).

Τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας βασίστηκαν στις ημι-δομημένες συνεντεύξεις και αναλύθηκαν με την μέθοδο της θεματικής ανάλυσης δεδομένων που συγκεντρώθηκαν. Οι πιο κοινές μέθοδοι συλλογής δεδομένων στην ποιοτική έρευνα αποτελούν οι συνεντεύξεις, οι ομάδες εστίασης και παρατήρησης. Οι συγκεκριμένοι μέθοδοι αποδίδονται από τους ερευνητές με την μορφή γραπτού λόγου.

Για την καλύτερη ανάλυση των δεδομένων που έχουν συλλέξει οι ερευνητές απαιτείται οι ίδιοι να έχουν την ικανότητα να καταλάβουν με σαφή τρόπο την απάντηση που δίνεται σε κάθε ερώτηση και να είναι ικανοί να επεξεργαστούν και να ερμηνεύσουν τα αποτελέσματα, δίνοντας έτσι μια ξεκάθαρη απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα.(Ritchie J & Lewis J, 2004).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

4.1.Περίληψη

Στο παρών κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ερευνητικά ευρήματα, όπως αυτά εξήλθαν από την ποιοτική ανάλυση των δεδομένων, με τη χρήση ημιδομημένων συνεντεύξεων. Στόχος της έρευνας ήταν να συλλέξει και να αποτυπώσει τις αντιλήψεις των ίδιων των εκπαιδευτικών εκ των έσω, αναφορικά με την διαχείριση των σχολικών κρίσεων στα ειδικά δημοτικά σχολεία της Αρκαδίας και της Αργολίδας.

4.2. Οι κατηγορίες ανάλυσης της έρευνας

Οι κύριες κατηγορίες ανάλυσης των δεδομένων προέκυψαν από τα τέσσερα κεντρικά ερωτήματα της έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, η κατηγορία «Ετοιμότητα εκπαιδευτικών» με το ερώτημα «Σε ποιο βαθμό είναι προετοιμασμένο το εκπαιδευτικό προσωπικό ως προς την αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης;». Η κατηγορία «Αντιλήψεις εκπαιδευτικών» με το ερώτημα «Ποιές είναι οι απόψεις και οι προτάσεις των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής σχετικά με την διαχείριση κινδύνων;». Η κατηγορία «Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας» με το ερώτημα «Είναι οι εγκαταστάσεις των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής κατάλληλες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κάθε είδους κρίσιμων καταστάσεων;» Και η κατηγορία «Κρίσεις υγειονομικής μορφής» με το ερώτημα «Σε ποιο βαθμό το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής, είναι προετοιμασμένο για την αντιμετώπιση μιας έκτακτης ανάγκης υγειονομικής μορφής;».

Βασικές κατηγορίες	Σχετικές κατηγορίες
Ετοιμότητα εκπαιδευτικών	<ol style="list-style-type: none">1. Συμβολή της επιμόρφωσης2. Ετοιμότητα του εκπαιδευτικού3. Γνωστικά αντικείμενα πρόσθετης κατάρτισης
Αντιλήψεις εκπαιδευτικών	<ol style="list-style-type: none">1. Προτάσεις εκπαιδευτικών2. Προϋποθέσεις ενός ασφαλούς σχολείου3. Σχολική ηγεσία4. Ασκήσεις ετοιμότητας σχολείου5. Ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή
Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας	<ol style="list-style-type: none">1. Ατυχήματα στη σχολική μονάδα2. Ιδιαιτερότητες και προκλήσεις της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής3. Αξιολόγηση των κτιριακών εγκαταστάσεων και απαραίτητες

	<p>τροποποιήσεις</p> <p>4. Μέσα και εξοπλισμός σχολείου για αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών</p>
Κρίσεις υγειονομικής μορφής	<p>1. Προσωπική εμπειρία από την πανδημία του covid-19</p> <p>2. Τι είδους επιμόρφωση έλαβαν οι εκπαιδευτικοί κατά τον covid-19</p> <p>3. Ποιοτικά χαρακτηριστικά διευθυντή κατά την πανδημία</p>

Πίνακας 1. Βασικές και σχετικές κατηγορίες της έρευνας

Οι βασικές κατηγορίες κάθε ανάλυσης υποδιαιρούνται στις σχετικές κατηγορίες του Πίνακας 1. Οι σχετικές κατηγορίες κατασκευάστηκαν με βάση τις συνεντεύξεις της παρούσας μελέτης. Στη βασική κατηγορία «Ετοιμότητα εκπαιδευτικών» οι σχετικές κατηγορίες «Συμβολή της επιμόρφωσης», «Ετοιμότητα του εκπαιδευτικού» και «Γνωστικά αντικείμενα πρόσθετης κατάρτισης» προκύπτουν από τις συνεντεύξεις που διεξήχθησαν.

Στη βασική κατηγορία «Αντιλήψεις εκπαιδευτικών» οι σχετικές κατηγορίες «Προτάσεις εκπαιδευτικών», «Προϋποθέσεις ασφαλούς σχολείου», «Σχολική ηγεσία», «Ασκήσεις ετοιμότητας σχολείου» και «Ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή» διαμορφώθηκαν από τις συνεντεύξεις. Στη βασική κατηγορία «Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας» οι σχετικές κατηγορίες «Ατυχήματα στη σχολική μονάδα», «Ιδιαιτερότητες και προκλήσεις της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής», «Αξιολόγηση των κτιριακών εγκαταστάσεων και απαραίτητες τροποποιήσεις» και «Μέσα και εξοπλισμός σχολείου» διαμορφώθηκαν από τις συνεντεύξεις. Τέλος, στη βασική κατηγορία «Κρίσεις υγειονομικής μορφής» οι σχετικές κατηγορίες «Προσωπική εμπειρία από την πανδημία του covid-19», «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών κατά τον covid-19» και «Ποιοτικά χαρακτηριστικά διευθυντή κατά την πανδημία» διαμορφώθηκαν με τις συνεντεύξεις.

Έχοντας ορίσει τις βασικές και σχετικές κατηγορίες που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων, επιχειρούμε να απαντήσουμε στα ερευνητικά ερωτήματα

που τέθηκαν στην αρχή της έρευνας. Αρχικά, θα αναλυθεί η ετοιμότητα των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής να αντιμετωπίσουν κρίσιμα περιστατικά στο σχολικό περιβάλλον, όπως διαπιστώθηκε από το σύνολο των συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν.

4.3 Δημογραφικά στοιχεία

Χρησιμοποιώντας τις ερωτήσεις (από την ερώτηση 3 έως την ερώτηση 9), ο κύριος στόχος μας ήταν να καταγράψουμε τα γενικότερα στοιχεία των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών της έρευνας, όπως φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, προϋπηρεσία, μετεκπαίδευση και σχέση εργασίας.

4.4 Ετοιμότητα των εκπαιδευτικών ως προς την αντιμετώπιση κρίσιμων περιστατικών

Χρησιμοποιώντας τις ερωτήσεις (από την ερώτηση 10 έως την ερώτηση 12) θελήσαμε να απεικονίσουμε αν είναι προετοιμασμένο το εκπαιδευτικό προσωπικό στην αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης που παρουσιάζονται μέσα στην σχολική μονάδα ειδικής αγωγής στην οποία εργάζονται και αλληλεπιδρούν.

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα (πίνακας 2), οι απαντήσεις των συμμετεχόντων είναι όλες ομόφωνες. Ξεκινώντας με την ερώτηση : **«Ποια είναι η συμβολή της επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών, στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα την οποία εργάζεστε;»**, οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων όλων των ειδικοτήτων ήταν θετικές.

Κάποιοι εκπαιδευτικοί επισήμαναν στις απαντήσεις τους την αναγκαιότητα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σύμφωνα με τις εξατομικευμένες ανάγκες των παιδιών του ειδικού σχολείου. Κάποιοι αναφέρθηκαν στην επιμόρφωση ως ένα προσόν που θα πρέπει να είναι υποχρεωτικό δια νόμου από το Υπουργείο Παιδείας και θα πρέπει να κατέχουν όλοι οι εκπαιδευτικοί για να εργαστούν στις σχολικές μονάδες και για να ανταποκριθούν στις εξατομικευμένες ανάγκες των μαθητών.

Ετοιμότητα εκπαιδευτικών	Άτομα
Θετικός ρόλος τους επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση κρίσιμων περιστατικών	Δ1, Δ2, Κ1, Κ2, Ν, δ1, δ2, δ3, δ4, δ5, Γ1, Γ2
Ανάγκη εξατομικευμένης επιμόρφωσης Ιδιαιτερότητα ειδικού σχολείου Εξατομικευμένες ανάγκες μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> • Μαθητές με διαφορετικές αναπηρίες • Μαθητές υπό φαρμακευτική αγωγή • Μαθητές με κοινωνικές και επικοινωνιακές ιδιαιτερότητες
Υποχρεωτική επιμόρφωση για όλους τους εκπαιδευτικούς (βάσει νόμου)	

Πίνακας 2. Ετοιμότητα εκπαιδευτικών

4.5 Ενημέρωση των εκπαιδευτικών

Σε ότι αναφέρεται στο επίπεδο ενημέρωσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, υπήρξε αρκετή διακύμανση στις απαντήσεις τους, από άριστη έως ελάχιστη γνώση σε θέματα αντιμετώπισης τραυματισμών και παροχής πρώτων βοηθειών. Σε σχέση με την ετοιμότητα των εκπαιδευτικών σε ότι αφορά την αντιμετώπιση φυσικών φαινομένων στο χώρο της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, ομόφωνα αναφέρθηκε από το σύνολο των εκπαιδευτικών ότι περιορίζεται στις ασκήσεις ετοιμότητας που γίνονται στο σχολείο, οι οποίες αφορούν αποκλειστικά σεισμό και εκδήλωση φωτιάς. Οι ασκήσεις ετοιμότητας που πραγματοποιούνται ετησίως είναι από 1-3.

Στην παρούσα έρευνα των ειδικών δημοτικών σχολείων, στην οποία συμμετείχε μια νοσηλεύτρια αυτή αποτέλεσε όπως ήταν αναμενόμενο, το εκπαιδευτικό προσωπικό με την αρτιότερη και επιστημονικότερη γνώση (σε πρακτικό και θεωρητικό επίπεδο), πάνω σε θέματα πρώτων βοηθειών και αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών που έχουν να κάνουν με θέματα υγείας. Στη συνέχεια, καλή γνώση πάνω σε αντίστοιχα θέματα είχαν οι δυο συμμετέχοντες με ειδικότητα γυμναστή, οι οποίοι είχαν παρακολουθήσει ναυαγοσωστικά μαθήματα και σεμινάρια πρώτων βοηθειών. Οι διευθυντές των σχολείων μέσα από την εμπειρία τους στα σχολεία ειδικής αγωγής, με 10 χρόνια προϋπηρεσίας ο ένας και 25 χρόνια ο άλλος,

είναι καταρτισμένοι πάνω σε θέματα πρώτων βοηθειών. Με απόλυτη ευαισθησία για το επάγγελμα τους και τα παιδιά με διαφορετικές αναπηρίες που φοιτούν στις σχολικές τάξεις ειδικής αγωγής, οι ίδιοι επέλεξαν να εκπαιδευτούν ώστε να μπορούν αν χρειαστεί να ανταπεξέλθουν σε κρίσιμα περιστατικά που έχουν να κάνουν με την υγεία και την ακεραιότητα των μαθητών. Ο διευθυντής του ενός σχολείου στην ερώτηση **«Θεωρείτε τον εαυτό σας κατάλληλα προετοιμασμένο ώστε να ανταπεξέλθει πλήρως σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής;»** απάντησε : *«Έχω παρακολουθήσει και στο παρελθόν μαθήματα πρώτων βοηθειών και αντιμετώπισης καταστάσεων όπως επιληψία, λιποθυμία, αιμορραγία, διαστρέμματος και γενικά καταστάσεων που χρήζουν μια πρώτη αντιμετώπιση. Περίπου 2 φορές το χρόνο καλούμε στο χώρο του σχολείου μας ειδικό προσωπικό για την πρακτική επιμόρφωση όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού πάνω σε θέματα αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών υγείας.»* Στην ερώτηση: **«Σε ποια γνωστικά αντικείμενα θα επιθυμούσατε να παρακολουθήσετε προγράμματα επιμόρφωσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ώστε να αποκτήσετε γνώσεις και δεξιότητες κατάλληλες για την αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών;»** απάντησε : *«Θα ήθελα να ενημερωθώ περισσότερο για καταστάσεις σεισμού και φωτιάς και φυσικά να εφαρμόζεται περισσότερο πρακτικά η θεωρία και να επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Επίσης θα επιθυμούσα και κάποια σεμινάρια σχολικής ψυχολογίας».*

Ενημέρωση εκπαιδευτικών		
Επίπεδο ενημέρωσης εκπαιδευτικών		
Γνώση πρώτων βοηθειών	<ul style="list-style-type: none"> • Ελάχιστη • Καλή-Μέτρια • Άριστη 	δ1 Γ1,Γ2, Δ1, Δ2,δ1 N
Πραγματοποίηση ασκήσεων ετοιμότητας	Όλα τα σχολεία	Περίπου

σεισμού και πυρκαγιάς		1-3/έτος
Γνωστικά αντικείμενα επιμόρφωσης	<ul style="list-style-type: none"> • Σεμινάρια α΄ βοηθειών • Σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων φυσικών φαινομένων • Εξειδικευμένα σεμινάρια από ψυχολόγο 	

Πίνακας 3. Ενημέρωση εκπαιδευτικών

4.6 Αντιλήψεις εκπαιδευτικών

4.6.1 Προτάσεις εκπαιδευτικών για πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσεων

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4, όλοι οι εκπαιδευτικοί και των τριών ειδικών σχολείων είχαν να κάνουν προτάσεις για την πρόληψη και καλύτερη διαχείριση των σχολικών κρίσεων, αφού οι ίδιοι βρίσκονται μέσα στα ειδικά σχολεία αυτοί βιώνουν καθημερινά τις εκάστοτε συνθήκες που επικρατούν. Αναφέρθηκε η ανάγκη για δημιουργία ατομικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης, πάντα σε συνάρτηση με τις εκάστοτε ανάγκες των μαθητών που φοιτούν εντός της σχολικής μονάδας. Ακόμα, την ανάγκη συνεργασίας με τους ανάλογους φορείς όπως την πυροσβεστική υπηρεσία, το ΕΚΑΒ, για την πραγματοποίηση περισσότερης πρακτικής αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών, ώστε να αποκτηθεί η απαραίτητη εμπειρία στους εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής.

Απαιτείται αναβάθμιση και ανακαίνιση των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου ώστε να ανταποκρίνεται πλήρως στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, ο διευθυντής του ενός σχολείου ανέφερε στη συνέντευξη του: « το σχολείο μας στεγάζεται σε πολύ παλιό κτίριο, το οποίο φυσικά δεν είχε κατασκευαστεί για να αποτελέσει ειδικό δημοτικό. Οι συνθήκες είναι πραγματικά απαξιωτικές και απαιτείται δραστική παρέμβαση». Επίσης, ανέφερε χαρακτηριστικά : «το πιο απλό

πράγμα που ακόμα δεν έχει αποκατασταθεί και αποτελεί κίνδυνο ανά πάσα στιγμή για την ακεραιότητα των μαθητών, είναι οι πρίζες του σχολείου οι οποίες είναι όλες τοποθετημένες σε χαμηλό σημείο εύκολης πρόσβασης. Παρόλο που έχω στείλει αρκετά αιτήματα ακόμα περιμένουμε... »

Ο γυμναστής ενός από τα σχολεία ανέφερε χαρακτηριστικά : «Όπως όλοι σοκαριστήκαμε με τον θάνατο του μικρού μαθητή από την έκρηξη στο κλιμακοστάσιο, όλοι θυμόμαστε να δράσουμε κατόπιν εορτής. Όταν συμβεί ένα κρίσιμο περιστατικό, όλοι ρίχνουν τις ευθύνες ο ένας στον άλλο. Στην ουσία των πραγμάτων όμως απαιτείται δράση, πρόληψη και ενημέρωση πάνω στη διαχείριση κρίσεων.»

4.6.2 Προϋποθέσεις ασφαλούς σχολείου

Όπως βλέπουμε και στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 4), σύμφωνα με τις γνώμες του εκπαιδευτικού προσωπικού για την δημιουργία ενός ασφαλούς σχολείου πρωταρχικά απαιτείται καλή και ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ του εκπαιδευτικού προσωπικού, των μαθητών και των γονέων πάντα σε καλή επικοινωνία με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης, την πυροσβεστική, το ΕΚΑΒ και το νοσοκομείο.

Βασική προϋπόθεση για ένα ασφαλές περιβάλλον μάθησης και κοινή γνώμη όλων των συμμετεχόντων στην έρευνα, είναι οι ασφαλείς και κατάλληλες κτιριακές εγκαταστάσεις και ο χώρος του προαυλίου. Ακόμα, θα πρέπει να αποκτηθεί μια γενικότερη κουλτούρα κινδύνου από όλους τους συμμετέχοντες στην ειδική εκπαίδευση. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, πέρα από την διαρκή επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού και των παιδιών όσο είναι δυνατό φυσικά, θεωρείτε απαραίτητο να γίνει σε συνεργασία με το σχολείο, επιμόρφωση και των γονέων πάνω στη διαχείριση κρίσεων. Ένας εκπαιδευτικός ανέφερε : «Οι κτιριακές εγκαταστάσεις να είναι λειτουργικές, εφοδιασμένες με τα κατάλληλα μέσα, πλήρως ανακαινισμένες όπου χρειαστεί, χωρίς σημεία επικίνδυνα για την ασφάλεια των μαθητών. Τα παιδιά και οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αισθάνονται ασφάλεια στη σχολική μονάδα όπου αλληλοεπιδρούν, καθώς μετά το σπίτι τους εδώ περνούν τον περισσότερο χρόνο της ημέρας τους.». Επίσης, άλλος εκπαιδευτικός είπε : «Άμεση κινητοποίηση των αρμοδίων υπηρεσιών για συντήρηση και αποκατάσταση πιθανών βλαβών που μπορεί να αποτελέσουν πηγές κινδύνων στη σχολική μονάδα.»

4.6.3 Ρόλος σχολικής ηγεσίας

Μέσα από τις συνεντεύξεις που διεξήχθησαν από το σύνολο των εκπαιδευτικών και τις απαντήσεις τους, ο ρόλος του σχολικού ηγέτη κατά την διάρκεια των έκτακτων περιστατικών, είναι να καθοδηγεί, να κατευθύνει, να οργανώνει, να συντονίζει την ομάδα των εκπαιδευτικών με σκοπό την αντιμετώπιση του εκάστοτε περιστατικού που προκύπτει κάθε φορά. Ο διευθυντής του σχολείου έχει την υποχρέωση κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς να γνωστοποιήσει και να ανακοινώσει στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό τον εσωτερικό κανονισμό για την αντιμετώπιση φυσικών φαινομένων, την αντιμετώπιση περιστατικών υγειονομικής μορφής και το πρωτόκολλο που ακολουθείτε, τις εφημερίες, τα θέματα του ολοήμερου αν υπάρξει και γενικά να αναθέσει αρμοδιότητες και ρόλους. Ο διευθυντής απαιτείται να κατέχει εμπειρία ως εκπαιδευτικός στην ειδική αγωγή και να γνωρίζει εκ των έσω την πραγματική κατάσταση που επικρατεί, χωρίς να είναι απλός παρατηρητής.

Στην ερώτηση: **«Ποιος πιστεύετε είναι ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στην αντιμετώπιση των έκτακτων και κρίσιμων περιστατικών της σχολικής μονάδας;»** απάντησε η νοσηλεύτρια είτε : *«Ο διευθυντής κάθε σχολικής μονάδας θα πρέπει να μην βλέπει την θέση του απλά σαν ένα επάγγελμα, αλλά να προσπαθεί να γίνεται καλύτερος, πάντα σε συνεργασία με το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό. Αυτός είναι που καθοδηγεί, κατευθύνει με κατάλληλους χειρισμούς, οργανώνει και συντονίζει με σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών»*. Επίσης, στην ίδια ερώτηση ο γυμναστής απάντησε : *«Ο διευθυντής θα πρέπει για την επιτυχή αντιμετώπιση των εκτάκτων γεγονότων να αναπτύσσει μέσα στην σχολική μονάδα μια κουλτούρα ετοιμότητας, μέσα από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης με τα ακριβή μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν. Επίσης θα πρέπει να φροντίζει για την συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων, προς αποφυγή ατυχημάτων που προκύπτουν από κακοτεχνίες και ελλείψεις. Επίσης, μια ακόμα απάντηση στην παραπάνω ερώτηση είναι: «Ο διευθυντής θα πρέπει για την επιτυχή αντιμετώπιση των εκτάκτων γεγονότων να αναπτύσσει μέσα στην σχολική μονάδα μια κουλτούρα ετοιμότητας, μέσα από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης με τα ακριβή μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν. Επίσης θα πρέπει να φροντίζει για την συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων, προς αποφυγή ατυχημάτων που προκύπτουν από κακοτεχνίες και ελλείψεις»*.

4.6.4 Ρόλος του σχολικού νοσηλευτή

Το σύνολο των εκπαιδευτικών αναγνωρίζει και επιβεβαιώνει τον σημαντικότερο ρόλο του σχολικού νοσηλευτή μέσα σε μια μονάδα ειδικής αγωγής. Ο σχολικός νοσηλευτής αποτελεί το απαραίτητο εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό με τις απαραίτητες ιατρικές γνώσεις, μέσα σε μια μονάδα ειδικής αγωγής. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας εκπαιδευτικός: *«Έχοντας ανάμεσα στο εκπαιδευτικό προσωπικό έναν σχολικό νοσηλευτή σίγουρα νιώθω πιο σίγουρη όταν παρουσιάζονται περιστατικά που αφορούν θέματα υγείας.»*. Επίσης, κάποιος ανέφερε : *«Ειδικότερα σε περιστατικά υγειονομικού κινδύνου όπως ήταν η πανδημία του covid-19, καθοδήγησε τη σχολική μονάδα ώστε να ακολουθηθεί το υποχρεωτικό πρωτόκολλο αντιμετώπισης ασθενών.»* Οι συμμετέχοντες απάντησαν ότι ο σχολικός νοσηλευτής πρέπει να είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία του εξατομικευμένου ατομικού φακέλου με το ιατρικό ιστορικό των μαθητών. Είναι το άτομο που προάγει τους κανόνες υγιεινής μέσα στη σχολική μονάδα. Στην ερώτηση : **«Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής και ειδικότερα στη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε;»** δόθηκε η εξής απάντηση : *«Είναι το άτομο που δίνει συμβουλές στους εκπαιδευτικούς για υπάρχοντα θέματα υγείας και υγιεινής. Θα πρέπει ακόμα να υπάρχει καλή συνεργασία με όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου και τους μικρούς μαθητές»*.

Αντιλήψεις εκπαιδευτικών	
Προτάσεις εκπαιδευτικών για πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσεων	<ul style="list-style-type: none">• Ατομικά σχέδια έκτακτης ανάγκης και lockdown• Ενημέρωση και ευκαιρίες πρακτικής άσκησης όλων των εμπλεκομένων• Απόκτηση εμπειρίας στην αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών εκπαιδευτικών και μαθητών• Συνεργασία με διάφορους φορείς πχ ΕΚΑΒ, πυροσβεστική και

	<p>πραγματοποίηση ασκήσεων ετοιμότητας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Απόκτηση των μαθητών και του εκπαιδευτικού προσωπικού κουλτούρας κινδύνου • Ενημέρωση και επιμόρφωση των γονέων πάνω σε θέματα διαχείρισης κρίσεων εντός κι εκτός της σχολικής μονάδας • Ανίχνευση κάθε πιθανού κινδύνου και δημιουργία λίστας σε κάθε σχολείο
Προϋποθέσεις ασφαλούς σχολείου	<ul style="list-style-type: none"> • Επικοινωνία μαθητών -γονέων- εκπαιδευτικών • Συνεργασία με φορείς (Δήμος, Πυροσβεστική, Νοσοκομείο) • Κατάλληλες και ασφαλείς εγκαταστάσεις • Αξιολόγηση από ειδικές επιτροπές
Ρόλος σχολικής ηγεσίας	<ul style="list-style-type: none"> • Καθοδηγεί • Κατευθύνει • Οργανώνει • Συντονίζει
Ασκήσεις ετοιμότητας που γίνονται στη σχολική μονάδα	Πυρκαγιά και σεισμός
Ρόλος του σχολικού νοσηλευτή	<ul style="list-style-type: none"> • Εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό με ιατρικές γνώσεις • Εξατομικευμένος ατομικός φάκελος μαθητών

Πίνακας 4. Αντιλήψεις εκπαιδευτικών

4.7 Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας

4.7.1 Συνήθειες τραυματισμοί/περιστατικά που συμβαίνουν στη σχολική μονάδα

Σύμφωνα με τον πίνακα 5, οι συνήθειες τραυματισμοί ή περιστατικά που συμβαίνουν περισσότερο στις τρεις σχολικές μονάδες Αρκαδίας και Αργολίδας, όπως προέκυψε από το σύνολο των εκπαιδευτικών είναι κατά σειρά: οι επιληπτικές κρίσεις, τα λιποθυμικά επεισόδια, τα ράμματα από πτώση ή από θραύση γυαλιών, τα διαστρέμματα του άκρου ποδός και οι χαμηλές ή υψηλές τιμές του σακχάρου των μαθητών. Ο διευθυντής του ενός σχολείου μας αφηγήθηκε ένα περιστατικό που του είχε συμβεί και είπε: *«Το πιο σοβαρό κρίσιμο περιστατικό που έχει συμβεί και το θυμάμαι χαρακτηριστικά ήταν κόψιμο ενός παιδιού που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού, στο οποίο είχε κοπεί η αρτηρία του χεριού. Ευτυχώς έδρασε αστραπιαία η σχολική νοσηλεύτρια του σχολείου για τις πρώτες βοήθειες και με την άμεση κινητοποίηση του ασθενοφόρου από το κοντινό νοσοκομείο, διακομίστηκε το παιδί ταχύτατα και όλα πήγαν καλά.»*. Στην ερώτηση : **«Έχετε αντιμετωπίσει ποτέ κάποιες τέτοιες κρίσεις στο σχολείο σας; Αν ναι ποιες είναι οι συχνότερες;»** απαντήθηκε από τον διευθυντή μιας σχολικής μονάδας : *«Τα πιο συνηθισμένα περιστατικά αφορούν κυρίως ράμματα παιδιών από ατυχήματα και πτώσεις πάνω σε αντικείμενα. Φυσικά, επεμβαίνει αμέσως η νοσηλεύτρια η οποία και συνοδεύει τα παιδιά στο νοσοκομείο και στο κέντρο υγείας αντίστοιχα.»*

4.7.2 Ιδιαιτερότητες σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής

Είναι λογικό πώς έχοντας να κάνουμε με μικρά παιδιά, τα σχολικά ατυχήματα είναι αναμενόμενα, μια και τα παιδιά δεν έχουν την αίσθηση του κινδύνου ή και δεν μπορούν να αξιολογήσουν τον κίνδυνο. Μια δασκάλα αναφέρει ότι : *«Για να εξασφαλιστεί αυτό θα πρέπει οι εκπαιδευτικοί να γνωρίζουν καλά τις ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή και να υποστηρίζουν την ανάπτυξη ατομικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Τα παιδιά με αναπηρίες είναι περισσότερο πιθανό να τραυματιστούν στο σχολείο. Κανένα σχέδιο δεν μπορεί να εγγυηθεί την ασφάλεια των μαθητών, αλλά ένα γενικό σχέδιο γενικής κρίσης που θα λαμβάνει υπόψη τις ατομικές μαθησιακές και σωματικές διαφορές των μαθητών.»*

Ειδικότερα τα παιδιά με αναπηρίες που παρουσιάζουν είτε προβλήματα συντονισμού κινήσεων, είτε αισθητηριακές διαταραχές, είτε μειωμένη αντίληψη λόγωνοητικών διαταραχών, είτε παρουσιάζουν πιο αργή αντίδραση σε ερεθίσματα κ.τ.λ, είναι πιο επιρρεπή σε κινδύνους. Στην ερώτηση : **«Ποιες κατά τη γνώμη σας είναι οι ιδιαιτερότητες μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ως προς την ασφάλεια των μαθητών; Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεται εσείς προσωπικά στο σχολείο που εργάζεστε;»** είπε ένας εκπαιδευτικός :*«Τα σχέδια διαχείρισης κρίσεων αντιμετωπίζουν συνήθως μια σειρά από δυσκολίες όπως η αντιμετώπιση μεγάλου πλήθους ανθρώπων κατά την εκκένωση, η επεξεργασία πληροφοριών όταν πρέπει να ακολουθηθούν γρήγορα οι οδηγίες, κατά τη διάρκεια της διακοπής του ρεύματος και γενικότερης αναταραχής που εμποδίζει τον ήχο». Επίσης, αναφέρθηκε ότι :«Τα παιδιά που φοιτούν στα ειδικά σχολεία και ειδικά των μικρότερων τάξεων και όσα έχουν νοητικές διαταραχές, δεν είναι σε θέση να αντιληφθούν τους κινδύνους που μπορεί να παρουσιαστούν. Γι' αυτό το λόγο το εκπαιδευτικό προσωπικό θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικό κατά τις εφημερίες στα διαλλείματα, ειδικότερα στο χώρο του προαυλίου».*

4.7.3 Αξιολόγηση των κτιριακών εγκαταστάσεων ειδικής αγωγής

Οι απόψεις του συνόλου των εκπαιδευτικών του ενός σχολείου στο νομό Αργολίδας, συγκλίνουν ότι οι σχολικές εγκαταστάσεις είναι ακατάλληλες, παλιές και «απαξιωτικές» όπως τις αποκάλεσε ο διευθυντής του σχολείου. Ενώ στα άλλα δύο σχολεία, του ενός στο νομό Αργολίδας και του άλλου στο Νομό Αρκαδίας, οι κτιριακές εγκαταστάσεις είναι ικανοποιητικές και σχετικά καινούργιες, σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών που εργάζονται εκεί. Στην ερώτηση : **«Πώς εσείς αξιολογείτε τις κτιριακές εγκαταστάσεις στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε; Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι απαραίτητες τροποποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ως προς την πρόληψη τραυματισμών των μαθητών;»** απαντήθηκε : *«Η λέξη «απαξιωτικές» παρουσιάζει με ακρίβεια την κατάσταση των κτιριακών εγκαταστάσεων της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής που είμαι διευθυντής. Δυστυχώς, το κτίριο που στεγάζεται το σχολείο είναι πάρα πολύ παλιό και φυσικά δεν έχει προδιαγραφές για σχολείο για μαθητές με αναπηρία.» «Θα πρέπει πριν από την έναρξη της σχολικής χρονιάς να έχει συσταθεί ο εσωτερικός κανονισμός του σχολείου κατά τον οποίο θα πρέπει το σχολείο να έχει περάσει από τον απαραίτητο κτιριακό έλεγχο από την αρμόδια υπηρεσία για να ελέγξουν για παράδειγμα τη σταθερότητα των*

ραφιών και των ντουλαπών όπου υπάρχουν, τους πυροσβεστήρες, το ασανσέρ, την στατικότητα των κτιρίων, τους λέβητες στο κλιμακοστάσιο, τον πίνακα του ρεύματος για τυχόν διαρροές κ.τ.λ.»

4.7.4 Μέσα/εξοπλισμός του σχολείου

Τα ειδικά σχολεία διαθέτουν όλα πυροσβεστήρες, αλλά στα δυο σχολεία είναι ελεγμένοι από την αρμόδια υπηρεσία, ενώ στο τρίτο σχολείο στο Νομό Αργολίδας, όπως είπε στη συνέντευξη του ο διευθυντής «έχουμε κάνει εδώ και καιρό αίτημα στο δήμο για έλεγχο των πυροσβεστήρων της σχολικής μονάδας και δεν γνωρίζω αν είναι εντάξει». Επίσης, ο ίδιος χαρακτηριστικά ανέφερε : «Αν για παράδειγμα ξεσπάσει μια φωτιά ποιος θα έχει την ευθύνη και θα επωμιστεί τις συνέπειες;»

Και στα τρία σχολεία ειδικής αγωγής, ενώ υπάρχουν πυροσβεστήρες, δεν υπάρχει πυροσβεστικό σύστημα για αντιμετώπιση πυρκαγιάς. Στο ένα σχολείο, ενώ έχουν τοποθετηθεί ανιχνευτές καπνού, παρόλα αυτά αν δεν υπάρχει δεξαμενή νερού για να αντιμετωπιστεί μια πιθανή εξάπλωση φωτιάς, είναι λίγο αμφιλεγόμενο το συμπέρασμα αφού είναι ελλιπές το σύστημα αντιμετώπισης. Στην ερώτηση : **«Ποια θεωρείται ως απαραίτητα εφόδια που θα πρέπει να διαθέτει στο σχολείο σας για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης; Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής και άρτιος εξοπλισμός;»** η απάντηση που πήραμε από τον γυμναστή του ενός σχολείου ήταν : *«Η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης που παρέχεται από το κράτος μειώνονται με αποτέλεσμα οι σχολικές επιτροπές, που δεν επιθυμούν να βάλουν χέρι στα δημόσια ταμεία, να βασίζονται στην κρατική χρηματοδότηση και να στέλνουν απομεινάρια στα σχολεία. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να ζητάμε τη βοήθεια των γονιών».*

Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας		
Συνήθεις τραυματισμοί/περιστατικά στο χώρο της σχολικής μονάδας	<ul style="list-style-type: none"> • Επιληπτικές κρίσεις • Λιποθυμικά επεισόδια • Ράμματα από πτώση ή θραύση 	

	<p>γυαλιών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διαστρέμματα άκρου ποδός • Χαμηλές ή υψηλές τιμές σακχάρου 	
Ιδιαιτερότητες σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής	Ατομικές ανάγκες μαθητών	
Αξιολόγηση των κτιριακών εγκαταστάσεων της σχολικής μονάδας	<ul style="list-style-type: none"> • Απαξιωτική - μέτρια • Ικανοποιητική • Μέτρια 	<p>1 σχολείο</p> <p>2 σχολεία</p>
Μέσα/Εξοπλισμός σχολείου	<ul style="list-style-type: none"> • Πυροσβεστήρες • Ανιχνευτές καπνού • Πρίζες ασφαλείας • Υλικός εξοπλισμός για covid-19 	

Πίνακας 5. Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας

4.8 Κρίσεις υγειονομικής μορφής

4.8.1 Προσωπική εμπειρία των εκπαιδευτικών από την υγειονομική κρίση του covid-19

Από την προσωπική

εμπειρία των εκπαιδευτικών από την πρωτόγνωρη επαφή τους από την πανδημία covid-19, αυτό που βίωσαν όλοι οι εκπαιδευτικοί είναι άγχος, ανασφάλεια και γενικότερα μια ανησυχία για την υγεία όλων των εμπλεκομένων, μαθητών, των ιδίων και των οικογενειών τους. Επίσης, όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα και από τα τρία σχολεία ειδικής αγωγής, ανέφεραν ότι η μόνη ενημέρωση υγειονομικού χαρακτήρα που είχαν κατά την περίοδο εμφάνισης του covid-19, ήταν μια απλή ενημέρωση από το υπουργείο. Κανείς δεν ήταν προετοιμασμένος επαρκώς να ανταποκριθεί σ' αυτή την πρωτόγνωρη κατάσταση.

Στην ερώτηση: **«Πως βιώσατε εσείς προσωπικά σαν εκπαιδευτικός την πρωτόγνωρη για όλους υγειονομική απειλή της πανδημίας του covid-19;» απαντήθηκε:** «Ήταν πραγματικά αρκετά πρωτόγνωρη κατάσταση για όλους, η εμφάνιση της πανδημίας και ειδικά για την λειτουργία των ειδικών σχολείων καθώς τα περισσότερα παιδιά έχουν προβλήματα υγείας και ήθελα να αναφερθώ στο κατόρθωμα που έκαναν οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς. Σίγουρα η εξ αποστάσεως διδασκαλία δε λειτούργησε για τα ειδικά σχολεία, αλλά ήταν η μόνη λύση κατά την εμφάνιση της πανδημίας, ως προς τον περιορισμό και τη μη εξάπλωση του ιού». Στην παραπάνω ερώτηση επίσης απαντήθηκε: «Εμείς οι εκπαιδευτικοί είχαμε μια πολύ αρνητική εμπειρία με το να παρακαλάμε να μας φέρουν τα αντισηπτικά, σαπούνι χεριών, με τους περισσότερους γονείς να βρίσκονται σε δύσκολη ψυχολογική κατάσταση λόγω της δυσκολίας της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Έπρεπε να έρθω σε επαφή με τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι ήταν όλοι πολύ υποστηρικτικοί προς το σχολείο».

4.8.2 Ποιοτικά χαρακτηριστικά διεθνή κατά την υγειονομική κρίση

Ο ίδιος ο διεθυντής του ενός σχολείου, με αρκετή προϋπηρεσία στο βιογραφικό του σε γενικά και σε ειδικά σχολεία αναφέρει: «Κατά την πανδημία οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις μου αυξήθηκαν στο έπακρο, καθώς όλη αυτή η κατάσταση ήταν πρωτόγνωρη για όλους μας. Χρειαζόταν να είμαι ψύχραιμος ώστε να το μεταδίδω και στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό». Στην ερώτηση: **«Ποια θεωρείτε είναι τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να διαθέτει ο διεθυντής της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, για την αντιμετώπιση αυτής της έκτακτης κατάστασης όπως ήταν η πανδημία;»** αναφέρθηκε: «Να φροντίζει και να διασφαλίζει την ασφάλεια των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Οι σχολικοί ηγέτες πρέπει να επιδεικνύουν επιμονή και νοοτροπία ανάπτυξης, ώστε να ανταποκρίνονται θετικά και παραγωγικά στις αντιξοότητες και τις προκλήσεις».

Σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών ο σχολικός διεθυντής θα πρέπει να είναι ψύχραιμος σε έκτακτες καταστάσεις, να είναι επικοινωνιακός και προσιτός με όλους, να προσαρμόζεται στις νέες προκλήσεις που παρουσιάζονται, να είναι υποστηρικτικός σε όποιον χρειάζεται την βοήθεια του και να είναι ένας ηγέτης με οργανωτικές ικανότητες και γνώσεις διαχείρισης κρίσεων.

Κρίσεις υγειονομικής μορφής		
Προσωπική εμπειρία κατά τον covid-19	<ul style="list-style-type: none"> • Άγχος, • Ανησυχία, • Ανασφάλεια για την υγεία και την οικογένεια των εκπαιδευτικών 	
Επιμόρφωση υγειονομικής μορφής	Όχι ικανοποιητική, απλή ενημέρωση	Όλα τα σχολεία
Ποιοτικά χαρακτηριστικά διευθυντή κατά την υγειονομική κρίση	<ul style="list-style-type: none"> • Ψύχραιμος, • Καθησυχαστικός • Ηγέτης • Επικοινωνιακός • Προσαρμογή στις νέες προκλήσεις • Υποστηρικτικός 	

Πίνακας 5. Επιμόρφωση υγειονομικής μορφής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V-ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

5.1 Ετοιμότητα εκπαιδευτικών

Χαρακτηριστικό παράδειγμα των ημερών μας και μια πανελλαδική κρίση που έπρεπε να αντιμετωπίσει ο κρατικός φορέας, είναι οι πλημμύρες και οι μεγάλες ποσότητες νερού που συσσωρεύτηκαν στις περιοχές της Θεσσαλίας. Από αυτή την καταστροφική πλημμύρα επηρεάστηκαν και τα σχολεία της περιοχής, με αυτό τον τρόπο δεν μπορούν να λειτουργήσουν. Αν είχε συμβεί κάτι ανάλογο σε περίοδο που τα σχολεία ήταν ανοικτά τι θα γινόταν; Μπορούσαν οι εκπαιδευτικοί και οι σχολικές μονάδες να αντιμετωπίσουν μια τέτοια κρίση;

Από τις έρευνες προηγούμενων ετών που έχουν διεξαχθεί στις σχολικές μονάδες γενικής αγωγής από τους Αλεφαντινού (2021) και Σύρου (2013), σχετικά με τις κρίσεις λόγω έκτακτων καιρικών φαινομένων παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν ελλείψεις στις γνώσεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ οι στάσεις τους ήταν θετικές απέναντι στο θέμα της σχολικής υγιεινής. Αναγνωρίστηκε η ανάγκη σχεδιασμού και εφαρμογής προγραμμάτων κατάρτισης για την υγεία στα σχολεία. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης περίπτωσης που διεξήγαμε, σε ότι αφορά την ενημέρωση των εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση φυσικών φαινομένων στο χώρο της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, ομόφωνα αναφέρθηκε από το σύνολο των εκπαιδευτικών ότι περιορίζεται στις ασκήσεις ετοιμότητας που γίνονται στο σχολείο, οι οποίες αφορούν αποκλειστικά σεισμό και εκδήλωση φωτιάς κι αυτά γίνονται περίπου μια με τρεις φορές ανά σχολικό έτος.

Επίσης, όπως διαπιστώθηκε μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση που διεξήγαμε ως προς τις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, σύμφωνα με την Γαλανάκη (2022), την έρευνα των Ελευθεράκη και Μποτονάκη (2022) και την έρευνα της Μωραΐτου (2023), επιβεβαιώνονται τα αποτελέσματα της έρευνας μας. Το σύνολο των εκπαιδευτικών ειδικών σχολείων, δήλωσαν ότι είναι μέτρια ενημερωμένοι σε θέματα αντιμετώπισης και διαχείρισης σχολικών κρίσεων και επιθυμούν περισσότερη επιμόρφωση και ενημέρωση σε θέματα πρώτων βοηθειών, εκτάκτων καιρικών φαινομένων, διαχείρισης κρίσεων και ψυχολογικής υποστήριξης.

Στην έρευνα μας οι εκπαιδευτικοί ανάλογα την ειδικότητα τους, είχαν μια διακύμανση όσο αφορά τις γνώσεις τους στην παροχή πρώτων βοηθειών και ΚΑΡΠΑ. Όπως ήταν αναμενόμενο, η σχολική νοσηλεύτρια είχε μια άριστη γνώση στην αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων που έχουν να κάνουν με την υγεία, μια καλή γνώση είχαν οι εκπαιδευτικοί που ήταν γυμναστές και επίσης οι διευθυντές των ειδικών σχολείων που συμμετείχαν στην μελέτη αυτή. Κανένας δεν αμφισβητεί την σπουδαιότητα και την αναγκαιότητα της επιμόρφωσης για την αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών και ειδικότερα μέσα στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, όπου το πλήθος των αναπηριών είναι συνήθως ανομοιογενές. Όλοι οι εκπαιδευτικοί, όλων των ειδικοτήτων, αναγνώρισαν την σημασία και την ανάγκη επιμόρφωσης πάνω σε θέματα διαχείρισης κρίσεων στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής.

5.2 Αντιλήψεις εκπαιδευτικών

Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση αναφέρθηκε ότι τα παιδιά διαθέτουν λιγότερη εμπειρία σε θέματα διαχείρισης κρίσιμων περιστατικών και πιο περιορισμένο ρεπερτόριο απαντήσεων αντιμετώπισης τους, από τους ενήλικες. Η αίσθηση ελέγχου τους και η αυτό-αποτελεσματικότητα τους είναι πιθανό να μειωθεί, μετά από ένα τέτοιο περιστατικό. Τα παιδιά χρειάζονται διαρκή υποστήριξη, καθοδήγηση, κατεύθυνση και ηγεσία για να συνεχίσουν να αλληλεπιδρούν και να λειτουργούν ομαλά εντός της σχολικής μονάδας (MacNeil και Topping, 2007).

Οι προτάσεις των εκπαιδευτικών μέσα από τις ατομικές συνεντεύξεις που πραγματοποιήσαμε, επιβεβαιώνουν την παραπάνω αναφορά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας μας, οι εκπαιδευτικοί των ειδικών σχολείων επιζητούν ατομικά σχέδια έκτακτης ανάγκης ανάλογα με το είδος της αναπηρίας και τις ατομικές ανάγκες των μαθητών, ενημέρωση και ευκαιρίες πρακτικής άσκησης για απόκτηση εμπειρίας στην αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών. Οι εκπαιδευτικοί των τριών ειδικών σχολείων που συμμετείχαν στην έρευνα, εργάζονται σε ένα περιβάλλον που απευθύνεται σε παιδιά δημοτικού σχολείου και με διάφορες αναπηρίες, γεγονός που καθιστά υποχρέωση τους την δημιουργία και την διασφάλιση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για όλους.

Βασική προϋπόθεση για ένα ασφαλές περιβάλλον μάθησης και κοινή γνώμη όλων των συμμετεχόντων στην έρευνα, είναι οι ασφαλείς και κατάλληλες κτιριακές εγκαταστάσεις και ο χώρος του προαυλίου. Ακόμα, θα πρέπει να αποκτηθεί μια γενικότερη κουλτούρα κινδύνου από όλους τους συμμετέχοντες στην ειδική εκπαίδευση. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, εκτός από την διαρκή επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού και των παιδιών όσο είναι δυνατό φυσικά, θεωρείτε απαραίτητο να γίνει σε συνεργασία με το σχολείο, επιμόρφωση και των γονέων πάνω στη διαχείριση κρίσεων.

Στην περίπτωση τώρα των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών των ειδικών σχολείων σε σχέση με τους σχολικούς νοσηλευτές, από την βιβλιογραφία ο Θεοδωρακόπουλος (2022) και η Αλεξανδροπούλου (2010), αναφέρουν τον σημαντικό ρόλο του νοσηλευτή. Τόνισαν στη μελέτη τους, ότι ο νοσηλευτής θα πρέπει να είναι αυτός που προωθεί ένα υγιές σχολικό περιβάλλον και ηγείται των προγραμμάτων υγείας, γεγονός που συμβαδίζει με τα αποτελέσματα από τις συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών των ειδικών δημοτικών σχολείων Αρκαδίας και Αργολίδας που συμμετείχαν στην έρευνα μας.

Το σύνολο των εκπαιδευτικών αναγνώρισε και επιβεβαίωσε τον σημαντικότερο ρόλο του σχολικού νοσηλευτή μέσα στις μονάδες ειδικής αγωγής. Οι συμμετέχοντες απάντησαν ότι ο σχολικός νοσηλευτής πρέπει να είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία του εξατομικευμένου ατομικού φακέλου με το ιατρικό ιστορικό των μαθητών. Επίσης, βασίζονται στο πρόσωπο του για την παροχή ιατρικών συμβουλών ώστε να υπάρχει καλή επικοινωνία με όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, τους μικρούς μαθητές και τους γονείς φυσικά.

Όπως προέκυψε και μέσα από την βιβλιογραφική ανασκόπηση τόσο ειδικής όσο και της γενικής αγωγής, από τους Παπαδοπούλου (2022) και η συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων θεώρησε ότι είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί και να ενσωματωθεί η σχολική νοσηλεία σε όλες τις σχολικές μονάδες για την αγωγή υγείας, την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών και την αγωγή υγείας των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Είναι σίγουρα καθοριστικής σημασίας και απαραίτητη η παρουσία του σχολικού νοσηλευτή στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής με το πλήθος των διαφορετικών αναπηριών που μπορεί να περιλαμβάνονται στη σχολική μονάδα.

Σημαντικό αποτέλεσμα και κοινό συμπέρασμα όλων των εκπαιδευτικών, ήταν ο βασικός ρόλος της σχολικής ηγεσίας κατά την διαχείριση κρίσεων εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής. Μέσα από τις συνεντεύξεις που διεξήχθησαν από το σύνολο των εκπαιδευτικών και τις απαντήσεις τους, ο ρόλος του σχολικού ηγέτη κατά την διάρκεια των έκτακτων περιστατικών, είναι να καθοδηγεί, να κατευθύνει, να οργανώνει, να συντονίζει την ομάδα των εκπαιδευτικών με σκοπό την αντιμετώπιση του εκάστοτε περιστατικού που προκύπτει κάθε φορά. Ο διευθυντής του σχολείου έχει την υποχρέωση κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς να γνωστοποιήσει και να ανακοινώσει στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό τον εσωτερικό κανονισμό για την αντιμετώπιση φυσικών φαινομένων, την αντιμετώπιση περιστατικών υγειονομικής μορφής και το πρωτόκολλο που ακολουθείτε, τις εφημερίες, τα θέματα του ολοήμερου αν υπάρξει και γενικά να αναθέσει αρμοδιότητες και ρόλους. Από την ανασκόπηση των ερευνών που έχουν πραγματοποιηθεί, σε σχέση με την σχολική ηγεσία και τη διαχείριση κρίσεων, αυτή αφορούσε την πανδημία του Covid-19.

5.3 Εγκαταστάσεις σχολικών μονάδων

Ένα αντίστοιχης σοβαρότητας περιστατικό, που δυστυχώς είχε τραγική κατάληξη καθώς επήλθε ο θάνατος ενός μικρού μαθητή, ήταν το ανθρώπινο λάθος που είχε να κάνει με την έκρηξη στο λέβητα του κλιμακостаσίου με αποτέλεσμα να καταπλακωθεί το παιδί από την πόρτα. Το συγκεκριμένο περιστατικό αφορούσε κακή συντήρηση και έλλειψη ελέγχου από τους αρμοδίους του υλικού εξοπλισμού της σχολικής μονάδας και αφορά την πρόληψη σχολικών κρίσεων.

Όλες οι σχολικές μονάδες ειδικής είτε γενικής αγωγής θα πρέπει να προσφέρουν ασφάλεια, να προλαμβάνουν και να αποφεύγουν τους πιθανούς κινδύνους που προκαλούν κρίσεις εντός του σχολικού περιβάλλοντος. Απαιτείται αναβάθμιση και ανακαίνιση των κτιριακών εγκαταστάσεων του σχολείου ώστε να ανταποκρίνεται πλήρως στην ειδική αγωγή και εκπαίδευση.

Όπως αναφέρει και από τον Jeffery R.C. (1976), ένα σωστά διαμορφωμένο σχολικό περιβάλλον μπορεί να μειώσει το φόβο και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής. Παρομοίως, ο Fennelly (2004) στην ανάλυσή του για τις διαμορφώσεις ασφαλείας στις Η.Π.Α, αναπτύσσει ένα ασφαλές και ελεγχόμενο περιβάλλον με χαρακτηριστικά

όπως περιφράξεις, κατάλληλες διαβάσεις πεζών για την πρόσβαση στη σχολική μονάδα, κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης και περιορισμούς σε πιθανούς κινδύνους.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της δικής μας έρευνας, η οποία αναφέρεται σε τρία ειδικά σχολεία και δεν μπορεί να γενικευτεί, οι σχολικές εγκαταστάσεις είχαν διακύμανση ως προς την γενικότερη κατάσταση τους. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις της μιας σχολικής μονάδας ήταν καινούργιες και αρκετά καλές, το άλλο σχολείο στον ίδιο νομό ήταν πολύ παλιό και ακατάλληλο για μαθητές ειδικής αγωγής και το τρίτο βρισκόταν σε μια μέτρια κατάσταση με αρκετά θέματα προς επίλυση. Σαν συνολική εικόνα από όσα μας ανέφεραν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, υπάρχουν γενικά ελλείψεις ως προς τα μέσα και τον εξοπλισμό αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών. Είναι σίγουρα καθοριστικής σημασίας και απαραίτητη η παρουσία του σχολικού νοσηλευτή στις σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής με το πλήθος των διαφορετικών αναπηριών που μπορεί να περιλαμβάνονται στη σχολική μονάδα.

5.4 Κρίσεις υγειονομικής μορφής

Ως προς την αντιμετώπιση κρίσεων υγειονομικής μορφής η βιβλιογραφική ανασκόπηση ήταν περιορισμένη και είχε να κάνει αποκλειστικά με την πανδημία covid-19. Η σχολική κοινότητα δεν φάνηκε να είναι προετοιμασμένη να αντιμετωπίσει αυτή την κρίση στα σχολεία. Σύμφωνα με την Ρούσσου (2021) οι σχολικές μονάδες κατά την πανδημία βρέθηκαν απροετοίμαστες με μια οργάνωση η οποία δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει τέτοιου είδους κρίσεις με αποτέλεσμα να μην υπάρξει η απαραίτητη συνεργασία που απαιτούσε η έκτακτη αυτή κατάσταση. Και από την έρευνα της Σαμάκου (2022) παρατηρήθηκε πως το μεγαλύτερο μέρος παρουσίασε αναστάτωση και αβεβαιότητα με τις ραγδαίες αλλαγές που επέφερε η πανδημία.

Όλα τα παραπάνω ευρήματα, επιβεβαιώνουν τα αποτελέσματα της έρευνας μας όπου σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ειδικών σχολείων, δεν διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις διαχείρισης υγειονομικών κρίσεων και η πανδημία αποτέλεσε για όλους κάτι εντελώς πρωτόγνωρο και φυσικά μια έκτακτη κατάσταση που έδειξε την ανάγκη του εκπαιδευτικού συστήματος για περισσότερη επιμόρφωση πάνω σε τέτοια θέματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI- ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΑΙΡΕΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Η αξία αυτής της μελέτης έγκειται στην εστίασή της στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα όπου υπάρχει ελάχιστη έρευνα σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων στα ειδικά σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία ενός προγράμματος προετοιμασίας διευθυντών και εκπαιδευτικών που θα εστιάζει στη διαχείριση σχολικών κρίσεων. Τέλος, η μελέτη μπορεί να συμβάλλει στη ανάπτυξη μιας εκπαιδευτικών πολιτικών που δίνουν προτεραιότητα στην ασφάλεια και την υγεία των σχολικών κοινοτήτων και σχολικών πολιτικών που δίνουν έμφαση στην αποτελεσματική διαχείριση σχολικών κρίσεων.

Η παρούσα έρευνα διερεύνησε τις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την διαχείριση κινδύνων, στις τρεις συγκεκριμένες σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής δημοτικής εκπαίδευσης, των νομών Αρκαδίας και Αργολίδας. Φωτίστηκαν οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα σχολικών κρίσεων, της ενημέρωσης και της ετοιμότητας τους πάνω στη διαχείριση κρίσεων, αποτύπωσαν την κατάσταση των κτιριακών εγκαταστάσεων των σχολικών μονάδων και αναφέρθηκαν στον σημαντικό ρόλο της σχολικής ηγεσίας.

Η ερευνητική αυτή εργασία ανέδειξε το πρόβλημα της διαχείρισης σχολικών κρίσεων στην εκπαίδευση στον ελλαδικό χώρο και εξήγαγε κάποια γενικά συμπεράσματα. Βέβαια, υπάρχουν ακόμη αρκετά ζητήματα προς επίλυση σχετικά με την διαχείριση κρίσεων στα ειδικά σχολεία. Στην παρούσα έρευνα επικεντρωθήκαμε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ειδικότερα στα δημοτικά σχολεία. Μια μελλοντική έρευνα μπορεί να συμπεριλάβει και τα ειδικά νηπιαγωγεία. Και φυσικά η έρευνα μας, αποτέλεσε μια μελέτη περίπτωσης η οποία για να γενικευτεί θα πρέπει να γίνει περαιτέρω έρευνα με μεγαλύτερο αριθμό συμμετεχόντων και σχολείων.

Τέλος, θα μπορούσε να διεξαχθεί μελλοντικά μια έρευνα με χρήση μικτής μεθοδολογίας, με απώτερο σκοπό ο ερευνητής να κατανοήσει σε βάθος το ερευνητικό θέμα. Η χρήση ποσοτικής και ποιοτικής προσέγγισης θα συμπληρώσουν η μια την άλλη και θα συνεισφέρουν στην ακρίβεια και στην εγκυρότητα των διαδικασιών που συμβαίνουν κατά τη διαχείριση κρίσεων μέσα στα ειδικά σχολεία.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Adamson, A. D., & Peacock, G. G. (2007). Crisis response in the public schools: A survey of school psychologists' experiences and perceptions. *Psychology in the Schools*, 44(8), 749-764.

Alexander, D., Gaillard, J.C., Wisner, B. (2012), "Disability and disaster", in Wisner, B., Gaillard, J.C. and Kilman, I. (Eds), *Handbook of Hazards and Disaster Risk Reduction*, Routledge, London, pp. 413-423.

Alexandropoulou, M., Sourtzi, P., & Kalokerinou, A. (2010). Health promotion practices and attitudes among nurses in special education schools in Greece. *The Journal of School Nursing*, 26(4), 278-288.

Barton, L. (1993). *Crisis in Organizations: Managing and Communicating in the Heat of Chaos*. Ohio: South – Western, Cincinnati, USA

Boon, H. J., Brown, L. H., Tsey, K., Speare, R., Pagliano, P., Usher, K., & Clark, B. (2011). School Disaster Planning for Children with Disabilities: A Critical Review of the Literature. *International Journal of Special Education*, 26(3), 223-237.

Boon, H. J., Pagliano, P., Brown, L., & Tsey, K. (2012). An assessment of policies guiding school emergency disaster management for students with disabilities in Australia. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 9(1), 17-26.

Brock, S.E., Sandoval, J., & Lewis, S. (2005). *Διαχείριση κρίσεων στο σχολείο. Εγχειρίδιο για τη δημιουργία ομάδων διαχείρισης κρίσεων στο σχολείο*. Αθήνα: Τυπωθήτω/ Δαρδανός.

Γουρναρόπουλος, Γ. & Κοντάκος, Α., (2003). Ο Θεσμός του Διευθυντή στο ελληνικό Δημοτικό Σχολείο. Μια ιστορική αναδρομή, *Διοικητική Ενημέρωση*, 25, 49-62.

Γουρνέλος, Π., (2019). Η ετοιμότητα των Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ως παράγοντας μείωσης του σεισμικού κινδύνου. Η περίπτωση του Δήμου Ζωγράφου. Διαθέσιμο από : Πέργαμος ΕΚΠΑ.

Chen, Y. F., Ma, K. C., Lee, M. H., & Chuang, M. H. (2022). Earthquake Response for Students with Different Severe Degrees of Disabilities: An Investigation of the Special Education Classes in Primary Schools in Taipei. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(14), 8750.

Clarke, L. S., Embury, D. C., Jones, R. E., & Yssel, N. (2014). Supporting students with disabilities during school crises: A teacher's guide. *Teaching Exceptional Children*, 46(6), 169-178.

Cornell, D.G., & Mayer, M.J.(2010). Why do school order and safety matter? *Educational Researcher*, 39

Δεδούκου Ξ.,(2013), Ατυχήματα και σωματικές κακώσεις στην παιδική ηλικία. Ανακτήθηκε από την ιστοσελίδα:<http://www2.keelpno.gr/blog/?p=4371>.

Diakakis Michalis, Dimitris G. Damigos, Andreas

Kallioras. 2020. Identification of Patterns and Influential Factors on Civil Protection Personnel Opinions and Views on Different Aspects of Flood Risk Management: The Case of Greece. *Sustainability* 12: 5585.

Ελευθεράκης, Θ., & Μποτονάκη, Χ. (2022). Επιμορφωτικές Ανάγκες Διευθυντών & Υποδιευθυντών Σχολείων Ειδικής Αγωγής & Εκπαίδευσης. *Education Sciences*

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ανακτήθηκε από: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/el/national-education-systems/greece/parohi-ekpaideysis-eidikis-agogis-sto-systima-genikis-ekpaideysis>

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2008). ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3699 Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Αρ.Φύλλου 199

Fennelly, L.J. (2004) *The handbook for school safety and security; Best practices and procedures*. Butterworth – Heinemann publications.

Jacobsen, M. J. (2010). *Leadership strategies dealing with crisis as identified by administrators in higher education*. Texas A&M University.

Jeffery, C.R. (1971) *Crime Prevention Through Environmental Design*. BeverlySagePublications.

ΗΒουλήτωνΕλλήνων.Ανακτήθηκεαπό:

<https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-5/>

Hill, J. S. (2015). *An analysis of school preparedness in Kansas*. Baker University, Baldwin City, Kansas. Ανακτήθηκεαπό:https://www.bakeru.edu/images/pdf/SOE/EdD_Theses/Hill_Stephanie.pdf

Ζαβλανός, Μ. (1999). *ΟργανωτικήΣυμπεριφορά*. Αθήνα: ΕκδόσειςΕλλην

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. (2007). *World disasters report 2007: Focus on discrimination*. Bloomfield, CT: Kumarian Press.

Kailes, J. I., & Enders, A. (2007). Moving beyond “special needs”: Afunction-based framework for emergency management and plan-ning.*Journal of Disability Policy Studies*,17, 230–237

Kalogiannidis, S., Toska, E., Chatzitheodoridis, F., &Kalfas, D. (2022). Using school systems as a hub for risk and disaster management: A case study of Greece. *Risks*, 10(5), 89.

Kampra, M., Tzerakis, N. G., Losidis, S., Katsarou, E., Voudris, K., Mastroianni, S., ... &Gatzonis, S. (2016). Teachers' knowledge about epilepsy in Greece: Information sources and attitudes towards children with epilepsy during school time. *Epilepsy & Behavior*, 60, 218-224.

Klingman, A. (1988). School community in disaster: Planning for intervention. *Journal of Community Psychology*, 16, 205-216

Κούρου, Δ. Α., Ιωακειμίδου, Α., &Χρυσανθοπούλου, Μ. (2014). Διερεύνηση της Ετοιμότητας της Σχολικής Κοινότητας για το Σεισμικό Κίνδυνο και Αξιολόγηση των σχετικών Εκπαιδευτικών Δράσεων του ΟΑΣΠ

Κριεμάδης, Θ., & Θωμοπούλου, Ι. (2012). Διοίκηση σχολικών μονάδων με έμφαση στην ποιότητα. Αθήνα : Οικονομική βιβλιοθήκη.

Λειτουργία δημοτικών σχολείων για το σχολικό έτος 2022-23. Υπουργείο Παιδείας και Εθνικών Θρησκευμάτων. Ανακτήθηκε από : <http://www.minedu.gov.gr>

Λυρατζή, Μ. (2009). Σχέδιο έκτακτης ανάγκης για τη βιβλιοθήκη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Αθήνα: Εκδόσεις Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

MacNeil, W., & Topping, K. (2007). Crisis management in schools: evidence based. *The Journal of Educational Enquiry*, 7(1).

Μάρκος Αυρήλιος – Αποφθέγματα. (2024). Ανακτήθηκε από www.gnomikologikon.gr/authquotes.php?auth=152

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε.

Μπενέκος, Α. (1989). Ατυχήματα και κίνδυνοι – αγωγή αποφυγής τους στο *Παιδαγωγική Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια Λεξικό, τόμος 2ος*, (σσ. 863-864) Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

ΟΑΣΠ (2018). Μνημόνιο Ενεργειών για τη Διαχείριση του Σεισμικού Κινδύνου στους Παιδικούς Σταθμούς, Αθήνα, 28 σελ.

Olinger Steeves, R. M., Metallo, S. A., Byrd, S. M., Erickson, M. R., & Gresham, F. M. (2017). Crisis preparedness in schools: Evaluating staff perspectives and providing recommendations for best practice. *Psychology in the Schools*, 54(6), 563-580.

Onaga, E. E., & Martoccio, T. L. (2008). Dynamic and uncertain pathways between early childhood inclusion policy and practice. *International Journal of Child Care and Education Policy*, 2(1), 67-75.

Παπαδαντωνάκης Χ. (2016). Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη διαχείριση κρίσεων στα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Η περίπτωση των νομών Αττικής, Λακωνίας, Λάρισας. Διαθέσιμο από: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

Παπαευαγγέλου Ολυμπία. 2021. Μια σύντομη ανακοίνωση του ρόλου των μέσων ενημέρωσης στο εκπαιδευτικό σύστημα διαχείρισης καταστροφών. ΔιεθνέςJournalofMultidisciplinaryReseachandGrowthEvolution 2: 390–92

Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) (2008), Παγκόσμια έκθεση για την πρόληψη των παιδικών τραυματισμών, Γενεύη.Ανακτήθηκεστις 15/06/2023

Peek, L.,Stough, M. (2010), “*Children with disabilities in the context of disaster: a social vulnerability perspective*”, Child Development, Vol. 81 No. 4, pp. 1260-1270.

Philpott, D. &Serluco, P. (2010). Public school emergency preparedness and crisis management plan. Lanham, Toronto, Plymouth, UK: Government Institutes. Pitcher, G., D.

Πολυχρονοπούλου, Σ. (2012). Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες. Διαθέσιμο από : Ψηφιακή Βιβλιοθήκη και Ιδρυματικό Αποθετήριο

Ramirez, M., Fillmore, E., Chen, A., & Peek-Asa, C. (2010). A comparison of school injuries between children with and without disabilities. *Academic pediatrics*, 10(5), 317-322.

RitchieJ, LewisJ. (2004). *Qualitative research practice*. Sage Publications, London

Ronan, K.,Johnson, D. (2005), Promoting Community Resilience in Disasters: The Role of Schools, Youth, and Families, Springer, New York, NY.

Σαϊτης .X. (2014), *Μύηση των εκπαιδευτικών στα μυστικά της σχολικής ηγεσίας*. Αθήνα.

Σαϊτης, X.,Σαϊτη, A. (2018). Initiation of educators into educational management secrets. Basel, Switzerland: Springer International Publishing.

Σύνταγμα της Ελλάδας-Βικιθήκη. (2024). Ανακτήθηκε από [be.wikipedia.org](https://el.wikipedia.org)

Sandoval, J. H. (2001). Handbook of crisis counseling, intervention, and prevention in the schools. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers.

Scotti, J. R., Stevens, S., Cavender, A., Morford, M., Jacoby, V., & Freed, R. (2007, November). Response of persons with mental retardation/developmental disabilities to emergency situation: Implications for disaster preparedness. Paper presented at the 23rd annual meeting of the International Society for Traumatic Stress Studies, Baltimore, Maryland

Selby, David, and Fumiyo Kagawa. 2012. Disaster Risk Reduction in School Curricula: Case Studies from Thirty Countries. Paris: UNESCO, New York: UNICEF. Ανακτήθηκε από:

http://www.preventionweb.net/files/26470_drrincurriculummapping30countriesfin.pdf

Singer C, A history of biology, London, 1950, σ.4. Η αναφορά από την ελληνική μετάφραση του βιβλίου John D. Bernal: Η επιστήμη στην ιστορία, Τομ. Ι, (μεταφ. Ε.Ι.ΜΠΙΣΤΑΚΗΣ), Αθήνα: Ι. Ζαχαρόπουλος, 1982. σ. 214

Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και Προαιρετικό Πρωτόκολλο. Ανακτήθηκε από [:http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml](http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml)

Σύρου, Ν., Ελευσινιώτης, Ι., Καλοκαιρινού, Α., & Σουρτζή, Π. (2013). Διερεύνηση από σχολικό νοσηλευτή των γνώσεων, στάσεων και της συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών για τη σχολική υγιεινή. *Περιοδικό Νοσηλευτική ερευνητική εργασία*, 52(3), 333-346.

Σύρου, Ν., Σουρτζή, Π. (2012) Εκτίμηση επικινδυνότητας για ατυχήματα σε δημοτικά σχολεία του νομού Τρικάλων. *Περίληψεις Ανακοινώσεων 39ου Πανελληνίου Νοσηλευτικού Συνεδρίου ΕΣΝΕ*, Βόλος

Σύρου, Δ. Ν., ΕΔΠΠ, Π., Σουρτζή, Π. Εκπαιδευτικό Υλικό και Δράσεις στη Σχολική Ασφάλεια και Υγιεινή Εγχειρίδιο-Οδηγός

Τσακμακίδης, Ε. (2022). Διερεύνηση της επάρκειας των υποδομών των σχολικών κτηρίων της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Διαθέσιμο από :
Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2013), “*Comprehensive school safety policy framework*”, Ανακτήθηκε από: www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/SC/pdf/Comprehensive_school_safety.pdf

Ηνωμένα Έθνη. Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και Προαιρετικό Πρωτόκολλο. <https://unric.org/el> Ανακτήθηκε στις 22/06/2023

Victoria A. Johnson, Kevin R. Ronan, David M. Johnston, Robin Peace (2014). Implementing disaster preparedness education in New Zealand primary schools

Vozikis, A., Pollalis, Y. A. (2011). School Accidents Information Management: An assessment of saris pilot implementation in the Greek educational sector. *Journal of Marketing and Operations Management Research*, 207.

Φιλολιά, Α. Παπαγεωργίου, Η, Στεφανάτος, Σ. (2005). *Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Κρίσεων & Ανθρώπινος Παράγοντας*. Αθήνα: Οικονομική Βιβλιοθήκη

Zantal-Wiener, K., Rwood, T. J. (2010). Logic modeling as a tool to prepare to evaluate disaster and emergency preparedness, response, and recovery in schools. *New Directions for Evaluation*, 126, 51-64.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Ερωτηματολόγιο συνεντεύξεων εκπαιδευτικών

A. Γενικά στοιχεία

1) Τύπος σχολείου που υπηρετείτε:

2) Αριθμός μαθητών που φοιτούν:

B. Δημογραφικά στοιχεία

3) Φύλο : Άνδρας Γυναίκα Άλλο

4) Ηλικία : 20-30 31-40 41-50 51 και πάνω

5) Οικογενειακή κατάσταση : Έγγαμος-η Άγαμος-η Άλλο

6) Χρόνια προϋπηρεσίας: Συνολικά.....

Σε ειδικά σχολεία.....

Στο παρόν σχολείο.....

7) Τίτλοι σπουδών (βασικό πτυχίο).....

8) Μεταπτυχιακό Ναι Όχι Διδακτορικό Ναι Όχι

Άλλο, τι.....

9) Σχέση εργασίας Μόνιμος Αναπληρωτής Ωρομίσθιος

Γ. Ετοιμότητα εκπαιδευτικών :

10) Ποια είναι η συμβολή της επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών, στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα την οποία εργάζεστε;

11) Θεωρείτε τον εαυτό σας κατάλληλα προετοιμασμένο ώστε να ανταπεξέλθει πλήρως σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής;

12) Σε ποια γνωστικά αντικείμενα θα θέλατε να συμμετάσχετε σε προγράμματα περαιτέρω εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ώστε

να αποκτήσετε γνώσεις και δεξιότητες κατάλληλες για την αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών;

Δ. Απόψεις και προτάσεις εκπαιδευτικών

13) Ως εκπαιδευτικός, τι άλλο θα είχατε να προτείνετε για την πρόληψη ή την καλύτερη αντιμετώπιση των έκτακτων αναγκών/κρίσεων στον χώρο του σχολείου;

14) Τι απαιτείται για την εξασφάλιση ενός κατάλληλου και ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος στο συγκεκριμένο σχολείο;

15) Ποιός πιστεύετε είναι ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στην αντιμετώπιση των έκτακτων και κρίσιμων περιστατικών της σχολικής μονάδας;

16) Στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής στην οποία εργάζεστε, πόσο συχνά πραγματοποιούνται ασκήσεις ετοιμότητας για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων;

17) Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής και ειδικότερα στη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε;

Ε. Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής :

18)Στις σχολικές μονάδες συμβαίνουν ατυχήματα διαφόρων ειδών, όπως τραυματισμοί λόγω πτώσης, εγκαύματα κ. τ. λ. Έχετε βιώσει κάτι αντίστοιχο στο σχολείο σας; Αν ναι τι συμβαίνει πιο συχνά;

19)Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι ιδιαιτερότητες μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ως προς την ασφάλεια των μαθητών; Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεται εσείς προσωπικά στο σχολείο που εργάζεστε;

20) Πώς εσείς αξιολογείτε τις κτιριακές εγκαταστάσεις στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε; Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι απαραίτητες τροποποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ως προς την πρόληψη τραυματισμών των μαθητών;

21) Ποια θεωρείται ως απαραίτητα εφόδια που θα πρέπει να διαθέτει στο σχολείο σας για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης; Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής και άρτιος εξοπλισμός;

Z. SARS-Covid-19

Η πρωτόγνωρη για όλους εκδήλωση της πανδημίας του ιού SARS-Covid 19, δεν άφησε ανεπηρέαστα και τα σχολεία ειδικής αγωγής και ειδικότερα λόγω των ιδιαίτερων καταστάσεων υγείας των μαθητών.

22) Πως αντιμετωπίσατε εσείς προσωπικά σαν εκπαιδευτικός την πρωτόγνωρη για όλους κατάσταση κατά την πανδημία του covid-19;

23) Η σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε ήταν επαρκώς προετοιμασμένη για μια τέτοια έκτακτη κατάσταση;

24) Ποιά θεωρείτε είναι τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να κατέχει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, για να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση όπως ήταν η πανδημία;

Σας ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας!

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 1 (ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ)

A. Γενικά στοιχεία

1) *Τύπος σχολείου που υπηρετείτε: Ειδικό Δημοτικό Σχολείο*

2) *Αριθμός μαθητών που φοιτούν :40*

B. Δημογραφικά στοιχεία

3) *Φύλο : Άνδρας Γυναίκα Άλλο*

4) *Ηλικία : 20-30 31-40 41-50 51 και πάνω*

5) *Οικογενειακή κατάσταση : Έγγαμος-η Άγαμος-η Άλλο*

6) *Χρόνια προϋπηρεσίας : Συνολικά:10*

Σε ειδικά σχολεία:4

Στο παρόν σχολείο:4

7) *Τίτλοι σπουδών (βασικό πτυχίο):Τμήμα Νοσηλευτικής*

8) *Μεταπτυχιακό Ναι Όχι Διδακτορικό Ναι Όχι*

Άλλο, τι :

9) *Σχέση εργασίας Μόνιμος Αναπληρωτής Ωρομίσθιος*

Γ. Ετοιμότητα εκπαιδευτικών :

10) *Ποια είναι η συμβολή της επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών, στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα την οποία εργάζεστε;*

Είναι δεδομένο, πώς όσο πιο ενημερωμένος είναι κάποιος και όσο περισσότερο έχει κάνει πράξη την θεωρία που αναφέρεται σε διάφορα κρίσιμα περιστατικά, τόσο πιο σίγουρος θα είναι όταν θα χρειαστεί να πράξει. Στην σχολική μονάδα ειδικής αγωγής την οποία εργάζομαι υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις παιδιών που λόγω της υγείας τους βρίσκονται σε μειονεκτικότερη θέση που τα καθιστά πιο επιρρεπή σε υγειονομικούς

κινδύνους και περιστατικά κρίσεων. Οπότε, όλοι οι εκπαιδευτικοί της μονάδας θα πρέπει να έχουν ενημερωθεί εκ των προτέρων για τα παιδιά εκείνα που θεωρούνται υψηλού κινδύνου και επομένως πιο ευαίσθητα σε κάποιο πιθανό κίνδυνο. Να λαμβάνουν μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης τέτοιων καταστάσεων.

11) Θεωρείτε τον εαυτό σας κατάλληλα προετοιμασμένο ώστε να ανταπεξέλθει πλήρως σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής;

Λόγω της ειδικότητας μου και της εμπειρίας μου ως νοσηλεύτρια, θεωρώ τον εαυτό μου αρκετά προετοιμασμένο στην αντιμετώπιση τραυματισμών και υγειονομικών περιστατικών. Φυσικά δεν ισχύει το ίδιο για την εκδήλωση και αντιμετώπιση ακραίων φυσικών φαινομένων. Γενικότερα όμως, είμαι ένα άτομο που δεν πανικοβάλλομαι και λειτουργώ εξίσου καλά και υπό πίεση, οπότε θεωρώ ότι μπορώ να αντιμετωπίσω αρκετά αποδοτικά κάποιο έκτακτο περιστατικό που θα μου συμβεί.

12) Σε ποια γνωστικά αντικείμενα θα θέλατε να συμμετάσχετε ώστε να αποκτήσετε γνώσεις και δεξιότητες κατάλληλες για την αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών;

Θα ήθελα να ενημερωθώ περισσότερο για καταστάσεις σεισμού και φωτιάς και φυσικά να εφαρμόζεται περισσότερο πρακτικά η θεωρία και να επαναλαμβάνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα. Επίσης θα επιθυμούσα και κάποια σεμινάρια σχολικής ψυχολογίας.

Δ. Απόψεις και προτάσεις εκπαιδευτικών

13) Ως εκπαιδευτικός, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την πρόληψη και την καλύτερη διαχείριση κρίσεων στον χώρο του σχολείου;

Πρώτα απ' όλα, θεωρώ απαραίτητο όλοι οι εκπαιδευτικοί να είναι υποχρεωτικά καλοί γνώστες πρώτων βοηθειών. Θα πρέπει να υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης σε περίπτωση εκτάκτων περιστατικών που θα αναπροσαρμόζεται διαρκώς, θα διορθώνεται και θα επαναλαμβάνεται. Τα ίδια τα παιδιά όσο καθίσταται εφικτό, θα πρέπει να είναι εξοικειωμένα με τα σχέδια αντιμετώπισης μιας έκτακτης κατάστασης στο χώρο του σχολείου.

14) Τι απαιτείται για την εξασφάλιση ενός κατάλληλου και ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος στο συγκεκριμένο σχολείο;

Πρώτα απ' όλα μια ολοκληρωμένη σχολική ηγεσία ,με καλή και διαρκή συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό, τους κηδεμόνες και τους μαθητές. Επίσης συνεργασία με τον Δήμο και τις υπηρεσίες όπως Πυροσβεστική, Νοσοκομείο κ.τ.λ. Κατάλληλες σχολικές εγκαταστάσεις που να είναι εφοδιασμένες με κατάλληλα μέσα και εφόδια για την πρόληψη και αντιμετώπιση κάθε είδους κρίσιμου και έκτακτου γεγονότος.

15) Ποιός πιστεύετε είναι ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στην αντιμετώπιση των έκτακτων και κρίσιμων περιστατικών της σχολικής μονάδας;

Ο διευθυντής κάθε σχολείου θα πρέπει να μην βλέπει την θέση του απλά σαν ένα επάγγελμα, αλλά να προσπαθεί να γίνεται καλύτερος, πάντα σε συνεργασία με το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό. Αυτός είναι που καθοδηγεί, κατευθύνει με κατάλληλους χειρισμούς, οργανώνει και συντονίζει με σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών.

16) Στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής στην οποία εργάζεστε, πόσο συχνά πραγματοποιούνται ασκήσεις ετοιμότητας για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων;

Σε γενικές γραμμές οι ασκήσεις ετοιμότητας αφορούν τα ακραία φυσικά φαινόμενα του σεισμού και της φωτιάς, στα οποία η συχνότητα είναι αρκετά περιορισμένη. Στη δική μου σχολική μονάδα, τη φετινή χρονιά πραγματοποιήθηκαν 1-2 ασκήσεις ετοιμότητας που αφορούσαν σεισμό και φωτιά.

17) Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής και ειδικότερα στη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε;

Σε κάθε σχολική μονάδα και ειδικότερα σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής όπως είναι η συγκεκριμένη που εργάζομαι, είναι για εμένα απαραίτητο να υπάρχει η ειδικότητα του νοσηλευτή. Καθώς υπάρχουν αρκετά παιδιά με σοβαρά προβλήματα υγείας τα οποία μπορεί να παίρνουν φαρμακευτική αγωγή, θα πρέπει να υπάρχει ο γνώστης νοσηλευτικής, καθώς μπορεί να υπάρξουν έκτακτα περιστατικά με την υγεία τους. Επίσης, είναι το άτομο εκείνο που θα ενημερώσει τους υπόλοιπους εκπαιδευτικούς σε θέματα πρώτων βοηθειών και θα οργανώσει ειδικά σεμινάρια.

E. Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής :

18) Στις σχολικές μονάδες συμβαίνουν ατυχήματα διαφόρων ειδών, όπως τραυματισμοί λόγω πτώσης, εγκαύματα κ. τ. λ. Έχετε βιώσει κάτι αντίστοιχο στο σχολείο σας; Αν ναι τι συμβαίνει πιο συχνά;

Λόγω ειδικότητας, έχω αντιμετωπίσει αρκετά περιστατικά. Τα περισσότερα έχουν να κάνουν με επιληπτικές κρίσεις και τραυματισμούς από πτώσεις. Ευτυχώς λόγω ειδίκευσης μπόρεσα να ανταποκριθώ πλήρως στο περιστατικό. Μια κρίση επιληψίας για παράδειγμα που είναι ένα σύννηθες πρόβλημα που παρατηρείτε αρκετά συχνά στην ειδική αγωγή, ανάλογα με την ένταση και την διάρκεια θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με συγκεκριμένο τρόπο.

19) Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι ιδιαιτερότητες μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ως προς την ασφάλεια των μαθητών; Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεται εσείς προσωπικά στο σχολείο που εργάζεστε;

Στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής κάθε παιδί αποτελεί μια ιδιαίτερη περίπτωση είτε λόγω κινητικών, είτε διανοητικών, είτε αισθητηριακών προβλημάτων. Οπότε χρήζει τα παιδιά πιο επιρρεπή σε έκτακτες καταστάσεις κινδύνων και κατά συνέπεια σε κρίσεις εντός της σχολικής μονάδας. Επίσης, στο σχολείο μας, από τα 40παιδιά τα 27παιδιά βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού με πολλαπλές αναπηρίες γεγονός που κάνει την κλινική εκτίμηση της κατάστασης ακόμα πιο δύσκολη.

20) Πώς εσείς αξιολογείτε τις κτιριακές εγκαταστάσεις στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε; Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι απαραίτητες τροποποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ως προς την πρόληψη τραυματισμών των μαθητών;

Οι ίδιες οι κτιριακές εγκαταστάσεις αποτελούν πηγή κινδύνων για τους μικρούς μαθητές κατά την φοίτησή τους στη σχολική μονάδα. Θα πρέπει πριν από την έναρξη του σχολικού έτους να έχει συσταθεί ο εσωτερικός κανονισμός του σχολείου κατά τον οποίο θα πρέπει το σχολείο να έχει περάσει από τον απαραίτητο κτιριακό έλεγχο από την αρμόδια υπηρεσία για να ελέγξουν για παράδειγμα τη σταθερότητα των ραφιών και των ντουλαπών όπου υπάρχουν, τους πυροσβεστήρες, το ασανσέρ, την στατικότητα των

κτιρίων, τους λέβητες στο κλιμακοστάσιο, τον πίνακα του ρεύματος για τυχόν διαρροές κ.τ.λ.

21) Ποια θεωρείται ως απαραίτητα εφόδια που θα πρέπει να διαθέτει στο σχολείο σας για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης; Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής και άρτιος εξοπλισμός;

Απ' όσο γνωρίζω το σχολείο μας διαθέτει αρκετούς πυροσβεστήρες ανά τους ορόφους οι οποίοι βρίσκονται σε εμφανές σημείο στο χώρο. Βέβαια, εγώ για παράδειγμα δεν έχω χρησιμοποιήσει ποτέ στη ζωή μου πυροσβεστήρα, οπότε θα ήθελα να μου δείξει κάποιος πως δουλεύει. Έχω παρατηρήσει ότι υπάρχουν και ειδικοί ανιχνευτές καπνού στην οροφή.

Z. Κρίσεις υγειονομικού περιεχομένου

Η πρωτόγνωρη για όλους εκδήλωση της πανδημίας του ιού SARS-Covid 19, δεν άφησε ανεπηρέαστα και τα σχολεία ειδικής αγωγής και ειδικότερα λόγω των ιδιαίτερων καταστάσεων υγείας των μαθητών.

22) Πως βιώσατε εσείς προσωπικά σαν εκπαιδευτικός την πρωτόγνωρη για όλους υγειονομική απειλή της πανδημίας του covid-19;

Ήταν πραγματικά αρκετά πρωτόγνωρη κατάσταση για όλους, η εμφάνιση της πανδημίας και ειδικά για την λειτουργία των ειδικών σχολείων καθώς τα περισσότερα παιδιά έχουν προβλήματα υγείας και ήθελα να αναφερθώ στο κατόρθωμα που έκαναν οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς. Σίγουρα η εξ αποστάσεως διδασκαλία δε λειτούργησε για τα ειδικά σχολεία, αλλά ήταν η μόνη λύση κατά την εμφάνιση της πανδημίας, ως προς τον περιορισμό και τη μη εξάπλωση του ιού. Φυσικά και οι σχολικές μονάδες δεν ήταν προετοιμασμένες για μια τέτοια έκτακτη κατάσταση υγειονομικού χαρακτήρα. Αν αναφερθώ στην υγειονομική κρίση που πέρασε το σχολείο γενικότερα.

23) Έχετε λάβει ειδική επιμόρφωση για τη διαχείριση κρίσης υγειονομικού περιεχομένου;

Όπως έχω αναφέρει ήδη, ανήκω σε μια ειδικότητα που είμαι γνώστρια και στη θεωρία και στην πράξη τέτοιων καταστάσεων. Φυσικά ο covid ήταν μια κατάσταση για όλους που δεν ήταν κανείς προετοιμασμένος γι' αυτό και στα σχολεία έγινε μια απλή ενημέρωση, κάνοντας την πράξη αρκετά πιο δύσκολη.

24) Ποιά θεωρείται είναι τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να κατέχει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, για να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση όπως ήταν η πανδημία;

Κατά τις καταστάσεις κρίσεων, ο διευθυντής της σχολικής μονάδας θα πρέπει να έχει καλές οργανωτικές και ηγετικές ικανότητες, ώστε να διαχειριστεί και να συντονίσει με τον καταλληλότερο τρόπο το εκπαιδευτικό προσωπικό, τους γονείς και τους μαθητές, σε συνεργασία με τις μονάδες υγείας.

Σας ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας!

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 2 (ΓΥΜΝΑΣΤΗΣ- Γ1)

A. Γενικά στοιχεία

1) Τύπος σχολείου που υπηρετείτε: **Ειδικό Δημοτικό Σχολείο**

2) Αριθμός μαθητών που φοιτούν :**40**

B. Δημογραφικά στοιχεία

3) Φύλο : Ανδρας Γυναίκα Άλλο

4) Ηλικία : 20-30 31-40 41-50 51 και πάνω

5) Οικογενειακή κατάσταση : Έγγαμος-η Άγαμος-η Άλλο

6) Χρόνια προϋπηρεσίας συνολικά: **5**

Σε ειδικά σχολεία: **5**

Στο παρόν σχολείο: **2**

7) Τίτλοι σπουδών (βασικό πτυχίο): **Τμήμα επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού**

8) Μεταπτυχιακό Ναι Όχι Διδακτορικό **Ναι** Όχι

Άλλο, τι

9) Σχέση εργασίας Μόνιμος Αναπληρωτής Ωρομίσθιος

Γ. Ετοιμότητα εκπαιδευτικών :

10) Ποια είναι η συμβολή της επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών, στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα την οποία εργάζεστε;

Σίγουρα, λόγω της ιδιαιτερότητας του ειδικού σχολείου, λόγω των διαφορετικών περιπτώσεων των παιδιών, θα πρέπει το εκπαιδευτικό προσωπικό να είναι καταρτισμένοι ως προς τις εξατομικευμένες ανάγκες των μαθητών. Η επιμόρφωση είναι απαραίτητη, σε θέματα πρώτων βοηθειών, αντιμετώπιση κρίσεων, σε θέματα ψυχολογικής υποστήριξης κ.τ.λ

11) Θεωρείτε τον εαυτό σας κατάλληλα προετοιμασμένο ώστε να ανταπεξέλθει πλήρως σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής;

Εξαρτάται πρώτα απ' όλα από τη σοβαρότητα της κατάστασης. Έχω παρακολουθήσει αρκετά σεμινάρια πρώτων βοηθειών του ΕΚΑΒ, τα οποία ανά 2 χρόνια τα επαναλαμβάνω ώστε να τα κάνω βίωμα και σ' αυτό το κομμάτι αισθάνομαι αρκετά σίγουρος με τον εαυτό μου. Στη σχολική μονάδα που εργάζομαι, έχω οριστεί μαζί με άλλα 2 άτομα υπεύθυνος για την εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης και αντιμετώπισης σεισμού και πυρκαγιάς. Προσπαθούμε να εφαρμόσουμε μέσα στο έτος 3 ασκήσεις κάθε είδους και έρχεται και η ομάδα της Πυροσβεστικής αρκετές φορές για ενημέρωση.

12) Σε ποια γνωστικά αντικείμενα θα θέλατε να ώστε να αποκτήσετε γνώσεις και δεξιότητες κατάλληλες για την αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών;

Θα ήθελα να γίνονται πιο πολλές ημερίδες με επικοινωνία σχολείου, κηδεμόνων και εκπαιδευτικών, σε θέματα ψυχολογίας και ψυχολογικής διαχείρισης μιας κρίσης. Η ψυχραιμία και το καθαρό μυαλό είναι βασικά κατά την εκδήλωση κάποιας κρίσιμης κατάστασης.

Δ. Απόψεις και προτάσεις εκπαιδευτικών

13) Ως εκπαιδευτικός, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την πρόληψη και την καλύτερη διαχείριση κρίσεων στον χώρο του σχολείου;

Να παρέχονται στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές περισσότερες πληροφορίες μέσω υλικού και πρακτικής εξάσκησης σε θέματα εκτάκτων αναγκών. Συνεργασία με διάφορους φορείς πχ ΕΚΑΒ, πυροσβεστική κτλ. Ακόμα, περισσότερες ασκήσεις ετοιμότητας ανά το έτος αναπροσαρμογή των σχεδίων αντιμετώπισης κρίσης όπου κρίνεται απαραίτητο. Όλα τα παραπάνω φυσικά, απαιτούν απόλυτη συνεργασία του εκπαιδευτικού προσωπικού και της σχολικής ηγεσίας.

14) Τι απαιτείται για την εξασφάλιση ενός κατάλληλου και ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος στο συγκεκριμένο σχολείο;

Όλες οι περιπτώσεις δυνητικών κινδύνων για την προστασία των μαθητών και των εκπαιδευτικών θα πρέπει να εντοπίζονται και να διορθώνονται, είτε πρόκειται για ζητήματα που σχετίζονται με το κτίριο, είτε για περιστατικά που συνέβησαν στο παρελθόν κι είναι πιθανό να συμβούν στο μέλλον. Ακόμα κάτι άλλο που θεωρώ ότι θα βοηθούσε είναι και η αύξηση των εκπαιδευτικών που επιτηρούν την ώρα των διαλειμμάτων. Επίσης, θα πρέπει να γίνονται τακτικοί έλεγχοι για την στατικότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων από τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Τα ενδιαφερόμενα μέρη όπως οι τοπικές αρχές, οι ειδικοί επαγγελματίες, οι ΜΚΟ και οι τοπικές κοινότητες, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται στα ετήσια σχέδια δράση των σχολείων.

15) Ποιός πιστεύετε είναι ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στην αντιμετώπιση των έκτακτων και κρίσιμων περιστατικών της σχολικής μονάδας;

Ο διευθυντής μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα κρίσιμα περιστατικά που του παρουσιάζονται, θα πρέπει να διαθέτει κάποιες δεξιότητες και κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στην προσωπικότητα του. Πρωταρχικό και σημαντικό μέλημα του διευθυντή είναι η καλή ψυχική και σωματική κατάσταση των εργαζομένων, των μαθητών και των γονέων τους. Ο διευθυντής θα πρέπει για την επιτυχή διαχείριση των εκτάκτων γεγονότων να αναπτύσσει μέσα στην σχολική μονάδα μια κουλτούρα ετοιμότητας, μέσα από ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης με τα ακριβή μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν. Επίσης θα πρέπει να φροντίζει για την συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων, προς αποφυγή ατυχημάτων που προκύπτουν από κακοτεχνίες και ελλείψεις.

16) Στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής στην οποία εργάζεστε, πόσο συχνά πραγματοποιούνται ασκήσεις ετοιμότητας για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων;

Στο σχολείο μας γίνονται αρκετές ασκήσεις ετοιμότητας που αφορούν εκδήλωση πυρκαγιάς και σεισμού σε συνεργασία με τον σύλλογο γονέων και Κηδεμόνων και το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό. Περίπου γίνονται 2-3 ανά έτος.

17) Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής και ειδικότερα στη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε;

Σαφώς και ένα άτομο με γνώση και εμπειρία πάνω σε ιατρικά θέματα, είναι απαραίτητο σε ένα περιβάλλον με μικρούς μαθητές και ειδικότερα σε ένα σχολείο ειδικής αγωγής όπως αυτό. Στο ειδικό σχολείο όπου εργάζομαι υπάρχει ποικιλομορφία ως προς την αναπηρία των μαθητών, από παιδιά στο φάσμα του αυτισμού, με νοητική υστέρηση, με εγκεφαλική παράλυση και κινητικές αναπηρίες, οπότε και χρειάζονται εξειδικευμένες ιατρικές γνώσεις για κάθε περιστατικό. Απαιτείται από τον νοσηλευτή να έχει δημιουργήσει έναν εξατομικευμένο ιατρικό φάκελο για κάθε μαθητή και να ενημερώνει πλήρως όλους τους εκπαιδευτικούς για την ιατρική κατάσταση καθενός. Θα πρέπει να υπάρχει απόλυτη συνεργασία μεταξύ νοσηλευτή, μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών.

E. Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής :

18)Στις σχολικές μονάδες συμβαίνουν ατυχήματα διαφόρων ειδών, όπως τραυματισμοί λόγω πτώσης, εγκαύματα κ. τ. λ. Έχετε βιώσει κάτι αντίστοιχο στο σχολείο σας; Αν ναι τι συμβαίνει πιο συχνά;

Την ώρα διεξαγωγής του μαθήματος Φυσικής Αγωγής λόγω της φύσης του μαθήματος καθώς εμπεριέχετε κίνηση, όπως και την ώρα του διαλείμματος παρατηρούνται οι περισσότερες πτώσεις και μικροτραυματισμοί. Ευτυχώς δεν μου έχει συμβεί κάτι ακραίο και φυσικά δεν έχω βιώσει κάτι μη αναστρέψιμο όπως θάνατος. Η συνηθέστερη κατάσταση κατά τη διάρκεια της γυμναστικής είναι η λιποθυμία λόγω πτώσης σακχάρου και μια επιληπτική κρίση ενός παιδιού που ήταν υπό φαρμακευτική αγωγή.

19) Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι ιδιαιτερότητες μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ως προς την ασφάλεια των μαθητών; Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεται εσείς προσωπικά στο σχολείο που εργάζεστε;

Οι μαθητές των ειδικών σχολείων και ειδικά των μικρότερων τάξεων και όσα έχουν νοητικές διαταραχές, δεν μπορούν να καταλάβουν τους κινδύνους που μπορεί να παρουσιαστούν. Το εκπαιδευτικό προσωπικό απαιτείται να είναι ιδιαίτερα προσεκτικό στις εφημερίες στα διαλλείματα, ειδικότερα στο χώρο του προαυλίου.

20) Πώς εσείς αξιολογείτε τις κτιριακές εγκαταστάσεις στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε; Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι απαραίτητες τροποποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ως προς την πρόληψη τραυματισμών των μαθητών;

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις του σχολείου μου θα έλεγα ότι είναι αρκετά καλές στο εσωτερικό των αιθουσών. Θα πρέπει φυσικά να γίνει συντήρηση στον εξωτερικό χώρο του σχολείου και στον χώρο έξω από τις σχολικές τάξεις. Ο χώρος που γίνεται το μάθημα της γυμναστικής όταν βρέχει είναι αρκετά περιορισμένος, καθώς μέσα βρίσκονται και κάποια όργανα γυμναστικής π.χ διάδρομοι, στατικά ποδήλατα κ.τ.λ.

21) Ποια θεωρείται ως απαραίτητα εφόδια που θα πρέπει να διαθέτει στο σχολείο σας για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης; Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής και άρτιος εξοπλισμός;

Υπάρχουν πυροσβεστήρες (2ανά κάθε όροφο) και ανιχνευτές καπνού, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν μετά από αίτημα του συλλόγου. Στο σχολείο υπάρχει εξοπλισμός ετοιμότητας για σεισμό όπως φακός, σφυρίχτρα κ .τ. λ.

Z. Κρίσεις υγειονομικού περιεχομένου

Η πρωτόγνωρη για όλους εκδήλωση της πανδημίας του ιού SARS-Covid 19, δεν άφησε ανεπηρέαστα και τα σχολεία ειδικής αγωγής και ειδικότερα λόγω των ιδιαίτερων καταστάσεων υγείας των μαθητών.

22) Πως βιώσατε εσείς προσωπικά σαν εκπαιδευτικός την πρωτόγνωρη για όλους υγειονομική απειλή της πανδημίας του covid-19;

Ήταν μια δύσκολη κατάσταση για όλους και ειδικά για τους μικρούς μαθητές που έπρεπε ξαφνικά να αλλάξουν την καθημερινότητά τους. Τα παιδιά αυτά κλείστηκαν αρχικά μέσα με το lockdown και μετά όταν επανήλθαν στο χώρο του σχολείου έπρεπε να είμαστε όλοι πολύ προσεκτικοί. Και για εμένα σαν εκπαιδευτικό ήταν δύσκολο, καθώς φοβόμουν για την δική μου υγεία, την οικογένεια μου και τα δύο μικρά παιδιά μου.

23) Έχετε λάβει ειδική επιμόρφωση για τη διαχείριση κρίσης υγειονομικού περιεχομένου;

Όχι δεν έχω λάβει κάποια ειδική επιμόρφωση για τέτοια θέματα, απλά γνωρίζω τους κανόνες υγιεινής που θα πρέπει να τηρούνται σ' αυτές τις περιπτώσεις, όπως πχ μια επιδημία γαστρεντερίτιδας. Τώρα για τον covidμας έγινε μια ενημέρωση και τι θα πρέπει να τηρείτε σε περίπτωση παιδιού με covidεντός της σχολικής μονάδας. Τα περισσότερα παιδιά δεν φορούν μάσκα οπότε η διασπορά ήταν αναμενόμενη ως ένα σημείο.

24) Ποιά θεωρείται είναι τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να κατέχει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, για να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση όπως ήταν η πανδημία;

Θα πρέπει να διαθέτει τα απαραίτητα ψυχικά και οργανωτικά προσόντα, όπως να παραμένει ψύχραιμος, να βρίσκει άμεσα λύσεις, να έχει ηγετικό χαρακτήρα, να είναι επικοινωνιακός, να δίνει πρωτοβουλίες και να λαμβάνει υπόψη του και το υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό.

Σας ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας!

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 3 (ΔΑΣΚΑΛΑ-δ1)

A. Γενικά στοιχεία

1) Τύπος σχολείου που υπηρετείτε : Ειδικό Δημοτικό Σχολείο

2) Αριθμός μαθητών που φοιτούν:40

B. Δημογραφικά στοιχεία

3) Φύλο : Άνδρας Γυναίκα Άλλο

4) Ηλικία : 20-30 31-40 41-50 51 και πάνω

5) Οικογενειακή κατάσταση : Έγγαμος-η Άγαμος-η Άλλο

6) Χρόνια προϋπηρεσίας : Συνολικά 35

Σε ειδικά σχολεία : 15

Στο παρόν σχολείο : 15

7) Τίτλοι σπουδών (βασικό πτυχίο) : Παιδαγωγικό Δημοτικής εκπαίδευσης

8) Μεταπτυχιακό Ναι Όχι Διδακτορικό Ναι Όχι

Άλλο, τι :

9) Σχέση εργασίας Μόνιμος Αναπληρωτής Ωρομίσθιος

Γ. Ετοιμότητα εκπαιδευτικών :

10) Ποια είναι η συμβολή της επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών, στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα την οποία εργάζεστε;

Σίγουρα όσο πιο ενημερωμένοι είμαστε πάνω στην αντιμετώπιση διαφόρων κρίσιμων περιστατικών τόσο πιο αποδοτικοί θα είμαστε όταν μας συμβεί! Η επιμόρφωση θεωρητικά αλλά κυρίως πρακτικά είναι κάτι που δεν είναι αρκετά ανεπτυγμένο στη χώρα μας.

11) Θεωρείτε τον εαυτό σας κατάλληλα προετοιμασμένο ώστε να ανταπεξέλθει πλήρως σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής;

Είμαι αρκετά χρόνια στο χώρο της ειδικής αγωγής με αποτέλεσμα να έχω αρκετή εμπειρία. Οι αναπηρίες των παιδιών που φοιτούν στο σχολείο μου ποικίλουν, από νοητική υστέρηση, κινητικές διαταραχές, χρόνια νοσήματα κ.τ.λ, άρα και οι ανάγκες στους ποικίλουν και ο τρόπος αντιμετώπισης των ατομικών περιστατικών είναι εξατομικευμένος. Έχω παρακολουθήσει πριν από κάποια χρόνια κάποια σεμινάρια

πρώτων βοηθειών αλλά δυστυχώς δεν τα έχω επαναλάβει όσο θα ήθελα. Έχει γίνει και μια ημερίδα πρώτων βοηθειών από τον νοσηλευτή του σχολείου κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, όπου και συμμετείχα.

12) Σε ποια γνωστικά αντικείμενα θα θέλατε να συμμετάσχετε ώστε να αποκτήσετε γνώσεις και δεξιότητες κατάλληλες για την αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών;

Σε συνεργασία με τα ειδικά τμήματα ΕΚΑΒ και του νοσηλευτή της σχολικής μονάδας, θα ήθελα να γίνονται περισσότερα σεμινάρια πρώτων βοηθειών και καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης. Επίσης, θα ήθελα να διεξάγονται σχέδια αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών όπως πλημμύρες για παράδειγμα σε συνεργασία με τους φορείς της πυροσβεστικής.

Δ. Απόψεις και προτάσεις εκπαιδευτικών

13) Ως εκπαιδευτικός, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την πρόληψη και την καλύτερη διαχείριση κρίσεων στον χώρο του σχολείου;

Πρώτα απ' όλα θεωρώ ότι όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό θα πρέπει να παρακολουθεί τακτικά εξειδικευμένα σεμινάρια από ψυχολόγο σχετικά με την αντιμετώπιση κρίσεων και τη ψυχολογική κατάσταση στην οποία θα πρέπει να βρισκόμαστε κατά την εμφάνιση μιας έκτακτης και απρόσμενης κατάστασης. Ακόμα, να έχει γίνει σαφές από τους υπευθύνους εκπαιδευτικούς το σχέδιο εκκένωσης σε περίπτωση σεισμού ή πυρκαγιάς. Ανάλογα με την αναπηρία κάθε παιδιού, που θα πάνε τα παιδιά με κινητική αναπηρία που κινούνται με αναπηρικό αμαξίδιο, ποιοι είναι οι συνοδοί, που βρίσκεται η έξοδος κινδύνου, το σημείο συνάντησης κ.τ.λ.

14) Τι απαιτείται για την εξασφάλιση ενός κατάλληλου και ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος σ' αυτό το σχολείο;

Απαιτείται η απόλυτη συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών, με εκπαιδευτικούς που σέβονται το επάγγελμα τους και τα παιδιά της σχολικής μονάδας στην οποία εργάζονται. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις να είναι λειτουργικές, εφοδιασμένες με τα κατάλληλα μέσα, πλήρως ανακαινισμένες όπου χρειαστεί, χωρίς σημεία επικίνδυνα για την ασφάλεια των μαθητών. Τα παιδιά και οι εκπαιδευτικοί να αισθάνονται

ασφάλεια στη σχολική μονάδα όπου αλληλεπιδρούν, καθώς μετά το σπίτι τους εδώ περνούν τον περισσότερο χρόνο της ημέρας τους.

15) Ποιός πιστεύετε είναι ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στην αντιμετώπιση των έκτακτων και κρίσιμων περιστατικών της σχολικής μονάδας;

Ο διευθυντή μιας σχολικής μονάδας συγκαλείται να αντιμετωπίσει μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης, ιδίως όταν αυτή αφορά ολόκληρο το σχολείο. Ο τρόπος διαχείρισης είναι ολοκληρωμένο έργο και περιλαμβάνει όλους όσους εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι στόχοι του ηγέτη και η καλή συνεργασία με το προσωπικό της σχολικής μονάδας αλλά και οι ασκήσεις ετοιμότητας σε προσομοίωση με την πραγματικότητα, που αναπτύχθηκαν κατά την κανονική λειτουργία είναι πολύ χρήσιμα για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση μιας κρίσης στη σχολική μονάδα. Η ικανότητα λήψης γρήγορων αποφάσεων και η απόδειξη ότι οι αποφάσεις αυτές είναι οι σωστές.

16) Στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής στην οποία εργάζεστε, πόσο συχνά πραγματοποιούνται ασκήσεις ετοιμότητας για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων;

Ο διευθυντής του σχολείου μας έχει ορίσει μια ομάδα εκπαιδευτικών οι οποίοι συντονίζουν και πραγματοποιούν τις ασκήσεις ετοιμότητας. Φυσικά οι ασκήσεις αφορούν κυρίως σεισμό και πυρκαγιά. Μετά τον covid αρχίσαμε να κάνουμε και μερικές ασκήσεις για την αντιμετώπιση πιθανών περιστατικών covid, τον χώρο απομόνωσης μέχρι να φύγει το παιδί, την απολύμανση κ.τ.λ.

17) Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής και ειδικότερα στη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε;

Έχοντας ανάμεσα στο εκπαιδευτικό προσωπικό έναν σχολικό νοσηλευτή σίγουρα νιώθω πιο σίγουρη όταν παρουσιάζονται περιστατικά που αφορούν θέματα υγείας. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει ένα άτομο που να γνωρίζει ακριβώς τη δοσολογία των φαρμάκων κατά τη διάρκεια του σχολείου, επειδή αρκετά παιδιά υπάρχουν σε φαρμακευτική αγωγή π.χ για σάκχαρο, επιληψία κ.τ.λ. Αρκετές φορές έχω ζητήσει συμβουλές για κάποιο παιδί που έχω στην τάξη μου.

Ε. Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής :

18) Στις σχολικές μονάδες συμβαίνουν ατυχήματα διαφόρων ειδών, όπως τραυματισμοί λόγω πτώσης, εγκαύματα κ. τ. λ. Έχετε βιώσει κάτι αντίστοιχο στο σχολείο σας; Αν ναι τι συμβαίνει πιο συχνά;

Πολλά παιδιά παθαίνουν κρίσεις επιληψίας, αλλά επειδή μου έχουν τύχει αρκετά περιστατικά είμαι σε θέση να ανταπεξέλθω πια σε μια τέτοια κατάσταση. Βέβαια, την πρώτη φορά που μου συνέβη αγχώθηκα πολύ.

19) Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι ιδιαιτερότητες μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ως προς την ασφάλεια των μαθητών; Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεται εσείς προσωπικά στο σχολείο που εργάζεστε;

Όλοι οι εκπαιδευτικοί έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στη διασφάλιση της ασφάλειας των μαθητών στα σχολεία τους. Ωστόσο, είναι συχνά δύσκολο να παραμείνουν ήρεμοι σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης παρουσία ενός τυπικά διαφορετικού μαθητικού πληθυσμού. Για να εξασφαλιστεί αυτό, οι εκπαιδευτικοί πρέπει έχουν καλή κατανόηση των ατομικών χαρακτηριστικών κάθε μαθητή και να υποστηρίζουν την ανάπτυξη ατομικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης. Ένα γενικό σχέδιο αντιμετώπισης κρίσεων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ατομικές μαθησιακές και σωματικές διαφορές μεταξύ των μαθητών. Τα σχέδια αντιμετώπισης κρίσεων περιλαμβάνουν μια σειρά από δυσκολίες όπως η ένταξη σε μεγάλα πλήθη κατά την διάρκεια των εκκενώσεων, η επεξεργασία πληροφοριών όταν πρέπει να ακολουθηθούν γρήγορα οι οδηγίες.

Εγώ προσωπικά, θεωρώ πως κάθε ημέρα είναι για εμένα μια πρόκληση, ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή εκπαιδευτική διαδικασία και να διασφαλίζεται η σωματική και ψυχική ακεραιότητα όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

20) Πώς εσείς αξιολογείτε τις κτιριακές εγκαταστάσεις στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε; Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι απαραίτητες τροποποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ως προς την πρόληψη τραυματισμών των μαθητών;

Με την βοήθεια των μελών του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων το σχολείο μας είναι σε αρκετά καλή κατάσταση με ανακαινισμένες αίθουσες. Βέβαια χρειάζεται καλύτερη συντήρηση στον εξωτερικό χώρο του σχολείου καθώς έχει κάποιες λακκούβες στο δάπεδο και όταν βρέχει μαζεύουν νερό με κίνδυνο ολίσθησης.

21) Ποια θεωρείται ως απαραίτητα εφόδια που θα πρέπει να διαθέτει στο σχολείο σας για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης; Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής και άρτιος εξοπλισμός;

Μετά την πανδημία το σχολείο είναι εφοδιασμένο με μάσκες, αντισηπτικά, ειδικά θερμόμετρα μετώπου, είδη πρώτων βοηθειών (γάζες, βαμβάκι, επιδέσμους κ. τ. λ). Ακόμα, υπάρχουν πυροσβεστήρες καλά συντηρημένοι και σύστημα πυρανίχνευσης. Θεωρώ ότι είναι επαρκής ο εξοπλισμός μας αρκεί να είναι συντηρημένος και να ελέγχεται στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς.

Z. Κρίσεις υγειονομικού περιεχομένου

Η πρωτόγνωρη για όλους εκδήλωση της πανδημίας του ιού SARS-Covid 19, δεν άφησε ανεπηρέαστα και τα σχολεία ειδικής αγωγής και ειδικότερα λόγω των ιδιαίτερων καταστάσεων υγείας των μαθητών.

22) Πως βιώσατε εσείς προσωπικά σαν εκπαιδευτικός την πρωτόγνωρη για όλους υγειονομική απειλή της πανδημίας του covid-19;

Καθώς όλοι ανησυχούμε για την υγεία όλων των εμπλεκόμενων, στη σχολική μονάδα έπρεπε επίσης να αντιμετωπίσουμε και τις ανησυχίες για την υγεία μας και των οικογενειών μας. Υπήρχε σίγουρα μεγάλη ανησυχία και αβεβαιότητα κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, εφόσον ήταν για μια πρωτοφανή κατάσταση έκτακτης ανάγκης για όλους .

23) Έχετε λάβει ειδική επιμόρφωση για τη διαχείριση κρίσης υγειονομικού περιεχομένου;

Λάβαμε μια επιμόρφωση από το Υπουργείο και μια από τον διευθυντή του σχολείου. Φυσικά και το μάθημα φυσικής αγωγής δεν ήταν δυνατό να διεξαχθεί στην εξ αποστάσεως διδασκαλία, πιο πολύ ήταν μια συνάντηση μέσω internet. Όσο αφορά τον λίγο καιρό που επιστρέψαμε στο σχολείο, κινηθήκαμε με βάση τις οδηγίες του Υπουργείου, όσο ήταν εφικτό.

24) Ποιά θεωρείται είναι τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να κατέχει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, για να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση όπως ήταν η πανδημία;

Ο διευθυντής του σχολείου θα πρέπει να είναι και ηγέτης, υιοθετώντας μια διαφορετική προσέγγιση από ότι πριν την πανδημία, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και υποστηρίζοντας τους συναδέλφους τους. Να φροντίζουν και να διασφαλίζουν την ασφάλεια των εκπαιδευτικών και των μαθητών. Οι ηγέτες των σχολείων πρέπει να αποσκοπούν στην περαιτέρω ανάπτυξη με σταθερότητα και υπομονή, προκειμένου να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που παρουσιάζονται .

Σας ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας!

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 4 (ΔΑΣΚΑΛΑ-62)

A. Γενικά στοιχεία

1) Τύπος σχολείου που υπηρετείτε: Ειδικό δημοτικό σχολείο

2) Αριθμός μαθητών που φοιτούν:16

B. Δημογραφικά στοιχεία

3) Φύλο : Άνδρας Γυναίκα Άλλο

4) Ηλικία : 20-30 31-40 41-50 51 και πάνω

5) Οικογενειακή κατάσταση : Έγγαμος-η Άγαμος-η Άλλο

6) Χρόνια προϋπηρεσίας συνολικά :5

Σε ειδικά σχολεία :5

Στο παρόν σχολείο :1

**7) Τίτλοι σπουδών (βασικό πτυχίο) Παιδαγωγικό τμήμα Ειδικής Αγωγής
Θεσσαλίας**

8) Μεταπτυχιακό *Ναι* *Όχι* Διδακτορικό *Ναι* *Όχι*

Άλλο, τι

9) *Σχέση εργασίας* *Μόνιμος* *Αναπληρωτής* *Ωρομίσθιος*

Γ. Ετοιμότητα εκπαιδευτικών :

10) Ποια είναι η συμβολή της επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών, στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα την οποία εργάζεστε;

Θεωρώ ότι η πιο νέα γενιά εκπαιδευτικών που μπαίνουν στο χώρο εργασίας τα τελευταία χρόνια, είναι σαφώς πιο ενημερωμένοι και προετοιμασμένοι όσο αφορά την παροχή πρώτων βοηθειών και την αντιμετώπιση μεμονωμένων περιστατικών όπως επιληπτικές κρίσεις, λιποθυμίες κ.τ.λ. Σίγουρα όλη αυτή η γνώση, θα έπρεπε να είναι κάτι το υποχρεωτικό για όλους τους εκπαιδευτικούς, πριν την είσοδο τους σε κάποια σχολική μονάδα και όχι μετά από την εμφάνιση ενός έκτακτου περιστατικού. Επομένως η ενημέρωση πάνω σε θέματα που ενδέχεται να προκύψουν και η διαρκής επιμόρφωση είναι το κλειδί ώστε το εκπαιδευτικό προσωπικό να αισθάνεται πιο σίγουρο ως προς την αντιμετώπιση διαφόρων περιστατικών.

11) Θεωρείτε τον εαυτό σας κατάλληλα προετοιμασμένο ώστε να ανταπεξέλθει πλήρως σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής;

Με επίγνωση της ιδιαιτερότητας ενός ειδικού σχολείου και των μαθητών που φοιτούν σ' αυτό, όταν τελείωσα το Παιδαγωγικό τμήμα ειδικής αγωγής του πανεπιστημίου της Θεσσαλίας, αποφάσισα να εφοδιάσω τον εαυτό με θέματα πρώτων βοηθειών, ΚΑΡΠΑ, εξωτερικού απινιδωτή, αντιμετώπιση αιμορραγίας, εγκαυμάτων, καθώς και πτυχίο ναυαγοσωστικής.

12) Σε ποια γνωστικά αντικείμενα θα θέλατε να συμμετάσχετε ώστε να αποκτήσετε γνώσεις και δεξιότητες κατάλληλες για την αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών;

Δ. Απόψεις και προτάσεις εκπαιδευτικών

13) Ως εκπαιδευτικός, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την πρόληψη και την καλύτερη διαχείριση κρίσεων στον χώρο του σχολείου;

Σκοπός ενός ασφαλούς σχολείου είναι η διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας των μαθητών. Έτσι εμείς οι εκπαιδευτικοί βρισκόμαστε στην πρώτη γραμμή καθημερινά, καθώς έχουμε να κάνουμε με μαθητές με κάποια προβλήματα υγείας τα οποία θα πρέπει εμείς πρώτοι να αντιληφθούμε και να δράσουμε αποτελεσματικά και ψύχραιμα. Η πρότασή μου είναι η δημιουργία ατομικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης και lockdown για την παροχή διαδικασιών και την απαραίτητη υποστήριξη για μαθητές με αναπηρία κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Χρειάζεται περισσότερη ενημέρωση και επιμόρφωση σε πρακτικό επίπεδο όλων των εμπλεκόμενων με την ειδική εκπαίδευση να είναι έμπειροι στην αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών.

14) Τι απαιτείται για την εξασφάλιση ενός κατάλληλου και ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος στο συγκεκριμένο το σχολείο;

Για να θεωρηθεί ένα σχολείο ως ένα ασφαλές περιβάλλον για όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαίδευση θα πρέπει να υπάρχει πρόληψη για αποφυγή εμφάνισης του κινδύνου, διαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, γνώση για την διαχείριση κρίσιμων περιστατικών. Όλα τα παραπάνω απαιτούν μια σχολική ηγεσία με όραμα, με στόχο την δημιουργία των καταλληλότερων συνθηκών εντός της σχολικής μονάδας ώστε να επιτυγχάνεται η ομαλή λειτουργία του σχολείου μέσα από ένα κλίμα επικοινωνίας και συνεργασίας όλων των φορέων όπως ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων, η τοπική αυτοδιοίκηση κ.τ.λ.

15) Ποιός πιστεύετε είναι ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στην αντιμετώπιση των έκτακτων και κρίσιμων περιστατικών της σχολικής μονάδας;

Οι εκπαιδευτικοί είναι πολύ συχνά «στην πρώτη γραμμή», όταν οι σχολικές μονάδες αντιμετωπίζουν κρίση και επομένως η υποστήριξή τους από την σχολική ηγεσία είναι ζωτικής σημασίας. Ως εκ τούτου, η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε θέματα διαχείρισης κρίσεων είναι απόλυτης σημασίας και θα πρέπει να φροντίζει ο διευθυντής να εκπαιδεύονται διαρκώς. Να είναι ανοικτός στις προτάσεις των εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα

16) Στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής στην οποία εργάζεστε, πόσο συχνά πραγματοποιούνται ασκήσεις ετοιμότητας για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων;

Σίγουρα οι ασκήσεις ετοιμότητας που γίνονται στη σχολική μονάδα, έχουν σκοπό να οργανώσουν και να προετοιμάσουν τους εκπαιδευτικούς και τα παιδιά σε μια πιθανή εμφάνιση κάποιας κρίσιμης κατάστασης όπως είναι η άσκηση εκκένωσης σε εκδήλωση πυρκαγιάς, η άσκηση σε περίπτωση σεισμού η οποιοδήποτε έκτακτου φυσικού φαινομένου. Και θεωρώ απαραίτητο να γίνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα με την συνεργασία των εκάστοτε φορέων, πυροσβεστική, τοπική αυτοδιοίκηση κ.τ.λ. Στο σχολείο μου οι ασκήσεις ετοιμότητας γίνονται 1-2 φορές το χρόνο.

17) Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής και ειδικότερα στη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε;

Ο σχολικός νοσηλευτής είναι αυτός που θα πρέπει να παρέχει αγωγή υγείας σε όλα τα μέλη της σχολικής μονάδας τους μαθητές, τους γονείς και το εκπαιδευτικό προσωπικό. Έχει το απαραίτητο γνωστικό υπόβαθρο ώστε να εκπονεί προγράμματα και ημερίδες πρώτων βοηθειών και υγιεινής. Ειδικότερα σε περιστατικά υγειονομικού κινδύνου όπως ήταν η πανδημία του covid, καθοδήγησε τη σχολική μονάδα ώστε να ακολουθηθεί το υποχρεωτικό πρωτόκολλο αντιμετώπισης ασθενών. Είναι πολύ σημαντική ειδικότητα μέσα σε ένα σχολείο ειδικής αγωγής με παιδιά που βρίσκονται υπό φαρμακευτική αγωγή ή που έχουν αρκετά προβλήματα υγείας που μπορεί να αποβούν μοιραία για τη ζωή τους.

Ε. Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής :

18) Στις σχολικές μονάδες συμβαίνουν ατυχήματα διαφόρων ειδών, όπως τραυματισμοί λόγω πτώσης, εγκαύματα κ. τ. λ. Έχετε βιώσει κάτι αντίστοιχο στο σχολείο σας; Αν ναι τι συμβαίνει πιο συχνά;

Είναι λογικό πώς έχοντας να κάνουμε με μικρά παιδιά, τα σχολικά ατυχήματα είναι αναμενόμενα, μια και τα παιδιά δεν έχουν την αίσθηση του κινδύνου ή και δεν μπορούν να αξιολογήσουν τον κίνδυνο. Ειδικότερα για τα παιδιά με αναπηρίες που παρουσιάζουν είτε προβλήματα συντονισμού κινήσεων, είτε αισθητηριακές διαταραχές, είτε μειωμένη αντίληψη λόγω νοητικών διαταραχών, είτε παρουσιάζουν πιο αργή αντίδραση σε ερεθίσματα κ.τ.λ, είναι πιο επιρρεπή σε κινδύνους. Οι πιο συχνές

περιπτώσεις κρίσεων που μου έχουν συμβεί σ' αυτή τη σχολική μονάδα, είναι σε μεγαλύτερα παιδιά με πιο ήπιες αναπηρίες ότι παρουσιάζουν παραβατική συμπεριφορά και διαπληκτίζονται μεταξύ τους με αποτέλεσμα την πρόκληση ατυχημάτων. Επίσης, πολλές φορές την ώρα του διαλείμματος πάνω στο παιχνίδι έχουν συμβεί αρκετές αιμορραγίες μύτης.

19) Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι ιδιαιτερότητες μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ως προς την ασφάλεια των μαθητών; Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεται εσείς προσωπικά στο σχολείο που εργάζεστε;

Είναι λογικό πώς έχοντας να κάνουμε με μικρά παιδιά, τα σχολικά ατυχήματα είναι αναμενόμενα, μια και τα παιδιά δεν έχουν την αίσθηση του κινδύνου ή και δεν μπορούν να αξιολογήσουν τον κίνδυνο. Ειδικότερα για τα παιδιά με αναπηρίες που παρουσιάζουν είτε προβλήματα συντονισμού κινήσεων, είτε αισθητηριακές διαταραχές, είτε μειωμένη αντίληψη λόγω νοητικών διαταραχών, είτε παρουσιάζουν πιο αργή αντίδραση σε ερεθίσματα κ.τ.λ, είναι πιο επιρρεπή σε κινδύνους.

20) Πώς εσείς αξιολογείτε τις κτιριακές εγκαταστάσεις στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε; Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι απαραίτητες τροποποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ως προς την πρόληψη τραυματισμών των μαθητών;

Το συγκεκριμένο σχολείο ειδικής αγωγής στο οποίο εργάζομαι ως αναπληρώτρια τα τελευταία χρόνια, μου προκαλεί ένα συνεχές άγχος λόγω των ακατάλληλων κτιριακών εγκαταστάσεων και της ακαταλληλότητας πρόσβασης του για τους μαθητές. Αν και ο αριθμός των μαθητών είναι μικρός, παρόλα αυτά το κτίριο είναι πολύ παλιό και δεν είχε φτιαχτεί για να απευθύνεται στις ανάγκες των μαθητών με αναπηρίες. Ακόμα και οι πρίζες για παράδειγμα, βρίσκονται σε χαμηλή θέση γεγονός πολύ επικίνδυνο για να προκληθεί κάποιο ατύχημα. Θα πρέπει απαραίτητα να υπάρξει ένα σχολικό κτίριο που θα καλύπτει τις πολύπλευρες ανάγκες των μαθητών με αναπηρίες και ειδικά όταν ο πληθυσμός είναι ανομοιογενής και παρατηρούνται διάφορες αναπηρίες. Θα πρέπει να πληρούνται όλες οι προδιαγραφές με κατάλληλες εξόδους έκτακτης ανάγκης, πρίζες που να είναι τοποθετημένες ψηλά, κατάλληλες ράμπες για το παιδί με κινητικές αναπηρίες που έχουμε, κατάλληλος χώρος προαυλίου.

21) Ποια θεωρείται ως απαραίτητα εφόδια που θα πρέπει να διαθέτει στο σχολείο σας για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης; Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής και άρτιος εξοπλισμός;

Στη σχολική μονάδα στη οποία εργάζομαι υπάρχουν σε εμφανές σημείο πυροσβεστικές φωλιές με πυροσβεστήρες σε κάθε όροφο, οι οποίοι έχουν πλήρως συντηρηθεί. Ακόμα μετά από την εμφάνιση της πανδημίας, το σχολείο έχει προμηθευτεί αντισηπτικά και μάσκες που κι αυτά βρίσκονται σε καθορισμένες θέσεις στο χώρο του σχολείου.

Z. Κρίσεις υγειονομικού περιεχομένου

Η πρωτόγνωρη για όλους εκδήλωση της πανδημίας του ιού SARS-Covid 19, δεν άφησε ανεπηρέαστα και τα σχολεία ειδικής αγωγής και ειδικότερα λόγω των ιδιαίτερων καταστάσεων υγείας των μαθητών.

22) Πως βιώσατε εσείς προσωπικά σαν εκπαιδευτικός την πρωτόγνωρη για όλους υγειονομική απειλή της πανδημίας του covid-19;

Πιστεύω ότι η υγειονομική κρίση ξεπεράστηκε στο σχολείο από το φιλότιμο και από την υπερβολική εργασία των εκπαιδευτικών. Εκείνες οι ατελείωτες ώρες που δούλευαν όλοι οι εκπαιδευτικοί. Μόνοι οι εκπαιδευτικοί, μόνοι και μόνες προσπαθούσαμε να βρούμε λύσεις, ρωτούσαμε, αγχωνόμασταν. Αυτά όλα τα έκαναν οι εκπαιδευτικοί για να μπορέσουν να διαχειριστούν αυτή την έκτακτη και δύσκολη κατάσταση και να συνεργαστούν με τους γονείς για την καλύτερη δυνατή επίτευξη της εκπαίδευσης.

23) Έχετε λάβει ειδική επιμόρφωση για τη διαχείριση κρίσης υγειονομικού περιεχομένου;

Η μόνη ενημέρωση που μας δόθηκε ήταν αυτή του υπουργείου και του ΕΟΔΥ, μα από εκεί και πέρα ήμασταν μόνοι μας. Υπήρξε αρκετή αβεβαιότητα για αγωνία για την καθημερινότητα και την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Φυσικά και τώρα μετά από το πέρας τόσων χρόνων από την έναρξη της πανδημίας, έχουμε όλοι μάθει αρκετά για τις υγειονομικές κρίσεις σε μορφή επιδημίας.

24) Ποιά θεωρείται είναι τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να κατέχει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, για να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση όπως ήταν η πανδημία;

Ο σχολικός ηγέτης θα πρέπει να έχει εξειδικευμένες γνώσεις πάνω στην διαχείριση κινδύνων και την οργάνωση σχολικών μονάδων. Θα πρέπει να έχει πολυετή εμπειρία πάνω στην ειδική εκπαίδευση και να είναι γνώστης των ιδιαιτεροτήτων των μαθητών με αναπηρίες. Επίσης, πιστεύω ότι θα πρέπει να έχει γνώσεις πάνω σε θέματα υγιεινής και διαχείρισης υγειονομικών κρίσεων. Θα πρέπει να βρίσκεται σε στενή συνεργασία με τον σχολικό νοσηλευτή.

Σας ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας!

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ 5 (ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ-Δ1)

A. Γενικά στοιχεία

1) Τύπος σχολείου που υπηρετείτε :Ειδικό δημοτικό σχολείο

2) Αριθμός μαθητών που φοιτούν :40

B. Δημογραφικά στοιχεία

3) Φύλο : Ανδρας Γυναίκα Άλλο

4) Ηλικία : 20-30 31-40 41-50 51 και πάνω

5) Οικογενειακή κατάσταση : Έγγαμος-η Άγαμος-η Άλλο

6) Χρόνια προϋπηρεσίας : Συνολικά : 36 έτη

Σε ειδικά σχολεία : 25έτη

Στο παρών σχολείο : 25έτη

7) Τίτλοι σπουδών (βασικό πτυχίο) :Παιδαγωγικό δημοτικής εκπαίδευσης

8) Μεταπτυχιακό Ναι Όχι Διδακτορικό Ναι Όχι

Άλλο, τι:

9) Σχέση εργασίας Μόνιμος Αναπληρωτής Ωρομίσθιος

Γ. Ετοιμότητα εκπαιδευτικών :

10) Ποια είναι η συμβολή της επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών, στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα την οποία εργάζεστε;

Όσο περισσότερη επιμόρφωση έχει λάβει το εκπαιδευτικό προσωπικό ως προς την αντιμετώπιση κρίσιμων περιστατικών, τόσο λιγότερο άγχος θα έχει. Το άγχος των δασκάλων για την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών υγείας μπορεί να μειωθεί μέσω της συνεργασίας με μια διεπιστημονική ομάδα. Αυτή η ομάδα θα πρέπει να περιλαμβάνει τους γονείς, τους σχολικούς συμβούλους, τους επαγγελματίες υγείας, τους σχολικούς νοσηλευτές, τους μαθητές. Κρίνεται πολύ σημαντικό όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό να γνωρίζει ακριβώς την κατάσταση υγείας των μαθητών, με τη δημιουργία από τον σχολικό νοσηλευτή ενός ατομικού φυλλαδίου υγείας σε συνεργασία με τους γονείς των παιδιών.

11) Θεωρείτε τον εαυτό σας κατάλληλα προετοιμασμένο ώστε να ανταπεξέλθει πλήρως σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής;

Έχω παρακολουθήσει και στο παρελθόν μαθήματα πρώτων βοηθειών και αντιμετώπισης καταστάσεων όπως επιληψία, λιποθυμία, αιμορραγία, διαστρέμματος και γενικά καταστάσεων που χρήζουν μια πρώτη αντιμετώπιση. Περίπου 2 φορές το χρόνο καλούμε στο χώρο του σχολείου μας ειδικό προσωπικό για την πρακτική επιμόρφωση όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού πάνω σε θέματα αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών υγείας.

12) Σε ποια γνωστικά αντικείμενα θα θέλατε να συμμετάσχετε ώστε να αποκτήσετε γνώσεις και δεξιότητες κατάλληλες για την αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών;

Θα ήθελα να γνωρίζω περισσότερα πράγματα που έχουν να κάνουν με την ψυχολογία και πως θα πρέπει να χειρίζομαι τις έκτακτες καταστάσεις που παρουσιάζονται σε ψυχολογικό επίπεδο.

Δ. Απόψεις και προτάσεις εκπαιδευτικών

13) Ως εκπαιδευτικός, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την πρόληψη και την καλύτερη διαχείριση κρίσεων στον χώρο του σχολείου;

Εμείς οι εκπαιδευτικοί πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι οι μαθητές με αναπηρίες έχουν αρκετές ευκαιρίες πρακτικής άσκησης και ότι όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό γνωρίζει τις εξατομικευμένες ανάγκες συγκεκριμένων μαθητών με αναπηρίες. Αυτά τα σχέδια πρέπει να εφαρμόζονται και να αναθεωρούνται τακτικά, και θα πρέπει να υπάρχουν διαδικασίες για τη δημιουργία ενός σχεδίου για τους μαθητές με αναπηρία.

14) Τι απαιτείται για την εξασφάλιση ενός κατάλληλου και ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος σ' αυτό το σχολείο;

Θεωρώ απαραίτητο να καλλιεργείται θεωρητικά και πρακτικά μια κουλτούρα ετοιμότητας στα μέλη των σχολικών κοινοτήτων για να μπορούν να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις κρίσεις. Να περιλαμβάνεται ανάλυση των σχεδίων και των δυνατοτήτων τους καθώς και των αναγκών των. Τα σχέδια έκτακτης ανάγκης πρέπει να επανεξεταστούν και να αναθεωρηθούν για να καλύψουν τις εξατομικευμένες ανάγκες μαθητών με αναπηρία.

15) Ποιός πιστεύετε είναι ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στην αντιμετώπιση των έκτακτων και κρίσιμων περιστατικών της σχολικής μονάδας;

Λόγω της θέσεως μου ως διευθυντής αρκετά χρόνια τώρα και της εμπειρίας που έχω αποκτήσει, θεωρώ ότι προσπαθώ να έχω ενεργό ρόλο και μια ουσιαστική επικοινωνία με όλους, ώστε να φροντίζω για την διασφάλιση της ασφάλειας τόσο των μαθητών, όσο και των εκπαιδευτικών αυτής της σχολικής μονάδας. Έχω αναθέσει σε ένα σύνολο εκπαιδευτικών να αναλάβουν την δημιουργία σχεδίων αντιμετώπισης πυρκαγιάς, σεισμού και πλημμύρας, τα οποία δημιουργήσαμε σε συνεργασία με την πυροσβεστική υπηρεσία και τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων του σχολείου μας. Υπάρχει μια καλή σχέση με όλους τους εκπαιδευτικούς και προσπαθώ να ακούω τα προβλήματα τους και τη γνώμη τους. Βρίσκομαι πάντα στη διάθεση τους για οτιδήποτε με χρειαστούν και μαζί προσπαθούμε για την ομαλή λειτουργία του σχολείου μας. Η θέση

μου είναι ιδιαίτερα κρίσιμη και απαιτείται από εμένα ψυχραιμία, γρήγορη λήψη αποφάσεων, πρωτοβουλία και συντονισμό της σχολικής μονάδας.

16) Στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής στην οποία εργάζεστε, πόσο συχνά πραγματοποιούνται ασκήσεις ετοιμότητας για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων;

Σύμφωνα με το πρόγραμμα του σχολείου μας οι ασκήσεις ετοιμότητας γίνονται 2-3 φορές το έτος, μετά από την προτροπή του διευθυντή του σχολείου. Αφορούν άσκηση σεισμού που πραγματοποιείται πρακτικά σύμφωνα με τις οδηγίες που ισχύουν και τα παιδιά τις εφαρμόζουν όσο είναι δυνατό ανάλογα την αναπηρία τους. Επίσης και η άσκηση πυρκαγιάς ακολουθεί τον γενικό κανόνα της εκκένωσης όπως και με τον σεισμό. Γενικά άσκηση που να αφορά πλημμύρα δεν έχουμε κάνει καθόλου.

17) Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής και ειδικότερα στη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε;

Η θέση του σχολικού νοσηλευτή είναι κομβικής σημασίας για κάθε σχολική μονάδα είτε είναι ειδικής είτε είναι γενικής αγωγής. Αποτελεί το εξειδικευμένο προσωπικό με την κατάλληλη ιατρική γνώση για να αντιμετωπίσει τις ιδιαιτερότητες του μαθητικού πληθυσμού που υπάρχει σε ειδικό σχολείο. Είναι το άτομο που δίνει συμβουλές στους εκπαιδευτικούς για υπάρχοντα θέματα υγείας και υγιεινής. Θα πρέπει ακόμα να υπάρχει καλή συνεργασία με όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου και τους μικρούς μαθητές.

Ε. Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής :

18)Στις σχολικές μονάδες συμβαίνουν ατυχήματα διαφόρων ειδών, όπως τραυματισμοί λόγω πτώσης, εγκαύματα κ. τ. λ. Έχετε βιώσει κάτι αντίστοιχο στο σχολείο σας; Αν ναι τι συμβαίνει πιο συχνά;

Λόγω της πολυετούς εκπαιδευτικής μου εμπειρίας στα σχολεία τόσο γενικής όσο και ειδικής αγωγής, έχω αντιμετωπίσει αρκετά περιστατικά τραυματισμών παιδιών μέσα στις σχολικές μονάδες. Στο συγκεκριμένο ειδικό σχολείο είμαι εκπαιδευτικός τα τελευταία 25χρόνια οπότε έχω δει αρκετά περιστατικά όπως κατάγματα ποδιών από πτώσεις, αιμορραγίες μύτης, ράμματα στο πρόσωπο από πτώση σε τζάμι, εκδορές από πτώση σε τοίχο μετά από συνωστισμό. Το πιο σοβαρό κρίσιμο περιστατικό που έχει

συμβεί και το θυμάμαι χαρακτηριστικά ήταν κόψιμο ενός παιδιού που βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού, στο οποίο είχε κοπεί η αρτηρία του χεριού. Ευτυχώς έδρασε αστραπιαία η σχολική νοσηλεύτρια του σχολείου για τις πρώτες βοήθειες και με την άμεση κινητοποίηση του ασθενοφόρου από το κοντινό νοσοκομείο, διακομίστηκε το παιδί ταχύτατα και όλα πήγαν καλά.

19) Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι ιδιαιτερότητες μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ως προς την ασφάλεια των μαθητών; Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεται εσείς προσωπικά στο σχολείο που εργάζεστε;

Η εφαρμογή των διαδικασιών έκτακτης ανάγκης σε ένα σχολείο ειδικής αγωγής συχνά καλεί τους μαθητές να μετακινηθούν με ταχύτητα, να πάρουν συγκεκριμένες θέσεις ή σε περίπτωση σεισμού να καλυφθούν. Όλα αυτά μπορεί να είναι προβληματικά αιτήματα για μαθητές με αναπηρίες οι οποίοι μπορεί να παρουσιάζουν κινητικές, νοητικές ή αισθητηριακές διαταραχές. Υπάρχουν αρκετές δυσκολίες, όπως της συμμετοχής σε ένα μεγάλο πλήθος κατά την εκκένωση, της επεξεργασίας πληροφοριών όταν πρέπει να ακολουθήσουν γρήγορα οδηγίες, και όταν τα φώτα είναι σβησμένα ή επικρατεί φασαρία.

20) Πώς εσείς αξιολογείτε τις κτιριακές εγκαταστάσεις στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε; Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι απαραίτητες τροποποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ως προς την πρόληψη τραυματισμών των μαθητών;

Οι κτιριακές εγκαταστάσεις του σχολείου μας είναι αρκετά καλές και καινούριες. Βρίσκεται σε σημείο με άμεση πρόσβαση και άμεση έξοδο σε περίπτωση εκκένωσης αν χρειαστεί. Υπάρχει αρκετά καλή συνεργασία με τη σχολική επιτροπή του δήμου ώστε σε κάθε αίτημα μας που έχει να κάνει με τις σχολικές εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό του σχολείου η ανταπόκριση είναι άμεση. Η μόνη αλλαγή που θα χρειαζόταν για να είναι πιο λειτουργικές οι τάξεις μας, θα ήταν να είναι πιο μικρές. Υπάρχουν ράμπες εντός του σχολείου για την πρόσβαση των παιδιών με κινητικές αναπηρίες στις σχολικές τάξεις, διαμορφωμένη πεζοδρόμηση για την πρόσβαση στο σχολείο, υπάρχουν παράθυρα με κάγκελα κατά μήκος των τζαμιών και ότι προβλέπεται.

21) Ποια θεωρείται ως απαραίτητα εφόδια που θα πρέπει να διαθέτει στο σχολείο σας για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης; Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής και άρτιος εξοπλισμός;

Το σχολείο μας είναι εξοπλισμένο με πυροσβεστικά κουτιά και πυροσβεστήρες. Βέβαια, ενώ έχει ανιχνευτές καπνού, δεν υπάρχει σύστημα πυρόσβεσης και πτώση νερού από το ταβάνι, το οποίο θα ήταν το άμεσο και αποδοτικό σε περίπτωση πυρκαγιάς. Η Πυροσβεστική υπηρεσία βρίσκεται στα 10λεπτά μακριά και το νοσοκομείο στα 5λεπτά, για την έκτακτη ανάγκη που θα απαιτηθεί πιο δραστική αντιμετώπιση.

Z. Κρίσεις υγειονομικού περιεχομένου

Η πρωτόγνωρη για όλους εκδήλωση της πανδημίας του ιού SARS-Covid 19, δεν άφησε ανεπηρέαστα και τα σχολεία ειδικής αγωγής και ειδικότερα λόγω των ιδιαίτερων καταστάσεων υγείας των μαθητών.

22) Πως βιώσατε εσείς προσωπικά σαν εκπαιδευτικός την πρωτόγνωρη για όλους υγειονομική απειλή της πανδημίας του covid-19;

Κάτι που αντιμετώπισα εγώ προσωπικά αν διευθυντής του σχολείου, ήταν η ανικανότητα του κρατικού μηχανισμού στις ανάγκες του σχολείου κατά την πανδημία. Εμείς οι εκπαιδευτικοί το περάσαμε αυτό πολύ άσχημα με το να ζητάμε συνέχεια αντισηπτικά, να μας φέρουν τα σαπούνι, με τους περισσότερους γονείς να βρίσκονται σε δύσκολη ψυχολογική κατάσταση λόγω της δυσκολίας της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Έπρεπε να συντονίζω και να επικοινωνώ με τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς.

23) Έχετε λάβει ειδική επιμόρφωση για τη διαχείριση κρίσης υγειονομικού χαρακτήρα;

Δεν έχω λάβει κάποια ειδική επιμόρφωση για την διαχείριση περιστατικών υγειονομικού χαρακτήρα. Μόνο κατά την πανδημία λάβαμε συνολικά σαν σχολείο ενημέρωση από τον ΕΟΔΥ και το υπουργείο για την αντιμετώπιση και το πρωτόκολλο που θα πρέπει να ακολουθήσει το σχολείο. Από εκεί και πέρα έπρεπε μόνοι μας να επιληφθούμε της κατάστασης με προσωπική αυταπάρνηση με οικονομικά μέσα από το ίδιο το σχολείο για την αγορά του απαραίτητου υλικού (μάσκες, αντισηπτικά, self test κ.τ.λ), εφόσον από το κράτος ήταν ελλιπές.

24) Ποιά θεωρείται είναι τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να κατέχει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, για να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση όπως ήταν η πανδημία;

Σίγουρα για την διαχείριση μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ο ρόλος του διευθυντή έχει ακόμα μεγαλύτερη ευθύνη από ότι σ' ένα σχολείο γενικής αγωγής. Κατά την πανδημία οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις μου αυξήθηκαν στο έπακρο, καθώς όλη αυτή η κατάσταση ήταν πρωτόγνωρη για όλους. Χρειαζόταν να είμαι ψύχραιμος ώστε να το μεταδίδω και στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό. Ακόμα απαιτούσε από εμένα να έχω καλές οργανωτικές δεξιότητες ώστε να κατευθύνω και να καθοδηγώ τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς.

Σας ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας!

ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΗ 6 (ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΣ-Κ1)

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

A. Γενικά στοιχεία

1) **Τύπος σχολείου που υπηρετείτε :**Ειδικό Δημοτικό Σχολείο

2) **Αριθμός μαθητών που φοιτούν :**16

B. Δημογραφικά στοιχεία

3) **Φύλο :** Άνδρας Γυναίκα Άλλο

4) **Ηλικία :** 20-30 31-40 41-50 51 και πάνω

5) Οικογενειακή κατάσταση : Έγγαμος-η Άγαμος-η Άλλο

6) Χρόνια προϋπηρεσίας συνολικά :14

Σε ειδικά σχολεία:11

Στο παρών σχολείο:1

7) Τίτλοι σπουδών (βασικό πτυχίο):Σχολή κοινωνικών επιστημών

8) Μεταπτυχιακό Ναι Όχι Διδακτορικό Ναι Όχι

Άλλο, τι :

9) Σχέση εργασίας Μόνιμος Αναπληρωτής Ωρομίσθιος

Γ. Ετοιμότητα εκπαιδευτικών :

10) Ποια είναι η συμβολή της επιμόρφωσης στην αντιμετώπιση των κρίσιμων περιστατικών, στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα την οποία εργάζεστε;

Κάθε άτομο που θέλει να αποκαλείται εκπαιδευτικός και που έρχεται σε τόσο συχνή και άμεση επαφή με μαθητές και ειδικότερα με μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, θα πρέπει να γνωρίζει τον τρόπο αντιμετώπισης εκτάκτων περιστατικών. Η συγκεκριμένη σχολική μονάδα με τις ακατάλληλες κτιριακές εγκαταστάσεις για σχολείο ειδικής αγωγής, αποτελεί πόλο κινδύνων. Όλοι οι εκπαιδευτικοί είμαστε σε διαρκή εγρήγορση για την πρόληψη και την προάσπιση της ασφάλειας των μαθητών.

11) Θεωρείτε τον εαυτό σας κατάλληλα προετοιμασμένο ώστε να ανταπεξέλθει πλήρως σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης εντός της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής;

Μέσα στα 14χρόνια της εκπαιδευτικής μου σταδιοδρομίας, έχω συμμετάσχει σε σεμινάρια πρώτων βοηθειών που έχουν πραγματοποιηθεί εντός των σχολικών μονάδων είτε από τον σχολικό νοσηλευτή, είτε από κάποιο εξωτερικό φορέα. Βέβαια, δεν αισθάνομαι σίγουρη για τον εαυτό μου σε περίπτωση που θα πρέπει να αντιμετωπίσω κάποια σοβαρή κατάσταση υγείας μαθητή. Αισθάνομαι ανακούφιση που βρίσκεται στο σχολείο μας ο σχολικός νοσηλευτής.

12) Σε ποια γνωστικά αντικείμενα θα θέλατε να συμμετάσχετε ώστε να αποκτήσετε γνώσεις και δεξιότητες κατάλληλες για την αντιμετώπιση των έκτακτων περιστατικών;

Πιστεύω, πώς πρωταρχικής σημασίας επιμόρφωση για όσους εργάζονται στην ειδική αγωγή, είναι εκμάθηση της αντιμετώπισης και της διαχείρισης εκτάκτων καταστάσεων που έχουν να κάνουν με τους μαθητές π. χ έναν τραυματισμό, με τους γονείς π. χ ακατάλληλη συμπεριφορά γονέα προς εκπαιδευτικό ή ζαφνική εκδήλωση εκτάκτων καιρικών φαινομένων με αποτέλεσμα να μην μπορούν να βγουν έξω οι μαθητές κ. τ. λ

Δ. Απόψεις και προτάσεις εκπαιδευτικών

13) Ως εκπαιδευτικός, ποιες είναι οι προτάσεις σας για την πρόληψη και την καλύτερη διαχείριση κρίσεων στον χώρο του σχολείου;

Να γίνουν ενημερωτικές ειδικές δράσεις πάνω σε θέματα διαχείρισης κρίσεων και εκτάκτων αναγκών. Να γίνει καταγραφή όλων των πιθανών κινδύνων που θα μπορούσαν να προκαλέσουν κρίσεις και να γίνει προσπάθεια να μειωθούν και να βελτιωθούν. Να προσδιοριστούν με ακρίβεια οι αρμοδιότητες του καθενός. Επίσης, κάτι ακόμα που θα ήταν αρκετά ωφέλιμο να γίνει, είναι να αξιολογηθούν και να ελεγχθούν από ειδικές υπηρεσίες τα σχέδια ετοιμότητας του σχολείου.

14) Τι απαιτείται για την εξασφάλιση ενός κατάλληλου και ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος;

Η αποκατάσταση των προβλημάτων των κτιρίων και η βελτίωση των ηλεκτρολογικών υποδομών, η τήρηση των εφημεριών, η συνεργασία με άλλα σχολεία για αντίστοιχα θέματα. Γνώση των εξατομικευμένων αναγκών των μαθητών που φοιτούν στο ειδικό σχολείο και ανταπόκριση στις διαφορετικές ανάγκες τους εξατομικευμένα. Τα ίδια τα παιδιά θα πρέπει να αναπτύξουν μια γενικότερη κουλτούρα κινδύνου και να εκπαιδευτούν στον τρόπο μετακίνησής τους με ασφάλεια εντός κι εκτός της σχολικής μονάδας.

15) Ποιός πιστεύετε είναι ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στην αντιμετώπιση των έκτακτων και κρίσιμων περιστατικών της σχολικής μονάδας;

Όταν αναφερόμαστε στη σχολική ηγεσία, μιλάμε για τον διευθυντή ή τη διευθύντρια ο οποίος με τη θέση του δημιουργεί μια γενικότερη σύμπνοια απόψεων και δράσεων εντός της σχολικής ομάδας που αλληλεπιδρούν μαθητές με αναπηρία, γονείς, εκπαιδευτικό προσωπικό και οι διάφορες υπηρεσίες ή φορείς. Η σχολική ηγεσία θα πρέπει να εντάσσει και να προσθέτει δράσεις εντός του αναλυτικού προγράμματος του σχολείου οι οποίες θα αφορούν πρακτικές ασκήσεις ετοιμότητας για καιρικά φαινόμενα, δράσεις για ενημέρωση των μαθητών και των εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα πρώτων βοηθειών, ημερίδες ενημέρωσης των ίδιων των γονέων σε θέματα διαχείρισης κρίσης και εντός και εκτός της σχολικής μονάδας.

16) Στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής στην οποία εργάζεστε, πόσο συχνά πραγματοποιούνται ασκήσεις ετοιμότητας για αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων;

Οι ασκήσεις ετοιμότητας που ετησίως πραγματοποιούνται στη σχολική μας μονάδα είναι 1-3.

17) Ποιος θεωρείτε ότι είναι ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή σε μια σχολική μονάδα ειδικής αγωγής και ειδικότερα στη σχολική μονάδα στην οποία εργάζεστε;

Ο σχολικός νοσηλευτής είναι βασικό εκπαιδευτικό προσωπικό της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής. Είναι το άτομο που συγκεντρώνει τις γνώσεις για άμεση αντιμετώπιση τραυματισμών, επιληπτικών κρίσεων, αλλεργικών αντιδράσεων κ. α. Επίσης, πολλά από τα παιδιά ακολουθούν φαρμακευτική που πολλές φορές δημιουργούν παρενέργειες και αντιδράσεις και εκεί ο ρόλος του σχολικού νοσηλευτή είναι καθοριστικός. Τέλος, ο σχολικός νοσηλευτής με τις γνώσεις του επιτελεί και κοινωνικό έργο μιας και συμβάλλει στο να συνδεθούν γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικοί με την κουλτούρα του υγιεινού τρόπου ζωής μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εφαρμόζει στο σχολείο.

Ε. Εγκαταστάσεις σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής :

18) Στις σχολικές μονάδες συμβαίνουν ατυχήματα διαφόρων ειδών, όπως τραυματισμοί λόγω πτώσης, εγκαύματα κ. τ. λ. Έχετε βιώσει κάτι αντίστοιχο στο σχολείο σας; Αν ναι τι συμβαίνει πιο συχνά;

Οι τραυματισμοί είναι συχνότεροι κατά την διάρκεια του διαλείμματος. Ωστόσο ο τραυματισμός που θυμάμαι εγώ έντονα είναι κατά την πρωινή προσέλευση. Ένας μαθητής στο φάσμα του αυτισμού μπήκε τρέχοντας στην τάξη, παραπάτησε και χτύπησε στα χείλη πάνω σε μια καρέκλα, με αποτέλεσμα να προκληθεί ακατάσχετη αιμορραγία. Ο νοσηλευτής του σχολείου αντέδρασε άμεσα ώστε να σταματήσει την αιμορραγία και να φροντίσει τον μαθητή.

19) Ποιές κατά τη γνώμη σας είναι οι ιδιαιτερότητες μιας σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής ως προς την ασφάλεια των μαθητών; Ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζεται εσείς προσωπικά στο σχολείο που εργάζεστε;

20) Πώς εσείς αξιολογείτε τις κτιριακές εγκαταστάσεις στη σχολική μονάδα ειδικής αγωγής που εργάζεστε; Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι απαραίτητες τροποποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ως προς την πρόληψη τραυματισμών των μαθητών;

21) Ποια θεωρείται ως απαραίτητα εφόδια που θα πρέπει να διαθέτει στο σχολείο σας για την διαχείριση μιας έκτακτης ανάγκης; Θεωρείτε ότι υπάρχει επαρκής και άρτιος εξοπλισμός;

Z. Κρίσεις υγειονομικού περιεχομένου

Η εκδήλωση της πανδημίας του ιού SARS-Covid 19 αποτέλεσε μια έκτακτη και πρωτόγνωρη υγειονομική κρίση που δεν άφησε ανεπηρέαστα και τα σχολεία ειδικής αγωγής και απαιτούσε δραστική αντιμετώπιση και διαχείριση.

22) Πως βιώσατε εσείς προσωπικά σαν εκπαιδευτικός την πρωτόγνωρη για όλους υγειονομική απειλή της πανδημίας του covid-19;

Ήταν όντως κάτι πρωτόγνωρο που προσωπικά μου δημιούργησε μεγάλη ανασφάλεια, καθώς όπως είναι εύκολα αντιληπτό η τήρηση των μέτρων π. χ χρήση μάσκας από μαθητές ειδικού σχολείου ήταν κάτι που εκ των πραγμάτων δεν γινόταν, οπότε έγινε το κλείσιμο των σχολείων αρχικά και με το άνοιγμα η έκθεση εμάς των εκπαιδευτικών ήταν μεγαλύτερη. Αυτό δημιουργούσε περισσότερο άγχος και ανησυχία και σε μένα μα και στους οικείους μου.

23) Έχετε λάβει ειδική επιμόρφωση για τη διαχείριση κρίσης υγειονομικού περιεχομένου;

Γενικότερα δεν έχω λάβει κάποια εξειδικευμένη επιμόρφωση, παρά μόνο τα τελευταία χρόνια με τον covid-19, λάβαμε κάποιες ενημερώσεις συνολικά σαν σχολείο από το υπουργείο.

24) Ποιά θεωρείται είναι τα απαραίτητα ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να κατέχει ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ειδικής αγωγής, για να αντιμετωπίσει μια έκτακτη κατάσταση όπως ήταν η πανδημία;

Ο διευθυντής θα πρέπει αρχικά να επιδεικνύει ψυχραιμία, οργανωτικότητα σε θέματα διαχείρισης και ανάθεσης αρμοδιοτήτων, άμεση επικοινωνία και ενημέρωση με τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς.

Σας ευχαριστώ πολύ για την συμμετοχή σας!